

KALPA-TARU

ISO 9001 CERTIFIED COMPANY

Կալպատարու Փաուեր Թրանսմիշն Լիմիթեդ
Մասնաճյուղի գրասենյակ՝ Հայաստանի հանրապետություն, ք. Երևան,
Վ. Սարգսյան 10, Պիացցա Գոռանդե շենք, 108 տարածք

Հրազդանից Շինուհայր Միջանցքի Էլեկտրահաղորդման Գծի Վերակառուցման Ծրագիր

Վերաբնակեցման գործողության պլան

Հատված 3. Եղեգնաձոր գիծ

Պայմանագիր

Նորադուգ-Լիճք-Վարդենիս-Վայք-Որոտան-1 220կՎ ՕԳ-ի կառույցի
նախագծման, մատակարարման և տեղակայման գնում
21.11.2012թ-ի No. HV-W-1/2011 Պայմանագիր

Կազմված՝

Կալպատարու Փաուեր Թրանսմիշն Լիմիթեդի կողմից

Ներկայացման ամսաթիվը

7 ապրիլի 2015թ.

Բովանդակություն

1.	Ներածություն.....	8
1.1.	Ծրագրի նկարագրություն.....	8
1.2.	Ծրագրի աշխարհագրական դիրքը.....	8
1.3.	Ծրագրի նկարագրությունը	8
1.4.	Վերաբնակեցման Գործողության Պլանի կազմման հիմնավորում	9
1.5.	Վերաբնակեցման գործողության պլանի նպատակը և շրջանակը	10
1.6.	Ծրագրի վերջնաժամկետը.....	11
1.7.	Փաստաթղթի հրապարակում.....	11
2.	Ազդեցության գնահատում.....	12
2.1.	Սահմանում	12
2.2.	Ուսումնասիրության մեթոդաբանությունը	12
2.3.	Ազդեցությունը հողի վրա	15
2.3.1.	Հողերի դասակարգումը, ըստ ՀՀ օրենքի	15
2.3.2.	Հողի կորուստ	15
2.4.	Ազդեցությունը մշակաբույսերի վրա.....	18
2.5.	Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունների մարդահամարը և ազդեցությունը նրանց կենսամակարդակի վրա	19
2.5.1.	Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական նկարագիրը 19	
2.5.2.	Եկամտի վրա խիստ ազդեցություն ունեցող ազդակիր SS-ներ	22
2.5.3.	Ազդեցություն աղքատ և խոցելի տնային տնտեսությունների վրա.....	Error! Bookmark not defined.
2.6.	Ազդեցություն՝ ամփոփումը.....	24
3.	Հանրային Քննարկումներ և Տեղեկատվության Հրապարակում	26
3.1.	Նկարագրություն	26
3.2.	Հանրային քննարկումներ և հրապարակման պլան	26
3.3.	Հանրային Քննարկում	26
3.3.1.	ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում պաշտոնական հանրային քննարկումներ	26
3.3.2.	Ոչ-պաշտոնական հանրային քննարկումներ	28
3.3.3.	ՎԳՊ-ի իրականացման և շինարարության ընթացքում հանրային քննարկումներ	29
3.4.	Տեղեկատվության հրապարակում.....	29
4.	Բողոքների Կարգավորման Մեխանիզմ և Գործընթացներ	31
4.1.	Ներածություն.....	31
4.2.	Բողոքների Կարգավորման Մեխանիզմ	31
4.2.1.	1 ^{ին} փուլ	31
4.2.2.	2 ^{րդ} փուլ	31

4.2.3.	3 ^ր փուլ	32
4.3.	Հիմնական պատասխանատու կողմերը	32
4.4.	Բողոքների գրանցման և հասցեագրման գործընթաց	33
4.4.1.	Ուսումնասիրում և փաստաթղթավորում	33
4.4.2.	Դիտարկում	33
4.5.	Շինարարության փուլում ԲԿՄ	33
5.	Ինստիտուցիոնալ շրջանակ	35
5.1.	Ներածություն	35
5.2.	ԲԷՑ	35
5.2.1.	Ընդհանուր նկարագրություն	35
5.2.2.	Հիմնական պատասխանատվությունները	36
5.2.3.	ՎԳՊ-ի իրականացման միավոր	36
5.3.	ԲԷՑ-ի խորհրդատուները	36
5.3.1.	Շինարար Կապալառու	36
5.3.2.	Իրականացմանն աջակցող խորհրդատու	37
5.4.	Պետական Կառավարման Մարմիններ	37
5.5.	Մարզպետարաններ (Տարածաշրջանային Լիագոր Մարմիններ)	37
5.6.	Տեղական Ինքնակառավարման Մարմիններ	38
5.7.	Բողոքների Կարգավորման Հանձնաժողով	38
5.8.	Հասարակական Կազմակերպություններ	38
5.9.	Համաշխարհային Բանկ	38
6.	Օրենսդրական Հայեցակարգ	39
6.1.	Տեղական օրենսդրական հայեցակարգ	39
6.2.	Հայաստանի օրենքների և Համաշխարհային Բանկի Պարտադրված Վերաբնակեցման Քաղաքականության համեմատությունը	40
6.3.	Օրենսդրական բացերի վերլուծություն	41
7.	Իրավասության և Իրավունքների Շրջանակ	42
7.1.	Իրավասություն	42
7.2.	Իրավունքների շրջանակը	42
7.2.1.	Գյուղատնտեսական նշանակության հող	43
7.2.2.	Պետական և համայնքային հողեր	43
7.2.3.	Այլ փոխհատուցումներ և դրամական օժանդակություն	44
7.3.	Տերմինների աղյուսակ	44
7.4.	Վնասված գույքի գնահատում	46
8.	Վերաբնակեցման բյուջեն	47
8.1.	Ներածություն	47
8.2.	Աղբյուրների և Դրամական Միջոցների Բաշխում	47
8.3.	Փոխհատուցում հողի կորուստի դեպքում	47

8.3.1.	Գնահատման և փոխհատուցման հաշվարկային մոտեցումը	47
8.3.2.	Փոխհատուցում մասնավոր հողատարածքների կորստի համար	48
8.3.3.	Փոխհատուցում հողի վարձակալներին	49
8.3.4.	Մշակաբույսեր	49
8.3.5.	Զգալի ազդեցության համար դրամական աջակցություն	49
8.3.6.	Դրամական աջակցություն խոցելի խմբերին	50
8.4.	Գրանցման ծախսերը	52
8.5.	Բյուջեի ամփոփում	53
9.	Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման գործընթաց	47
9.1.	Ներածություն	54
9.2.	Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի նախապատրաստական աշխատանքները	54
9.3.	Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման նախապատրաստական աշխատանքները	55
9.4.	Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման կարևորագույն փուլերը	55
9.5.	Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման ժամանակացույց	57
10.	Մշտադիտարկում	59
10.1.	Ներածություն	59
10.2.	Ներքին մշտադիտարկում	59
10.3.	Արտաքին մշտադիտարկում և ՎԳՊ-ի ավարտման վերաբերյալ հաշվետվություն	59
10.4.	Գնահատում վերաբնակեցումից հետո	60

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՀԱՄԱՌՈՏԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՏ	Ազդակիր տնային տնտեսություն
ԱՏԳ	Ազդակիր տնային տնտեսության գլխավոր
ՇԿ	Շինարար Կապալառու
ՉՈՒ	Չափագրման ուսումնասիրություն
ՎԱ	Վերաբնակեցված անձինք
ԳՕՉՊՆ	Գույքի օտարում հանրային և պետական նպատակներով
ԲՄԱԳ	Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցության գնահատում
ԷՄՉԾ	Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիության ծրագիր
ՀՀկ	Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն
ԲԿՄ	Բողոքների կարգավորման մեխանիզմ
ՏՏԳ	Տնային տնտեսության գլխավոր
ԲԷՑ	Բարձրավոլտ Էլեկտրական Ցանցեր ՓԲԸ
ԻԱԽ	Իրականացմանն աջակցող խորհրդատու
ԿՊԹԼ	Կալպատարու Փաուեր Թրանսմիշն Լիմիթեդ
ՏԻ	Տեղական իշխանություններ
ՏԻՄ	Տեղական Ինքնակառավարման մարմիններ
ԱԱՀՑ	Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն
ՀԿ	Հասարակական Կազմակերպություն
ԳԶ	Գործառնական ձեռնարկ
ԱԵԱ	Ազդեցության ենթարկված անձինք
ՀՔ	Հանրային Քննարկում
ՀՔՀՊ	Հանրային Քննարկման և Հրապարակման Պլան
Ծրագիր	Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի ծրագիր
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՎԳՊ	Վերաբնակեցման գործողության Պլան
ԱԳ	Անվտանգության Գոտի
ՎՔՇ	Վերաբնակեցման Քաղաքակաքնության Շրջանակ
ԱԳԿՊԿ	Անշարժ Գույքի Կադաստրի Պետական Կոմիտե
ՊՈԱԿ	Պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն
ԵԿ	Ենթակայան
ՏԱ	Տեխնիկական Առաջադրանք
ՀՊ	Համայնքապետ
ՀԲ	Համաշխարհային Բանկ

Սահմանումներ

Վերաբնակեցում՝ Բանկի տերմինաբանությամբ նշանակում է հողի զբաղեցումից կամ հողօգտագործման սահմանափակումից առաջացող բոլոր տնտեսական և սոցիալական վնասները, ինչպես նաև դրանից բխող փոխհատուցման և մեղմացման միջոցառումները: Վերաբնակեցումը չի սահմանափակվում իր սովորական նշանակությամբ՝ փաստացի վերաբնակեցում:

Կախված դեպքից, վերաբնակեցումը կարող է ներառել՝ (ա) հողի կամ հողի վրա գտնվող կառույցների ժամանակավոր կամ մշտական ձեռքբերում, ներառյալ ձեռնարկատիրական գործունեության հետ կապված կառույցները, (բ) փաստացի վերաբնակեցում և (գ) տեղահանման տնտեսական հետևանքների հասցեագրում տեղահանված անձանց (SU) եկամուտների և կենսամակարդակի բարելավման համար (կամ առնվազն նախկին մակարդակի վերականգնում):

Ազդեցության ենթարկված անձինք (ԱԵԱ) այն անձինք են, ովքեր տուժում են ծրագրի ուղղակի տնտեսական և սոցիալական ազդեցությունից, որը կարող է արտահայտվել հետևյալ կերպ.

- Ակտիվների կորուստ կամ վնաս,
- Պետական կարիքների համար հողի օտարում,
- Պարտադրված տեղահանում,
- Բացասական ազդեցություն ձեռքբերված կամ սեփականություն հանդիսացող (ժամանակավոր կամ մշտական) ցանկացած բնակելի շինության, հողի (ներառյալ հողի վրա գտնվող շինությունները, գյուղատնտեսական նշանակության հողերը և արոտավայրերը) կամ ցանկացած այլ հիմնական միջոցի նկատմամբ իրավունքների, սեփականության իրավունքի կամ այլ տնտեսական շահերի վրա:
- Բացասական ազդեցություն արտադրական նշանակության ակտիվների հասանելիության վրա (ժամանակավոր կամ մշտական):
- Բացասական ազդեցություն ձեռնարկատիրական գործունեության, զբաղվածության, աշխատանքի կամ բնակության վայրի վրա:

Վերաբնակեցման քաղաքականության շրջանակը (ՎԳՇ)՝ վերաբնակեցումը կարգավորող փաստաթուղթ է, որը պատրաստվում է, երբ ծրագրի գնահատման փուլում վերաբնակեցման ծավալներն ու աշխարհագրական տեղանքները հստակ հայտնի չեն, քանի որ ծրագիրն ունի բազմաթիվ բաղադրիչներ կամ ծրագրի վերջնական նախագծի մշակումը (ինչպես որ այս դեպքում) ավարտվելու է ավելի ուշ (շինարարության փուլի աշխատանքային նախագծեր): Քաղաքականության շրջանակը սահմանում է ծրագրի իրագործման ընթացքում հնարավոր վերաբնակեցման գործողության նպատակներն ու սկզբունքները, կազմակերպական լուծումները և ֆինանսավորման մեխանիզմները: Շրջանակը նաև գնահատում է ազդակիր անձանց և վերաբնակեցումների հավանական թիվը, հատկապես ֆինանսական միջնորդություն ենթադրող ծրագրերում, և գնահատում հնարավոր վերաբնակեցման նախապատրաստման, իրականացման և վերահսկողության ինստիտուցիոնալ կարողությունները: Երբ ծրագրի իրականացման ընթացքում վերաբնակեցման չափերը հստակեցվում են, ապա մինչ ծրագրի ֆինանսավորման հաստատումը ՎԳՊ (կամ համառոտ ՎԳՊ՝ կախված ազդեցությունների աստիճանից և խստությունից) է պատրաստվում (ԳՁ 4.12, պարբ. 29–30):

Վերաբնակեցման գործողությունների պլանը (ՎԳՊ)՝ վերաբնակեցման փաստաթուղթ է, որը պատրաստվում է երբ հստակեցվում է ծրագրի աշխարհագրական դիրքը, այն է՝ հայտնի են էլեկտրահաղորդման գծի մանրամասն ծրագիրը և հենասյուների հստակ դիրքերը: Եթե էլեկտրահաղորդման գծի վերջնական ծրագիրը չի բավարարում օրենքով սահմանված անվտանգության գոտու նվազագույն պահանջները, ապա հողի ձեռքբերումը հանգեցնում է մարդկանց ֆիզիկական տեղահանման և/կամ ապաստանի կորստի, և/կամ եկամտի աղբյուրի կորստի, և/կամ տնտեսական ռեսուրսների անհասանելիության կամ հասանելիության սահմանափակման: ՎԳՊ-ն պատրաստում է մարդկանց կամ նրանց եկամուտների վրա ազդեցության սկզբնապատճառ հանդիսացող կողմը: ՎԳՊ-ն պարունակում է մանրամասն և իրավական տեսանկյունից պարտավորություն ունեցող պահանջներ, որին

համաձայն պետք է կատարվի մարդկանց վերաբնակեցումը և փոխհատուցումը մինչ բացասական հետևանքներ ունեցող միջոցառումների իրականացումը: ՎԳՊ-ն պարունակում է ծրագրի ազդեցությունը կրողների մարդահամարի արդյունքները, ներառյալ կադաստրային տեղեկատվությունը և կորուստների մանրամասն ցուցակը:

Փոխհատուցում` վճարում հողի օտարման կամ այլ ակտիվների, ներառյալ հիմնական միջոցների, մասնակի կամ ամբողջական կորստի դիմաց, որը կատարվում է բնախրային, դրամական կամ այլ ակտիվներով փոխհատուցման եղանակով:

Հողի ձեռքբերում` հողի, շինությունների կամ դրա վրա գտնվող այլ գույքի նկատմամբ ծրագրի իրականացման նպատակով իրավունքների ձեռքբերում կամ օտարում:

Գյուղատնտեսական նշանակության հողակտորների փոխհատուցման արժեք` հավասար արտադրողական կամ օգտագործման ներուժով և ծրագրից տուժած հողակտորի մոտակայքում գտնվող այլ հողակտորի մինչև ծրագրի սկիզբը կամ տեղահանումը ունեցած արժեքն է` գումարած հետևյալ ծախսերը` հողակտորի նախապատրաստման, որպեսզի այն ունենա նույն հատկանիշները, ինչ որ ծրագրի ազդեցությանը ենթարկված հողակտորը, պետական գրանցման տուրքերն ու վճարները, փոխանցման հետ կապված հարկերը և այլ հողակտորի տրամադրման հետ կապված վճարներն ու տուրքերը:

Տների կամ այլ շինությունների փոխհատուցման արժեք` ծրագրից տուժած շինությունների որակին հավասար կամ ավելի լավ որակի և նույն տարածքում գտնվող կառույցների շուկայական արժեքը: Այդ արժեքը պետք է ներառի.

- ա) շինարարական նյութերը,
- բ) շինհրապարակ շինանյութերի տեղափոխման ծախսերը,
- գ) վարձու աշխատողների և կապալառուների վարձատրությունը,
- դ) գրանցման բոլոր ծախսերը:

Վերջնաժամկետ` ծրագրի աշխարհագրական սահմաններում ծրագրի ազդեցությանը ենթարկվածների մարդահամարի մեկնարկման ամսաթիվ: Դա այն ամսաթիվն է, որից հետո ծրագրի նպատակներով հողի զբաղեցման կամ ձեռքբերման դիմաց ոչ մի փոխհատուցում չի տրամադրվում:

Խոցելի տնային տնտեսություններ` տնային տնտեսություններ, որոնք չեն կարող համակերպվել ճգնաժամային կամ շոկային իրավիճակներին և ապահովել իրենց բարօրությունը և կենսամակարդակը:

Այս տնային տնտեսությունները սովորաբար տառապում են թերսնուցումից, ունեն ցածր կրթական մակարդակ կամ ընդհանրապես կրթություն չունեն, գործազուրկ են և չունեն եկամտի աղբյուր, ծեր են, հանդիսանում են էթնիկ փոքրամասնություն և առկա է գենդերային անհավասարություն:

1. Ներածություն

1.1. Ծրագրի նկարագրություն

1. Համաշխարհային Բանկի կողմից (ՀԲ) ֆինանսավորված Հրազդանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման վերակառուցման ծրագիրը (Ծրագիր) իրականացվում է «Բարձրավոլտ էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ի (ԲԷՑ) կողմից, Հայաստանի Կառավարության (ՀՀԿ) ենթավարկով: Ծրագիրը նպատակ ունի ամբողջովին վերափոխել Հրազդանի ՋԷԿ-ից (Հայաստանի հյուսիս-արևելք) մինչև Շինուհայրի ենթակայան (հարավ) ձգվող 230 կմ երկարությամբ բարձրավոլտ գիծը ցանցի հուսալիությունը բարձրացնելու, գծի թողունակությունը ավելացնելու և Հայաստանում էներգամատակարարման բացը լրացնելու նպատակով:

1.2. Ծրագրի աշխարհագրական դիրքը

2. Հայաստանի Հանրապետությունը լեռնային երկիր է 29,743 կմ² տարածքով: Հյուսիսում այն սահմանակից է Վրաստանին, արևելյան մասում Ադրբեջանին, հարավում՝ Իրանին և արևմուտքում՝ Թուրքիային: Ծրագրի տարածքը Հայաստանի հարավային հատվածն է, որի մեջ մտնում են Կոտայքի, Գեղարքունիքի, Վայոց Ձորի և Սյունիքի մարզերը:

3. Էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման բաղադրիչը բաղկացած է հինգ առանձին հատվածներից՝ Նորադուզ (45 կմ), Լիճք (25 կմ), Վարդենիս (45 կմ), Վայք (70 կմ) և Որոտան (40 կմ), որոնք անցնում են երկրի կենտրոնական մարզերով (օրինակ՝ Կոտայքի մարզ)՝ հատելով Վայք քաղաքը, և ավարտվում երկրի հարավում (Սյունիքի մարզ, Գորիս քաղաքի մերձակայք): Գծի ընդհանուր երկարությունը կազմում է մոտ 232,5 կմ: Ենթակայաններն ու էլեկտրակայանները գտնվում են Հրազդանում (Հրազդանի ջերմային էլեկտրակայան), Գավառում, Լիճքում, Եղեգնաձորում, Շաղաթ գյուղում (Սպանդարյան հիդրոէլեկտրակայան) և Շինուհայրում:

Պատկեր 1. Ծրագրի աշխարհագրական դիրքը

1.3. Ծրագրի նկարագրությունը

4. Ծրագիրը նախատեսում է նոր հենասյուների մոնտաժում, ներառյալ հիմքերը, ինչպես նաև էլեկտրահաղորդման լարերի, մեկուսիչների և այլ առանցքային ենթակառուցվածքների փոխարինում

Գործող գիծը շահագործման է հանձնվել 1956թ.-ին և հասել է իր օգտակար ծառայության սահմանագծին և տեխնիկապես այլևս չի համապատասխանում ժամանակակից ստանդարտներին Վերականգման արդյունքում ներկայիս 300 մմ² լայնակի կտրվածքի մակերեսով էլեկտրահաղորդիչ լարերը կփոխարինվեն նոր 400 մմ² տրամագծով էլեկտրահաղորդիչ լարերով գծի թողունակությունը և հուսալիությունը բարելավվելու համար

5. Նոր գիծը մեծամասամբ զուգահեռ է լինելու հինին (մոտ 50 մետր հեռավորության վրա) Այն հիմնականում անցնելու է նույն անվտանգության գոտիով (ԱԳ): Այնուամենայնիվ, ներկայիս գիծն անցնում է մեծ թվով գյուղական և քաղաքային բնակավայրերով, որտեղ անվտանգության գոտին առանց հողի ձեռքբերման հնարավոր չի լինի 50 մետրով տեղաշարժել Այդ իսկ պատճառով, բնակավայրերից և բնակիչների պարտադրված վերաբնակեցումից խուսափելու համար ընտրվել են շրջանցման ուղիներ Շեղումները նախագծվել են ոչ միայն բնակավայրերը, այլ նաև մշակութային նշանակության հատվածները և դժվարին տեղանքը գոյություն ունեցող անվտանգության գոտուց շրջանցելու համար:

1.4. Վերաբնակեցման Գործողության Պլանի կազմման հիմնավորում

6. Քանի որ նոր գիծը ամբողջությամբ չի գտնվելու գոյություն ունեցող գծի անվտանգության գոտու սահմաններում, ապա հողակտորների և հողօգտագործման վրա մշտական ազդեցության դեպքում առաջանալու է հողի ձեռքբերման անհրաժեշտություն (հաշվի առնելով բարձրության սահմանափակումները) Հողի ձեռքբերումը պահանջվում է հենարանների հիմքերի շինարարության համար: Եթե գծի անվտանգության գոտում հայտնվեն տներ և անվտանգ հեռավորության նվազագույն պահանջները չբավարարվեն, ապա կառաջանա վերաբնակեցման անհրաժեշտություն: Այնուամենայնիվ, ծրագրի մանրամասն նախագծման շնորհիվ հնարավոր է եղել գտնել լուծումներ, որոնք թույլ են տվել խուսափել ազդակիր անձանց ուղղակի տեղահանումից:

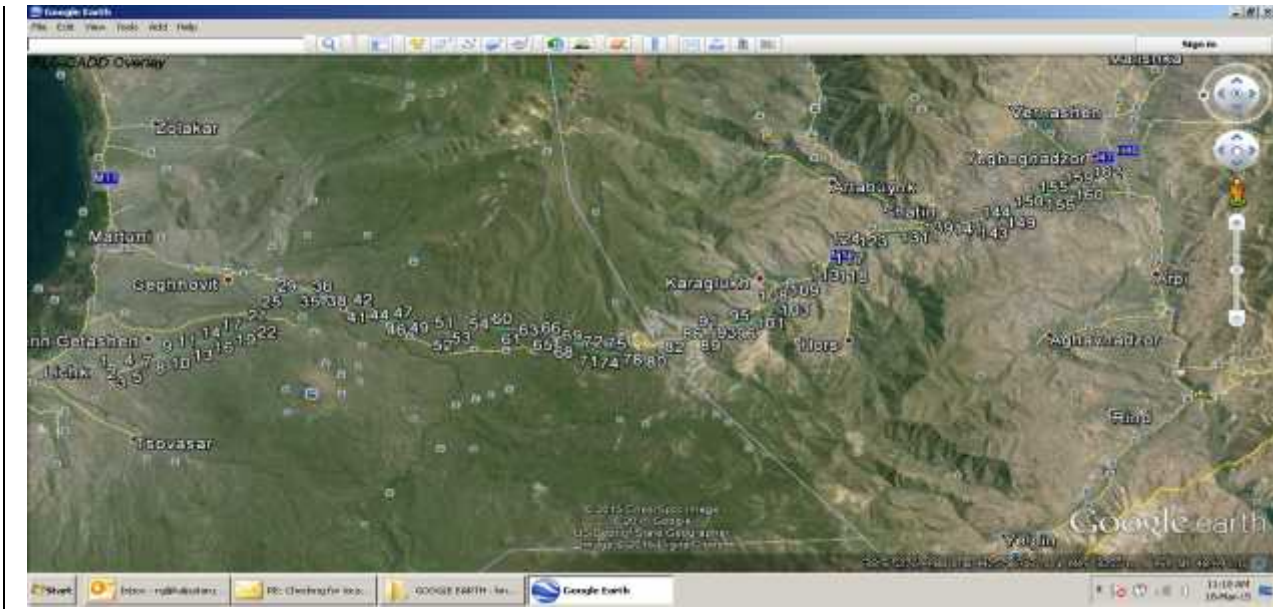
7. Ծրագրով չի պահանջվում հողերի էական ձեռքբերում և վերաբնակեցում և չի ներառելու ֆիզիկական վերաբնակեցում կամ 200 հոգու ունեցվածքի 10%-ի կորուստ: Այդ իսկ պատճառով կազմվել է հակիրճ ՎԳՊ, ըստ ԳՁ 4.12, Հավելված Ա, պարբ. 2:

8. ՎԳՊ-ի կազմման գործընթացը հեշտացնելու և ամբողջ Ծրագիրն իրականացնելու համար ծրագիրը բաժանվել է հետևյալ հինգ հատվածների, որոնց համար առանձին ՎԳՊ-ներ կազմվում են կամ արդեն կազմվել են:

1. Հրազդանի ՋԷԿ - Կամո (Նորադուզ)՝ միաշղթա 41.1 կմ + երկշղթա 3.5 կմ
2. Կամո - Լիճք (Լիճք)՝ միաշղթա 29.8 կմ
3. Լիճք - Եղեգնաձոր (Վարդենիս)՝ միաշղթա 49.1 կմ
4. Եղեգնաձոր – Սպանդարյան ՀԷԿ (Վայք)՝ միաշղթա 64 կմ + երկշղթա 4.6 կմ
5. Սպանդարյան ՀԷԿ - Շինուհայր (Որոտան 1)՝ միաշղթա 36.4 կմ

9. Այս ՎԳՊ-ում ներկայացվում է Հատված 3-ի վերաբնակեցման խնդիրները՝ Լիճք-Եղեգնաձոր հատվածը (49.125 կմ): Քանի որ երեք համայք՝ Օակքար, Ձորագյուղ և Լիճք, դուրս են մնացել Հատված 2-ի ՎԳՊ փաստաթղթից (որը պաշտոնապես ներկայացվել է 2015թ. ապրիլի 17-ին), նշված երեք համայնքները ներառվել են Հատված 3-ի ՎԳՊ-ում:

Պատկեր 2. Հատված 3 ի աշխարհագրական դիրքը

1.5. Վերաբնակեցման գործողության հակիրճ պլանի նպատակը և շրջանակը

10. ՎԳՊ-ի հիմնական նպատակը ծրագրի ազդեցությանը ենթարկված անձանց հայտնաբերելն ու աջակցելն է նրանց կյանքի որակը և կենսակերպը վերականգնելու և առնվազն այն մակարդակին հասցնելու համար, որը նրանք ունեցել են մինչև Ծրագիրը:

11. Երբ կազմվել է մանրամասն նախագիծը՝ հիմնվելով կադաստրային չափագրման վրա, որում ազդեցության ենթարկված գույքերը սկզբնական անվտանգության գոտու հետ միասին բացահայտվել են, Կառավարությունը ընդունել է 2014թ-ի հունիսի 12 N 599-Ն նախնական ուսումնասիրության վերաբերյալ որոշումը, ըստ որի չափագրող թիմին թույլատրվում է կատարել գույքագրում և կազմել գույքերի վերջնական ցանկը Գերակա Հանրային Շահ ճանաչելու համար, որով կընդունվի Ծրագիրը բացառապես որպես պետական (հանրային) հետաքրքրություն:

12. Նախնական ուսումնասիրության վերաբերյալ որոշումն ընդունվելուց հետո ՎԳՊ-ի կազմման համար ձեռնարկվում են հետևյալ քայլերը՝

1. ԱԵԱ , ազդակիր տնային տնտեսությունների մարդահամարի ավարտում և կորուստների գույքագրում,
2. Մանրամասն չափագրումների, նկարագրության ավարտում և ազդեցության ենթարկված հողերի, մշակաբույսերի գնահատում,
3. ԱԵԱ հետ հանրային քննարկումների ավարտում,
4. Բոլոր տեսակի կորուստների համար փոխհատուցման մանրամասն բյուջեի կազմում:

13. Այս ՎԳՊ-ն ներկայացնում է մանրամասն հաշվետվություններ փոխհատուցման, վերաբնակեցման և վերականգնման համար՝

1. ԱԵԱ նկարագիրը,
2. Ենթածրագրի կորուստների և ազդեցությունների չափը,

3. Տեղեկատվության հրապարակումը, հանրային քննարկումները և մասնակցությունը,
4. Վերաբնակեցման քաղաքականության շրջանակը փոխհատուցման վճարումների և վերականգնման համար,
5. Բողոքների կարգավորման մեխանիզմը,
6. Վերաբնակեցման բյուջեն և ֆինանսավորման պլանը, ներառյալ գնահատումը և փոխհատուցումը կորցրած ակտիվների և վերականգնման համար,
7. Վերաբնակեցման պլանի իրականացման ժամանակացույցը և ինստիտուցիոնալ բաղադրիչների հայեցակարգը, և
8. ՎԳՊ-ի իրականացման մշտադիտարկումը:

1.6. Ծրագրի վերջնաժամկետը

14. Ծրագրի վերջնաժամկետը 2014թ-ի հոկտեմբերի 13-ն է, երբ սկսվում են մարդահամարը և գույքագրումը: Բոլոր մարդիկ, կազմակերպությունները, որոնք վեջնաժամկետից հետո տեղափոխվում են Ծրագրի տարածք և/կամ մարդիկ, որոնք իրականացնում են շինարարական աշխատանքներ, տնկում են ծառեր և այլն, համարվում ենք իրավունք չունեցող ԱԵԱ, և այսպիսով չեն ստանում ոչ մի փոխհատուցում: Հայտարարությունը փակցվում է տեղական ինքնակառավարման մարմնի (ՏԻՄ) գրասենյակներում յուրաքանչյուր բնակավայրում հանրային քննարկումների սկսման ամսաթվին: Վերջնաժամկետի վերաբերյալ հայտարարության մանրամասները հրատարակվել են ԱԵԱ պաշտոնական հանրային քննարկման (ՀՔ) հանդիպումների ժամանակ:

1.7. Փաստաթղթի հրապարակում

15. Այս ՎԳՊ-ն կհրապարակվի ԲԷՅ-ի կայքում հայերեն և անգլերեն լեզուներով, Համաշխարհային բանկի կողմից հաստատվելուց հետո: ՎԳՊ-ն կազմվել է համատեղ: Այն կհրապարակվի և կներկայացվի Հանրային Քննարկումների ժամանակ ազդեցության ենթարկված համայնքներում և կվերանայվի ԱԵԱ և շահագրգիռ կողմերի մեկնաբանությունների համաձայն: ՎԳՊ-ն հասանելի կլինի բոլոր ազդակիր համայնքներում, տեղական ինքնակառավարման մարմինների գրասենյակներում:

2. Ազդեցության գնահատում

2.1. Մահմանում

16. Այս ՎԳՊ-ի կազմման համար ընդունված հիմնական սկզբունքներից մեկն այն է, որ փոխհատուցման բոլոր վճարումները և կենսակերպի վերականգնման աջակցությունը պետք է հիմնվի ազդակիր անձանց Ծրագրի ազդեցությունների մանրամասն ուսումնասիրման վրա: Այս ՎԳՊ-ի համար մի շարք ուսումնասիրություններ են իրականացվել 12.08.2014թ-ից մինչև 25.08.2014թ-ը: Ծրագրի վերաբնակեցման ազդեցությունների չափը ճշգրիտ կերպով գնահատելու համար կատարվել են հետևյալ ուսումնասիրությունները.

1. **Չափագրման ուսումնասիրություն (ՉՈԻ)** – չափել հողերի ազդեցության ենթարկված տարածքները, ինչպես նաև վնասված գույքի քանակն ու տեսակը:
2. **Կորուստների գույքագրում** – որոշել և գնահատել հողերի և ձեռքբերման ենթակա գույքի բնութագրերը:
3. **Վնասված գույքի փոխհատուցման արժեքի գնահատումը** - որոշել կորցրած գույքի, եկամտի, կենսամակարդակի այլ աղբյուրների և ծախսերի փոխհատուցման գումարը ՎԳՊ-ի բյուջեն կազմելու համար:
4. **Մարդահամարի անցկացում** – որոշել ազդակիր տնային տնտեսությունների և նրանց աղանների ճշգրիտ քանակը, ներառելով որոշ տարրական սոցիալական բնութագրերը՝ սեռը, էթնիկ պատկանելիությունը, կրթությունը, կենսամակարդակի աղբյուրները:

2.2. Ուսումնասիրության մեթոդաբանությունը

17. Կալպատարու ընկերությունը վարձել է լիցենզավորված քարտեզագրող և չափագրող ընկերություն, ինչպես նաև լիցենզավորված գնահատող ընկերություն, որպես ենթակապալառուներ՝ չափելու և գնահատելու ցանկացած գույք, որը պետք է ձեռք բերվի: ՉՈԻ-ի և գույքագրման ծավալի մեջ մտնում է հետևյալ գույքերի կամ ակտիվների որոշումը, դասակարգումը, չափագրումը և գնահատումը, որոնք են՝ հողը (գյուղատնտեսական, բնակելի, արդյունաբերական և առևտրային նպատակներով կիրառվող տարածք), ներառյալ այս հողատարածքների վրա բարելավումները, շենքերը/շինությունները (բնակելի և բիզնես կառույցները, ներառյալ շենքերի կատեգորիան և շինությունների տեսակները), ԱԵԱ հողի տիրապետման իրավական կարգավիճակը, մշակաբույսերի տարածքը և տեսակը, ծառերի քանակը և տեսակը, բիզնեսի վրա ազդեցությունը (ազդեցության տեսակը և իրավական կարգավիճակը), զբաղվածության կորուստները, համայնքային/հանրային գույքերի քանակը, տեսակը և տարածքը:

18. Չափումները իրականացվել են, համաձայն No 283-Ն Որոշման Հավելված 1-ի պահանջների, ՀՀ Կառավարությանն առընթեր Անշարժ Գույքի Կադաստրի Պետական Կոմիտեի (ԱԿԿՊԿ) Նախագահի կողմից 2011թ-ի հոկտեմբերի 20-ին տրամադրված (անշարժ գույքի չափման (գրանցում) հրահանգի: Ազդակիր անձինք տեղանք այցելելուց մեկ օր առաջ հեռախոսով տեղեկացվում են ուսումնասիրության ամսաթվի և ժամանակի մասին: Այս գործընթացը երաշխավորում է, որ գույքագրման ընթացքը վերահսկվում է ԱԵԱ կողմից:

19. Որպես գույքագրման ուսումնասիրության արդյունք, կազմվում է ազդակիր գույքի գնահատման նկարագրության արձանագրություններ, որոնք ստորագրվել են ԱԵԱ կողմից, ներառյալ գրանցված սեփականատերերը և չգրանցված օգտագործողները: Արձանագրության ստորագրման գործընթացը

նախատեսված է ՀՀ օրենքով՝ երաշխավորելու, որ բոլոր ազդեցությունները գրանցվել են, այնուհետև ստուգվել և հաստատվել են ԱԵԱ կողմից: Արձանագրությունները կազմվում են բոլոր հողակտորների համար (մասնավոր, համայնքային և պետական): 11 հողակտորների համար արձանագրություն չի կազմվել, քանի որ դրանց սեփականատերերը չեն հայտնաբերվել (մանրամասները՝ կետ 20-ում): Այնուամենայնիվ, մեկ չհայտնաբերված սեփականատիրոջ հողակտորը օգտագործվող է, և այս դեպքի համար կազմվել է արձանագրություն՝ գրանցելու համար ազդեցությունը ծառերի վրա (տես՝ Աղյուսակ ii. Արձանագրությունների վիճակագրությունը): Բոլոր արձանագրությունները, ներառյալ չստորագրվածները, պաշտոնապես կներկայացվեն ԱԵԱ-երին (կուղարկվեն նամակով): ԱԵԱ-երն իրավունք ունեն ներկայացնելու իրենց մեկնաբանությունները արձանագրություններում եղած տեղեկատվության վերաբերյալ նամակը ստանալուց հետո 10 օրվա ընթացքում (նույնիսկ եթե ԱԵԱ-ն արդեն ստորագրել է այն): Եթե ԲԷՑ-ը ոչ մի մեկնաբանություն չի ստանում, արձանագրությունը համարվում է ստորագրված: Դրանից հետո վերանայումը հնարավոր է միայն դատական գործընթացի միջոցով:

20. 74 հողակտորի համար (53 օրինական սեփականատերերի, 7 առանց պետական գրանցման որոնց սեփականատերերը հայտնի են, 12 առանց պետական գրանցման որոնց սեփականատերերն անհայտ են և 2 համայնքային վարձակալած), որոնք պատկանում են 188 սեփականատերերի/համասեփականատերերի և 1 վարձակալի (Աղյուսակ i) 100 ազդակիր ընտանիքներից, 26 արձանագրություն ստորագրվել է բոլոր համասեփականատերի կողմից, ներառյալ 4 ստորագրված հրաժարում¹; 19 արձանագրություն ստորագրվել է մասնակի, քանի որ առնվազն մեկ համասեփականատեր մշտապես ապրում է արտերկրում կամ մահացել է; և 18 արձանագրություն չեն ստորագրվել, քանի որ սեփականատերերը բացակա են եղել հարցման պահին՝ մահացել են, ապրում են արտերկրում կամ հեռավոր համայնքներում: Ընդամենը 63 արձանագրություն պաշտոնապես ուղարկվել են ԱԵԱ-երին, որպեսզի նրանք ծանոթանան դրանց բովանդակությանը: Բոլոր համայնքային սեփականության հողակտորների արձանագրությունները ստորագրվել են տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչների կողմից: Այսպիսով, 74 հողակտորի համար, կազմվել է 63 արձանագրություն: Մնացած 11-ը այն հողերն են, որոնք չունեն պետական գրանցում և որոնց սեփականատերերը չեն հայտնաբերվել: Այս խմբի հողակտորների համար որոշվել է ընդհանրապես արձանագրություն չկազմել: Միակ բացառությունը եղել է 10-35-0228-0131 կադաստրային կոդով Շատին համայնքում գտնվող հողակտորը, որի սեփականատերը չի հայտնաբերվել, սակայն այնտեղ եղել են մարգարիտների ծառեր և հետևաբար այդ հողի համար կազմվել է արձանագրություն (տես՝ Աղյուսակ ii): Բոլոր արձանագրությունները, ներառյալ չստորագրվածները, պաշտոնապես կտրամադրվեն ԱԵԱ-ց (կուղարկվեն նամակով): ԱԵԱ-ք իրավունք ունեն նամակը ստանալուց 10 օր հետո ներկայացնել իրենց մեկնաբանությունները արձանագրության մեջ նշված տեղեկատվության վերաբերյալ (նույնիսկ, եթե ԱԵԱ-ք չեն ստորագրել դրանք մինչ այդ): Եթե ԲԷՑ-ի կողմից ոչ մի մեկնաբանություն չի ստացվում, ապա արձանագրությունը համարվում է ստորագրված: Այնուամենայնիվ, եթե ԱԵԱ-ք չեն կարողացել մեկնաբանել արձանագրությունները, ժամանակին արդարացի բողոք չեն բարձրացրել կամ չեն պահանջել շտկումներ անել հետագայում, ապա ԲԷՑ-ը ջանք կգործադրի արձանագրություններում համապատասխան ուղղումներ անելու ուղղությամբ: ԱԵԱ-ք կարեող են պահանջել արձանագրությունների վերանայում միայն դատական ընթացակարգով:

Աղյուսակ i. 74 հողակտորների սեփականության կարգավիճակը

	Ընդամենը	Օրինական սեփականաշնորհված	Առանց պետական գրանցման,	Առանց պետական գրանցման և	Համայնքային վարձակա
--	----------	---------------------------	-------------------------	--------------------------	---------------------

¹ Մա օրենքով տրամադրված ակտ է, որը կազմված է արձանագրությունը չստորագրելու դեպքում պատճառներն արտացոլելու համար

		(պետական գրանցումով և հայտնի սեփականատերերով)	բայց հայտնի սեփականատերերով	անհայտ սեփականատերերով	լած
Հողակտորների քանակ	74	53	7	12	2
Սեփականատերերի/համասեփակա նատերերի/ վարձակալների քանակը	189	188		0	1

Աղյուսակ ii. Արձանագրությունների վիճակագրությունը

h/h	Համայնք	Հողակտորներ	Համայնքախումբ (ներառված է 3-ում)	Արձանագրություն կազմվել է						Արձանագրություն չի կազմվել
				Ընդամենը հողակտորներ	Ստորագրված բոլոր սեփականատերերի կողմից	Ստորագրված հրաժարումներ (ներառված է 6-ում)	Մասնակի ստորագրված	Չստորագրված	Հողեր առանց պետական գրանցման, հայտնի սեփականատերեր (ներառված է 6 կամ 8 կամ 9-ում)	Հողեր առանց պետական գրանցման, անհայտ սեփականատերեր (արձանագրություններ չեն կազմվել, բացառությամբ Շատինի)
1	2	3 (5+11)	4	5 (6+8+9)	6	7	8	9	10	11
1	Չորագյուղ	8		8	0		7	1	0	0
2	Ծակքար	3		3	3	1	0	0	0	0
3	Լիճք	11		6	1		2	3	2	5
4	Վ.Գետաշեն	8	2	7	2		2	3	1	1
5	Ն.Գետաշեն	6		4	1		2	1	2	2
6	Գեղիովիտ	10		8	3	1	2	3	1	2
7	Աղնջաձոր	13		13	9		1	3	1	0
8	Մալի	2		2	1		1	0	0	0
9	Շատին	6		6	3	1	0	3	0	0* Արձանագրություն կազմված է (ներառված է 3-ում)
10	Գետափ	7		6	3	1	2	1	0	1
	Ընդամենը	74		63	26	4	19	18	7	11

* ԱԵԱ-ք իրավունք ունեն մերժել ստորագրելու արձանագրությունը: Եթե նրանք ունեն որևէ բողոք, նրանք պետք է բացատրություն տան նամակի տեսքով և ստորագրեն այն: Այս չորս դեպքերում ԱԵԱ-ք չեն համաձայնվել ստորագրել արձանագրությունը հետևյալ արդարացումով՝ նրանք չեն ցանկանում, որ հողը ձեռք բերվի (փաստացի բռնագրավման դեպքեր), այլ դեպքերում ԱԵԱ-ք տեսնում են խնդիրներ՝ կապված կադաստրային քարտեզների հետ, բայց հրաժարվում են ստորագրել, մինչև որ խնդիրը չլուծվի:

** Այս հողակտորը, որը գտնվում է Շատինում, պատկանում է առանց պետական գրանցման և անհայտ սեփականատերերով հողերի խմբին: Մակայն այս հողի համար կազմվել է արձանագրություն (պատճառները տես՝ կետ 19).

21. Ազդակիր տնային տնտեսությունների մարդահամարը իրականացվել է փորձառու հարցազրուցավարների կողմից: Բոլոր ազդակիր անձինք հարցվել են հարցաթերթերի դեմ առ դեմ հարցազրույցի միջոցով կամ հեռախոսով (հարցաթերթը տես Հավելված 1): Յուրաքանչյուր հարցաթերթ լրացնելու համար պահանջվել է 15-20 րոպե: Հավաքված տվյալները մշակվել են՝ օգտագործելով SPSS 22 վիճակագրական փաթեթը: 100 ազդակիր տնային տնտեսություններից ուսումնասիրվել են 80-ը: Ազդեցության ենթարկված 20 տնային տնտեսություններ չեն մասնակցել հետազոտությանը, քանի որ ազդակիր ընտանիքները մշտապես բնակվում են արտերկրում²:

2.3. Ազդեցությունը հողի վրա

2.3.1. Հողերի դասակարգումը, ըստ ՀՀ օրենքի

22. ՀՀ հողային օրենսգիրքը (մայիս 2001) դասակարգում է հողը հետևյալ ինը կատեգորիաների՝ (1) գյուղատնտեսական, (2) բնակավայրային/բնակելի, (3) արդյունաբերական, հանքավայրային և արտադրական (4) էներգետիկ, տրանսպորտային, կոմունիկացիոն, ճարտարագիտական ենթակառուցվածքի օբյեկտներ (5) հատուկ նպատակներով պաշտպանված հողատարածք, (6) հատուկ նշանակության, (7) անտառային, (8) ջրային և (9) պետական պահուստային հողատարածք: Նպատակային կարևորության յուրաքանչյուր հողատարածք, հիմնվելով իր օգտագործման տիպի վրա, դասակարգվում է ըստ իր ֆունկցիոնալ կարևորության կատեգորիայի:

23. Ազդեցության ենթարկված հողերը խմբավորվում են հետևյալ երեք տիպերի՝ հիմնվելով սեփականության կարգավիճակի վրա.

- **Մասնավոր հողեր՝** այն հողատարածքներն են, որոնք պատկանում են ֆիզիկական անձի կամ ընկերության, և այս իրավունքը գրանցված է Պետական Կադաստրում:
- **Համայնքային հողեր՝** այն հողատարածքներն են, որոնք պատկանում են համայնքին և դրանցով զբաղվում են Տեղական Ինքնակառավարման Մարմինները: Համայնքային հողերը կարող են լինել չօգտագործված, օգտագործված ընդհանուր նպատակներով, օրինակ՝ որպես արոտավայր համայնքի անդամների կողմից՝ վարձով տրված անհատին/ընկերությանը, անօրինական (չգրանցված) օգտագործված տնային տնտեսության/ընկերության կողմից:
- **Պետական հողեր՝** հողատարածքներ են, որոնք պատկանում են ՀՀ կառավարությանը: Պետական հողերը կարող են լինել չօգտագործված, օգտագործված հիմնական ճանապարհների, պետական օբյեկտների, զինվորական նպատակների համար և այլն: Որոշ պետական հողեր կարող են տրվել վարձով կամ անօրինական (չգրանցված) ձևով՝ օգտագործվել տնային տնտեսության/ընկերության կողմից:

2.3.2. Հողի կորուստ

24. Ընդհանուր առմամբ կան 232 հողատարածքներ 58,611մ² մակերեսով, որոնցից 648 մ² գտնվում է այս հատվածի միակ քաղաքային համայնքում՝ Եղեգնաձորում: Մանացած 57,963մ² գտնվում է Վայոց Ձոր և Գեղարքունիք. մարզերի 11 գյուղական համայնքներում: Ընդհանուր առմամբ 100 տնային

² Սեփականատերերը տեղեկացվել են բարեկամների կամ հարևանների միջոցով, երբ հնարավոր է եղել: Ավելին, լիազորագրերի հայերեն և ռուսերեն օրինակները ուղարկվել են Հայաստանում գտնվող համասեփականատերերին և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, ԱԵՄ-երին օգնելու նպատակով: Եթե սեփականատերերին այդպես էլ հնարավոր չլինի գտնել իրականացման ընթացքում կամ եթե նրանք լիազորագիր չուղարկեն լիազորված անձանց, գույքը կօտարվի դատարանի միջոցով:

ստեղծություններ ունեն հողերի որոշակի ազդեցություն, ներառյալ հողի սեփականատերերը, չգրանցված օգտագործողները և մեկ վարձակալ: Ստորև ներկայացված աղյուսակներ 1-ում և 2-ում նշված են հողի ազդեցության մանրամասները յուրաքանչյուր ազդակիր համայնքների համար:

25. Ազդակիր հողատրածքները մտնում են հետևյալ երեք խմբերի մեջ՝ հիմնվելով սեփականության կարգավիճակի վրա.

1. **Մասնավոր հողատարածքներ՝** ընդհանուր առմամբ 53 հողատարածքներ պատկանում են անձանց, ովքեր ունեն իրավունք ազդակիր հողատարածքների վրա: Բոլոր մասնավոր հողերը գյուղատնտեսական և բնակավայրային հողեր են, որոնք սեփականատերերի կողմից օգտագործվում են գյուղատնտեսական նպատակներով: Նրանցից մեծ մասն օգտագործում են մշակաբույսեր և մրգատու ծառեր աճեցնելու նպատակով:
2. **Համայնքային հողատարածքներ՝** հետազոտման միջոցով հայտնաբերվել են 124 համայնքային հողեր, որոնցից 2 հողակտոր Վերին Գետաշենում վարձակալությամբ տրված են մեկ անձի, 2003թ.-ից մինչև 2018 թ.
3. **Պետական հողատարածքներ՝** Այս հատվածի հենարանները կառուցվելու են 36 պետական հողակտորի վրա:
4. **Առանց գրանցման հողատարածքներ՝** 19 ազդակիր հողատարածքներ գրանցված չեն պետական կադաստրում: 7 հողերի փաստացի սեփականատերերը արդեն հայտնաբերվել է և հողի նկատմամբ նրանց իրավունքները կգրանցվեն պետական պաղաստրում ՎԳՊ-ի իրականացման ընթացքում: Մյուս 12 հողակտորների կարգավիճակը, որոնց սեփականատերեր անհայտ են լրացուցիչ կերպով կպարզաբանվի պետական կադաստրի հետ, նախքան ՎԳՊ-ի իրականացումը:³ ԱԵԱ-երը կփոխհատուցվեն որպես օրինական սեփականատեր, հենց որ օրինականացման գործընթացն ավարտվի:

Օրինականացման գործընթացի համար բոլոր ծախսերը կփոխհատուցվեն ծրագրի կողմից: Փոխհատուցումը կկատարվի միայն այն դեպքում, երբ ԱԵԱ-երն օրինականացնեն գույքի նկատմամբ իրենց իրավունքը: Եթե հողը օրինականացված չէ, բայց օգտագործվում է անօրինական, տվյալ ԱԵԱ-երին կցուցաբերվի օժանդակություն (մանրամասների համար տես՝ Գլուխ 7 Իրավասության և Իրավունքների Շրջանակ):

Աղյուսակ 1 Ազդեցության ենթարկված հողերը, ըստ համայնքների

Համայնք	Մասնավոր հող		Համայնքային հող		Պետական հող		Զգրանցված հող		Ընդամենը	
	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)
(A) Քաղաքային համայնք										
Եղեգնաձոր	0	0	0	0	2	648	0	0	2	648
Ընդամենը	0	0	0	0	2	648	0	0	2	648
(B) Գյուղական համայնքներ										
Լիճք	4	443	10	2,662	0	0	7	1,486	21	4,591
Ծակքար	3	545	3	501	0	0	0	0	6	1,046
Զորագյուղ	8	1,366	11	2,901	0	0	0	0	19	4,267
Վ.Գետաշեն	4	168	11	2,668	0	0	2	250	17	3,086
Ն.Գետաշեն	2	410	1	214	7	880	4	737	14	2,241

³ ԲԷՑ-ը հարցում կողարկի Պետական Կադաստր այս 12 հողակտորների համար պարզաբանումներ տրամադրելու նպատակով: Պետական Կադաստրը կուսումնասիրի իրավիճակը և Պատական Կադաստրի ու Տեղական Կառավարության արխիվներում առկա բոլոր համապատասխան փաստաթղթերը: Եթե ֆիզիկական անձին վերաբերող որևէ փաստաթուղթ է հայտնաբերվում, ապա ԲԷՑ-ը կփորձի գտնել ԱԵԱ-ց և կառաչարկի նրանց սկսել օրինականացման և գրանցման գործընթացը:

Գեղիովիտ	7	1,311	19	5,249	26	8,119	3	505	55	15,184
Աղնջաձոր	12	1,683	16	4,937	1	324	1	361	30	7,305
Թառաթումբ	0	0	15	4,838	0	0	0	0	15	4838
Սալի	2	328	8	2,118	0	0	0	0	10	2446
Շատին	5	1,459	21	6,763	0	0	1	280	27	8,502
Գետավի	6	1,276	9	3,061	0	0	1	120	16	4,457
Ընդամենը	53	8,989	124	35,912	34	9323	19	3,739	230	57,963
Ընդհանուրը	53	8,989	124	35,912	36	9,971	19	3,739	232	58,611

26. Բոլոր մասնավոր հողատարածքներն օգտագործվում են գյուղատնտեսական նպատակներով, անկախ հողի կատեգորիայից՝ գյուղատնտեսական թե բնակավայրային: 124 համայնքային հողատարածքներից միայն երկուսն են օգտագործվող: Բոլոր 36 պետական հողերը չեն օգտագործվում: Երկու պետական չօգտագործվող հողեր նախատեսված են անտառի համար⁴ (անհրաժեշտ է նշել, որ այս տարածների վրա չկան ծառեր) և մեկը նախատեսված է որպես արտադրական⁵: Հողատարածքների բոլոր կատեգորիաները, բացառությամբ պետական հողերի, կփոխհատուցվեն⁶: Հողի ազդեցության տվյալները ամփոփվում են հետևյալ աղյուսակներ 1-ում և 2-ում:

Աղյուսակ 2. Ազդեցության ենթարկված հողերը, ըստ հողի կատեգորիայի և հողի սեփականության/օգտագործման կարգավիճակի

Հողի կատեգորիա		Գյուղատնտեսական		Բնակավայրերի		Անտառ		Արդյունաբերական, հանքային և արտադրական		Ընդամենը	
		Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)	Հող (N)	Տարածք (M2)
Մասնավոր	Օգտագործվող	48	7,917	5*	1,072	-	-	-	-	53	8,989
Համայնքային	Օգտագործվող՝ վարձակալած	2	466	-	-	-	-	-	-	2	466
	Չօգտագործվող	119	35,130	3	316	-	-	-	-	122	35,446
Պետական	Չօգտագործվող	33	9,034	-	-	2	648	1	289	36	9,971
Չգրանցված	Օգտագործվող	17	3,443	1*	16	-	-	-	-	18	3,459
	Չօգտագործվող	1	280	-	-	-	-	-	-	1	280
Ընդամենը		220	56,270	9	1,404	2	648	1	289	232	58,611

⁴ Այս հողերի կատեգորիայի փոփոխություն գործընթացն անդեն սկսված է և ընթացքի մեջ է: Այս և հարևան հողակտորների վրան ծառեր չկան: Նախագիծը անցել է նաև ՀՀ Բնության պահպանության նախարարության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննությունը:

⁵ Հողատարածքը չի օգտագործվել այլ նպատակով, բայց կարող է օգտագործվել որպես հանքավայր, ըստ կադաստրային կատեգորիայի:

⁶ Մասնավոր հողերի համար փոխհատուցումը կլինի ՎԳՊ-ի բյուջեից, իսկ համայնքային հողերի փոխհատուցումը կլինի ԲԷՑ-ի բյուջեից:

* Օգտագործվում է գյուղատնտեսական նպատակներով:

2.4. Ազդեցությունը մշակաբույսերի վրա

27. Այս հատվածում կա 11 հողակտոր, որոնք պատկանում են 17 ՏՏ-երի և որոնց վրա կան մշակաբույսեր, մասնավորապես ցորեն և առվույտ: Ընդհանուր առմամբ, մշակաբույսի կորուստը տարեկան կկազմի 674 կգ (Աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3. Ազդեցության ենթարկված մշակաբույսեր

Մշակաբույսի տեսակ	Տարեկան արտադրողականությունը կգ/մ ²	Ազդեցության ենթարկված մակերես (մ ²)	Ընդհանուր կորուստը (կգ)
Ցորեն	0.30	1,410	423
Առվույտ/յոնջա	0.73	344	251
Ընդամենը	-	1,754	674

2.5. Ազդեցությունը ծառերի վրա

28. Այս հատվածում կա 11 ՏՏ-ին պատկանող 7 հողակտոր, որոնց վրա կան ծառեր (տնկիներ և հասուն մրգատու): Ընդհանուր առմամբ, այս հատվածում կա 71 ազդակիր ծառ (Աղյուսակ 4):

Աղյուսակ 4. Ազդեցության ենթարկված ծառեր

Ծառատեսակ	Տնկիներ	Բերքատու	Ընդամենը
	N	N	N
դեղձենի հասուն բերքատու	-	3	3
խնձորենի հասուն բերքատու	-	39	39
խնձորենի տնկի	15	-	15
մարգախնձոր հասուն բերքատու	-	11	11
ծիրանենի հասուն բերքատու	-	1	1
տանձենի հասուն բերքատու	-	2	2
Ընդամենը	15	56	71

2.6. Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունների մարդահամարը և ազդեցությունը նրանց կենսամակարդակի վրա

2.6.1. Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսությունների սոցիալ-տնտեսական նկարագիրը

29. Մարդահամարն անցկացվել է 100 ազդակիր SS-ից 80 ընտանիքում (391 անդամ): ԱԵԱ տղամարդկանց քանակը չնչին չափով ավել է, քան ԱԵԱ կանանց քանակը (ԱՏՏ անդամների ընդհանուր քանակից 199 տղամարդ (51%) և 192 կին (49%)): Բոլոր ԱԵԱ հայեր են:

30. Հարցվածների տարիքային բաշխվածությունը ցույց է տալիս, որ երկու ամենաերիտասարդ տարիքային խմբերը (0-17 և 18-35) առավել ներկայացվածն են, այսինքն 30% and 32% (տես՝ Աղյուսակ 5): Այս տարիքային խմբերի համատեղումը ցույց է տալիս, որ բնակչության 62%-ը 36 տարեկանից ցածր է: Միայն 9% է բարձր 65 տարեկանից:

Աղյուսակ 5. Տնային տնտեսությունների գլխավորների և անդամների տարիքները

Տարիք	Ազդակիր SS գլխավոր		SS անդամներ		Ընդամենը	
	N	%	N	%	N	%
0-17	0	0	116	37	116	30
18-35	12	15.0	113	36	125	32
36-50	15	18.8	38	12	53	14
51-64	29	36.3	31	10	60	15
65+	24	30.0	13	4	37	9
Ընդամենը	80	100.0	311	100	391	100

31. Սոցիալ-տնտեսական հետազոտությունը բացահայտեց SS-երում ոչ ֆորմալ, սուբյեկտիվորեն որոշվող գլխավոր անդամներին: Աղյուսակ 6-ը ցույց է տալիս, որ SS գլխավորների ավելի քան 91.2%-ը ունեն նվազագույնը միջնակարգ կրթամակարդակ: Գրագիտության բարձր մակարդակ է գրանցված նաև ընտանիքի անդամների մեջ (նրանցից 78.9%-ը ունեն նվազագույնը միջնակարգ կրթություն): Տնային տնտեսությունների գլխավորների մոտ 20.0%-ը և ընտանիքի այլ անդամների 11.3%-ը ունեն համալսարանական կրթություն:

Աղյուսակ 6 Ազդակիր SS գլխավորների և անդամների կրթամակարդակը

Կրթություն	SS գլխավորներ		SS անդամներ		Ընդամենը	
	N	%	N	%	N	%
Ոչ մի ֆորմալ կրթություն կամ տարրականից ցածր	0	0.0	19	6.1	19	4.9
Տարրական կրթություն	3	3.8	26	8.4	29	7.4

Հիմնական կրթություն	4	5.0	21	6.8	25	6.4
Միջնակարգ	47	58.8	116	37.3	163	41.7
Հատուկ մասնագիտացված	10	12.5	31	10.0	41	10.5
Բարձրագույն (բակալավր կամ մագիստրոս)	16	20.0	35	11.3	51	13.0
Կիրառելի չէ (մինչև 6 տարեկանը)	0	0.0	63	20.3	63	16.1
Ընդամենը	80	100.0	311	100.0	391	100.0

32. SS գլխավորների մոտ մեկ երրորդը (32.5%) աշխատում են՝ համեմատած 14.8% SS այլ անդամների հետ: Սակայն, SS գլխավորների 20%-ը և SS անդամների 8.7%-ը չեն աշխատում և աշխատանք են փնտրում:

33. SS գլխավորների 35.0%-ը թոշակառու են՝ համեմատած 5.8% SS այլ անդամների հետ: Սա ավանդական հայկական հասարակության ցուցանիշ է, երբ SS ընտանիքի ամենատարիքով անդամը, սովորաբար անկախ կրթական մակարդակից և զբաղվածության կարգավիճակից, դառնում է SS գլխավոր: Ազգակիր SS-ների զբաղվածության տվյալները ներկայացված են 7-րդ աղյուսակում:

Աղյուսակ 7. Ազգակիր SS գլխավորների և անդամների աշխատանքային/զբաղվածության կարգավիճակը

Զբաղվածություն	SS գլխավոր		SS անդամ		Ընդհանուր SS անդամներ	
	N	%	N	%	N	%
Աշխատող	26	32.5	46	14.8	72	18.4
Թոշակառու	28	35.0	18	5.8	46	11.8
Ուսանող	0	0	66	21	66	16.9
Չաշխատող և աշխատանք չփնտրող	10	12.5	86	27.7	96	24.6
Չաշխատող և աշխատանք փնտրող	16	20.0	27	8.7	43	11.0
Զինձառայող	0	0	4	1.3	4	1.0
Կիրառելի չէ (մինչև 6 տարեկանը)	0	0	64	20.6	64	16.4
Ընդամենը	80	100.0	311	100.0	391	100.0

34. Ստորև ներկայացված 8.1 և 8.2 աղյուսակները ցույց են տալիս SS տարեկան եկամտի ինքնահաշվետվությունը (ըստ եկամտային խմբերի) և տարեկան եկամտի բաշխվածությունն ըստ եկամտի աղբյուրների:

Աղյուսակ 8.1. Ազգակից SS ներկայացրած տարեկան եկամուտը

Ազգակից SS տարեկան եկամուտը (ՀՀ դրամ)	N	%
0 - 350,000	1	1.3
500,001 - 850,000	3	3.8
850,001 - 1,000,000	2	2.6
1,000,001 - 1,350,000	8	10.3
1,350,001 - 1,700,000	13	16.7
1,700,001 - 2,000,000	15	19.2
2,000,001 - 3,000,000	17	21.8
3,000,001 և ավելի	19	24.4
Ընդամենը պատասխաններ	78	100.0
Հրաժարումներ *	2	
Ընդամենը	80	

* Երկու SS հրաժարվել են տեղեկություն տրամանդրել իրենց տարեկան եկամուտների մասին:

Աղյուսակ 4.2. SS կողմից ներկայացված տարեկան եկամուտը, ըստ եկամտի աղբյուրի

Եկամտի աղբյուր	Հարցված SS (N)	%	Տարեկան եկամուտ (ՀՀ դրամ)	% ընդամենը եկամտի
Աշխատանք արտերկրում	24	30.8	42,473,000	22.0
Աշխատավարձ	24	30.8	41,040,000	21.3
Գյուղատնտեսական (արտադրություն և վաճառք)	61	78.2	37,860,000	19.6
Անասնապահություն (արտադրություն և վաճառք)	47	60.3	28,020,000	14.5
Կենսաթոշակ	32	41.0	21,150,000	11.0
Աղքատության ընտանեկան նպաստ	25	32.1	8,778,000	4.5
Ինքնազբաղվածություն	12	15.4	6,440,000	3.3
Այլ	5	6.4	3,570,000	1.9
Հաշմանդամության նպաստ	11	14.1	3,196,000	1.7
Զեռնարկատիրություն	1	1.3	600,000	0.3
Ընդամենը պատասխաններ	78	100.0	193,127,000	100.0
Հրաժարումներ *	2			
Ընդամենը	80			

* Երկու SS հրաժարվել են տեղեկություն տրամանդրել իրենց տարեկան եկամուտների մասին:

35. Չնայած որ հարցմանը մասնակցած SS-երից 61-ը (78.2%) նշել են գյուղատնտեսությունը որպես եկամտի աղբյուր, գյուղատնտեսական գործունեությունը չի հանդիսանում USS եկամտի հիմնական աղբյուր:

36. Այս հատվածում հարցմանը մասնակցած SS-երի եկամտի ամենատարածված աղբյուրն է աշխատանքը արտերկրում (22.0%), որին շատ մոտ է աշխատավարձը (21.3%): Գյուղատնտեսական եկամուտը, այսինքն մշակաբույսերից և ծառերից ստացված եկամուտը, կազմում է 19.6% և զբաղեցնում է երրորդ հորիզոնականը ընդհանուր եկամտի՝ ըստ եկամտի աղբյուրների բաշխվածության կառուցվածքում: Մրան հաջորդում է անասնապահությունից ստացած եկամուտը (14.5%): Ձեռնարկատիրական գործունեությունը եկամտի նվազագույն կարևոր աղբյուրն է (!), ընդամենը 0.3%:

2.6.2. Ազդեցություն աղքատ և խոցելի տնային տնտեսությունների վրա

37. Ծրագիրը նախատեսում է լրացուցիչ աջակցություն խոցելի խմբերի համար, որոնք սահմանվում են որպես աղքատ, միայնակ կին կամ տարեց SS գլխավոր ունեցող տնային տնտեսություններ: Ըստ ՎՔՇ-ի, հետևյալ ազդակիր տնային տնտեսությունները համարվում են խոցելի.

- Անապահով SS, որոնք գրանցված են ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերով նախարարության (ԱՍՀՆ) Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում և ստանում են համապատասխան դրամական նպաստ՝ սահմանված ՀՀ օրենսդրությամբ:
  - ՎՔՇ-ում էլ է նշվում, որ եթե նկարագրությունների մշակման ժամանակ ԲԷՑ-ի խորհրդատու ընկերությունները գտնում են, որ ազդակիր SS-ն աղքատ է և դեռ ընգրկված չէ Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում, ապա ԲԷՑ-ը պետք է տեղեկացնի ՀՀ ԱՍՀՆ-ին և տվյալ տարածքում սոցիալական ծառայություններ մատուցող մարմիններին, որպեսզի նշված SS-ներին ընգրկի Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում, ըստ օրենքով սահմանված կարգի: Այս SS-ները կստանան վերականգնման համար դրամական նպաստ միայն Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում գրանցվելուց հետո:
- Այրի կանանց կամ կերակրողներին կորցրած կանանց կողմից ղեկավարվող տնտեսությունները, որտեղ բացի թոշակառուից, ՀՀ զինված ուժերում ծառայողից, 1-ին և 2-րդ կարգի հաշմանդամից կամ մինչև 23 տարեկան առկա համակարգում սովորող ուսանողից բացի այլ աշխատունակ տարիքի անձ չկա:
- Տարիքային թոշակառուների (տարեցների) կողմից ղեկավարվող տնտեսությունները, որտեղ թոշակառուից, ՀՀ զինված ուժերում ծառայողից, 1-ին և 2-րդ կարգի հաշմանդամից կամ մինչև 23 տարեկան առկա համակարգում սովորող ուսանողից բացի այլ աշխատունակ տարիքի անձ չկա:

38. Այս սահմանումներին հետևելով, հարցման ժամանակ հայտնաբերվել են 33 խոցելի SS, որոնք դժբախտաբար, բնակվում են այս հատվածի գրեթե բոլոր համայնքներում, բացառությամբ միայն Եղեգնաձորի և Թառաթումբի (Աղյուսակ 9):

Աղյուսակ 9. Ազդակիր խոցելի SS, ըստ խոցելիության կարգավիճակի

Խոցելիության կարգավիճակը	SS (N)
A. Աղքատ SS	25
B. Կանանց գլխավորությամբ SS	2

C. Տարեցների գլխավորությամբ SS	4
D. Կրկնակի խոցելիությամբ SS *	2
Ընդամենը	33
* Երկու SS ունեն կրկնակի խոցելիություն. մեկը՝ աղքատ և կանանց գլխավորությամբ, մյուսը՝ աղքատ և տարեցների գլխավորությամբ:	

39. Պահանջներին հետևելու համար աղքատության վերլուծություն է իրականացվել՝ հիմնվելով SS կողմից ներկայացված եկամուտների վրա⁷ (մանրամասները ներկայացված են Աղյուսակ 10-ում): Այս Հատվածում 18 SS (հարցված SS-երի 23%-ը) գտնվում են պաշտոնապես սահմանված աղքատության գծից ցածր (հիմնվելով SS կողմից ներկայացված եկամուտների տվյալների վրա): 18 աղքատ SS-ներից 6-ը որոշվել են որպես խոցելի SS, որոնց հասնում է խոցելիության նպաստ: Այս 6-ից 5-ը պաշտոնապես գրանցված են Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում (ԸՆՀ), և 1 SS գլխավորվում է կանանց կողմից: Մնացած 12 SS-երի ցանկը կներկայացվի ԲԷՑ-ին: ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը լրացուցիչ այցելություններ կկազմակերպի համայնքներ և կգնահատի արդյոք այս 12 SS-ներից որոշը իրավասու են ստանալ աղքատության նպաստ և գրանցվել Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում: Եթե այո, ապա SS-ներին կտրամադրվի լրացուցիչ խորհրդատվություն, և աջակցություն իրենց SS-ն Համակարգում գրանցելու համար: Հենց որ SS-ն գրանցվի ԸՆՀ-ում և իրավասու լինի ԸՆՀ-ում համապատասխան փոխհատուցում ստանալու համար, տվյալ SS-ն իրավունք կունենա ստանալ վերականգնման նպաստ: ԲԷՑ-ը կապահովի, որ գործընթացը ավարտվի մինչև ՎԳՊ-ի իրականացումը:

Աղյուսակ 10. Ազդակիր SS-ները, ըստ աղքատության կարգավիճակի՝ հիմնվելով եկամտի ինքնահաշվետվության վրա

Աղքատության կարգավիճակը	USS (N)	%
<i>Աղքատության շեմից բարձր</i>		
Ոչ աղքատ USS (ամսական եկամուտը մեկ չափահաս մարդու համար > 37,044 ՀՀ դրամ)	60	77
<i>Աղքատության շեմից ցածր</i>		
Աղքատ USS (ամսական եկամուտը մեկ չափահաս մարդու համար 30,547 - 37,044 ՀՀ դրամ)	4	5
Շատ աղքատ USS (ամսական եկամուտը մեկ չափահաս մարդու համար 21,732 - 30,547 AMD)	10	13
Ծայրահեղ աղքատ USS (ամսական եկամուտը մեկ չափահաս մարդու համար 21,732 AMD)	4	5
Ընդհանուրը (աղքատության շեմից ցածր)	18	23%
Ընդամենը հարցման մասնակիցները	78	100 %
Հրաժարումներ	2	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	80	
<i>Ծանուցում՝ Տվյալների աղբյուրը այս ՎԳՊ-ի համար իրականացված մարդահամարն է</i>		

⁷ Կիրառվել է Ազգային Վիճակագրական Ծառայության մեթոդաբանություն, ըստ որի աղքատ են համարվում այն ընտանիքները, որտեղ յուրաքանչյուր չափահաս մարդու վրա կատարված ծախսերը ցածր են վերին ընդհանուր աղքատության սահմանից, մինչդեռ ծայրահեղ աղքատ են համարվում այն ընտանիքները, որտեղ չափահաս մարդու վրա կատարված ծախսերը ցածր են պարենային աղքատության շեմից: 2012թ-ին ընդհանուր առմամբ և վերին, և ստորին, և ծայրահեղ աղքատ շեմի ընտանիքում յուրաքանչյուր չափահաս մարդու համար ամեն ամիս գնահատվում է համապատասխանաբար 37.044 ՀՀ դրամ, 30.547 ՀՀ դրամ և 21.732 ՀՀ դրամ: <http://armstat.am/file/doc/99471658.pdf>

2.6.3. Եկամտի վրա զգալի ազդեցություն կրող ազդակիր SS-ներ

40. Այս հատվածում 22 հողակտոր կունենա 10% կամ ավել տարածքի կրճատում՝ հենասյունների կառուցման համար հողերի ձեռքբերման/օտարման հետևանքով: Այնուամենայնիվ, մշակաբույսեր և ծառերի առկայություն եղել է միայն 7 հողակտորի վրա: Այս 7 հողերից 3-ը պատկանում են խոցելի տնային տնտեսությունների: Մնացած 5 հողակտորները չեն օգտագործվում որևէ նպատակով, և հետևաբար չեն հանդիսանում որպես ԱԵԱ-ց եկամտի աղբյուր: Մանրամասները ներկայացված են Աղյուսակ 11-ում:

Աղյուսակ 11. Խիստ ազդեցություն եկամուտ բերող ունեցվածքի վրա

Համայնք	Հողի տեսակը	Մշակաբույսի/ծառի տեսակը	Ընհանուր տարածքը (մ2)	Ընդհանուր ազդակիր տարածքը (մ2)	%	SS (N)	Խոցելիության կարգավիճակը
Ծակքար	Բնակավայրային	Ցորեն	1,200	238.2	19.85	1	-
Ծակքար	Բնակավայրային	Ցորեն	1,200	233.9	16.14	1	Աղքատ SS
Ն.Գետաշեն	Գյուղատնտ.	Յոնջա	2,570	344.0	13.39	3	-
Աղնջաձոր	Գյուղատնտ.	Խնձորենի մրգատու	1,900	292.0	15.37	1	-
Աղնջաձոր	Գյուղատնտ.	Խնձորենի մրգատու	700	199.0	28.43	3	1 աղքատ SS
Շատին	Գյուղատնտ.	Մարգախնձոր	2,338	280	11.98	1	
Շատին	Գյուղատնտ.	Խնձորենի մրգատու և տնկիներ	2,425	324.0	13.36	2	1 աղքատ SS
Ընդամենը	7		12,333	1,911.1		12	3 խոցելի SS

2.7. Ազդեցություն և ն՝ ամփոփումը

41. Լիճք-Եղեգնաձոր հատվածում չի ազդում շենքերը, շինությունները, բիզնեսները և զբաղվածության ցուցնիշները: Այնուամենայնիվ, այս հատվածում ազդեցություն կա մշակաբույսերի և ծառերի վրա: Հիմնական ազդեցությունը մասնավոր, համայնքային և պետական հողերի վրա է, ինչպես նաև որոշ տարեկան մշակաբույսերի և հասուն մրգատու ծառերի: Ազդակիր SS-ների և ազդակիր անձանց տարբեր կատեգորիաների վերաբերյալ տվյալները առանց կրկնակի հաշվարկի բերված են Աղյուսակ 12-ում: Ընդհանուր առմամբ, Հատված 3-ը ազդեցություն է թողնում 100 SS-ի հողերի վրա: 100 ազդակիր ընտանիքներից 12-ը կունենան զգալի ազդեցություն իրենց գյուղատնտեսական եկամուտ ապահովող գույքի վրա; 33 SS-ներ խոցելի են:

Աղյուսակ 12. Ազդեցությունների ամփոփում (հողերի մշտական ձեռքբերում)

Ազդեցության տեսակը	Հող (N)	Մակերես (մ2)	ԱՏՏ (N)
(A) Ազդակիր հող			
Մասնավոր հող (<i>բողոքը օգտագործվող</i>)	53	8,989	93
Առանց պետական գրանցման	<i>օգտագործվող</i>	18	3,459
	<i>չօգտագործվող</i>	1	280
Համայնքային հող	<i>օգտագործվող</i>	2	466
	<i>չօգտագործվող</i>	122	35,446
Պետական հող (<i>բողոքը չօգտագործվող</i>)	36	9,971	-
Ընդամենը (A)	232	58,611	100
(B) ազդեցության ենթարկված մշակաբույսեր	11	1,754	17 (ներառված են A-ում)
(C) ազդեցության ենթարկված ծառեր	7	71	11 (ներառված են A-ում)
(D) զգալի ազդակիր ՏՏ	-	-	12 ներառված են A-ում; որից 5 ներառված են նաև B-ում և 7-ը ներառված են նաև C-ում
(F) խոցելի ՏՏ-ներ	-	-	33 ներառված են A-ում; որից 3-ը ներառված են նաև in D-ում
Ընդամենը (A+B+C+D+F)	-	-	100

3. Հանրային քննարկումներ և տեղեկատվության հրապարակում

3.1. Նկարագրումներ

42. Համաձայն Համաշխարհային Բանկի ԳՁ 4.12 ուղեցույցի և ծրագրի ՎՔՇ-ի, ԱԵԱ պետք է լինի խորհրդատվություն տրամադրվի և հնարավորություն տրվի մասնակցելու ՎԳՊ-ն պատրաստելու և իրականացնելու բոլոր փուլերին: Նույն սկզբունքով, մասնակցության և խորհրդատվության գործընթացը պետք է ներառի խորհրդատվությունը ԱԵԱ, համայնքների, տեղական լիազոր մարմինների, ինչպես նաև ընդհանուր հանրության հետ, ներառյալ Հասարակական կազմակերպությունները (ՀԿ): ԲԷՑ-ը պետք է երաշխավորի, որ ԱԵԱ և ազդակիր համայնքները ստանան ամբողջ համապատասխան տեղեկատվությունը ժամանակին, և առաջարկվեն հնարավորություններ մասնակցելու վերաբնակեցման գործողությունների պլանավորմանը, իրականացմանը և մշտադիտարկմանը:

43. Այս գլխում նկարագրվում է ազդակիր հանրության և շահառուների խորհրդատվության/մասնակցության գործընթացը վերաբնակեցման պլանավորման, իրականացման և մոնիթորինգի մեջ, ինչպես նաև ԱԵԱ և շահառուներին ՎԳՊ-ի հետ կապված տեղեկատվության տարածման պլանը, ներառյալ կորցրած գույքերի փոխհատուցման, վերաբնակեցմանն աջակցելու և բողոքարկման մեխանիզմի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Հատուկ ենթագլխում ազդակիր համայնքներում հանրային քննարկման հանդիպումների վերաբերյալ մանրամասներ են ներկայացված՝ ներառված արտահայտված տեսակետների ամփոփումը, և ինչպես են այս տեսակետները հաշվի առնվել վերաբնակեցման պլանը կազմելու ժամանակ:

3.2. Հանրային քննարկումներ և հրապարակման պլան

44. Ըստ ծրագրի ՎՔՇ-ի, որպես ՎԳՊ-ի կազմման առաջին քայլերից մեկը, պատրաստվել է Հանրային Քննարկման և Հրապարակման Պլան (ՀՔՀՊ): ՀՔՀՊ-ն մշակվել է 2014թ-ի օգոստոսին և նպատակ է ունեցել զարգացնել կիրառելի գործընթացները, մեխանիզմները և ՀՔ սկզբունքներն ու տեղեկատվության հրապարակումը: ՀՔՀՊ-ի պատճեն կցված է հաշվետվությանը (Հավելված 2):

3.3. Հանրային քննարկում

45. ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում ԲԷՑ-ը Կապալառուի միջոցով իրականացրել է լայնածավալ հանրային քննարկումներ (տես ստորև ներկայացված աղյուսակը) պաշտոնական և ոչ պաշտոնական հանդիպումների միջոցով ԱԵԱ և ՏԻՄ-ի ազդակիր համայնքների ներկայացուցիչների հետ, ինչպես նաև գրավոր ծանուցումներ է ներկայացրել հողի ձեռքբերման և վերաբնակեցման գործողությունների վերաբերյալ՝ սահմանված ՀՀ օրենքով:

3.3.1. ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում պաշտոնական հանրային քննարկումներ

46. ԲԷՑ-ն իրականացրել է հանրային քննարկումներ Հատված 1-ի ԱԵԱ հետ ՎԳՊ-ի կազմման, իրականացման և փոխհատուցման հարցերի շուրջ, ներառյալ ՀՀ Կառավարության Նախնական Ուսումնասիրության վերաբերյալ Որոշումը, և սկսել է գույքագրումը: Հանրային քննարկումները (ՀՔ) կազմակերպվել են օգոստոսի 11-ից մինչև օգոստոսի 15-ը ՏԻՄ-ի գրասենյակներում, որոնք հասանելի են եղել ԱԵԱ համար: Բոլոր ԱԵԱ ՀՔ-ից մեկ շաբաթ առաջ հեռախոսով տեղեկացվել են ՀՔ-ի տեղի և ժամանակի վերաբերյալ: Խորհրդատուները մեկ օր առաջ հիշեցրել են ԱԵԱ ՀՔ-ի վերաբերյալ:

Համապատասխան հայտարարությունը ՀՔ-ից մեկ շաբաթ առաջ էլ. փոստով ուղարկվել է տեղական լրագոր մարմիններին և յուրաքանչյուր համայնքում փակցվել է հայտարարությունների տախտակի վրա: Տեղական ՀԿ-ները տեղեկացվել են էլ. փոստով և ՀԿ-ի ցանցերով:

47. ՀՔ-ները իրականացվել են ԲԷՑ-ի կողմից Կապալառուի սոցիալական հարցերով մասնագետի հետ միասին:

48. Ընդհանուր առմամբ 126 մարդ է մասնակցել ՀՔ-ը, որոնցից 42-ը կանայք էին: Ստորև բերված աղյուսակում մանրամասն ներկայացված է տեղի, ժամանակի և մասնակիցների քանակի վերաբերյալ: Հանդիպման արձանագրությունները և մասնակիցների ցանկը ներկայացված է Հավելված 3-ում:

Աղյուսակ 13 Յուրաքանչյուր համայնքում ծրագրի ազդակիր անձանց քանակը, որոնք մասնակցել են հանրային քննարկումներին

N	Համայնք	Օր	Վայր	Մասնակիցների քանակը			Ազդակիր մասնավոր հոդերի քանակը	Ազդակիր հոդերի քանակը, որոնց սեփականատերերը մասնակցել են ՀՔ-ներին
				Կին	Տղա-մարդ	Ընդհանուր		
1	Դղմաշեն	11.08.2014	համայնքապետարան	5	10	15	9	9
2	Ծաղկունք	11.08.2014	համայնքապետարան	7	4	11	3	3
3	Գեղամավան	12.08.2014	համայնքապետարան	2	12	14	10	8
4	Վարսեր						0	0
5	Գավառ	12.08.2014	քաղաքապետարան	2	2	4	0	0
6	Ծովագարդ	13.08.2014	համայնքապետարան	6	10	16	9	7
7	Լճափ	13.08.2014	համայնքապետարան	4	5	9	3	3
8	Բերդկունք	13.08.2014	համայնքապետարան	3	5	8	1	1
9	Հայրավանք						1	0
10	Լճաշեն	14.08.2014	համայնքապետարան	2	7	9	7	5
11	Չկալովկա	14.08.2014	համայնքապետարան	2	5	7	2	2
12	Նորաշեն						0	0
13	Նորատուս	14.08.2014	համայնքապետարան	4	16	20	18	18
14	Հրագղան	15.08.2014	քաղաքապետարան	5	8	13	9	8
	Ընդհամենը	-	-	42	84	126	72	64

49. Յուրաքանչյուր հանդիպման ժամանակ ներկայացվել են վերաբնակեցման գործընթացի հիմնական փուլերը, ներառյալ ծրագրի հետ կապված տեղեկատվությունը, ժամանակացույցը, փոխհատուցման իրավունքները, գնահատման մեթոդաբանությունը և ձեռքբերման գործընթացը: Ի լրումն, տարածվել են ԲԷՑ-ի և Խորհրդատուի մանրամասն կոնտակտային տվյալները: Ծրագրի տեղեկատվական գրքույկը, որը տրամադրվել է մասնակիցներին, կցված է Հանրային քննարկման հրապարակման պլանում (ՀՔՀՊ) Հավելված 2-ում: Հիմնվելով ԲԷՑ-ի կողմից հանդիպումների ժամանակ ստացած տվյալների վրա՝ ԱԵԱ, որոնք մասնակցել են, գոհ են եղել քննարկումների գործընթացից: Հիմնական հարցերը, խնդիրները և մտահոգությունները, համապատասխան պատասխաններով և պլանավորված/նախաձեռնած գործողություններով, ներկայացված են հետևյալ աղյուսակում՝

Աղյուսակ 14 Հարցեր ու մտահոգություններ, որոնք բարձրացվել են ՀՔ-ի ժամանակ և պատասխաններ/գործողություններ, որոնք պետք է նախաձեռնվեն

N	Հարց/մտահոգություն	Պատասխան/նախաձեռնվող գործողություն
1	Հնարավոր է պայմանագրում կետ ավելացնել շինարարության ժամանակ անկանխատեսելի ազդեցությունների փոխհատուցման վերաբերյալ:	ԲԷՑ-ը համաձայնագրի մեջ կետ է ավելացրել, որը վերաբերում է շինարարության ընթացքում ցանկացած տիպի փոխհատուցմանը: Համաձայնագիրը ներկայացած է Հավելված 4-ում:
2	Մեր համայնքի կադաստրային քարտեզները ամբողջովին սխալ են:	<p>Մենք այս խնդիրը և ձեր անհանգստությունը կներկայացնենք համապատասխան լիազոր մարմիններին: Հենց որ խնդիրը պարզ լինի, ձեզ տեղյակ կպահվի այդ մասին, քանի որ միայն ձեր պաշտոնական պահանջի դեպքում կադաստրային քարտեզները կարող են վերանայվել և շտկվել:</p> <p>Կադաստրային քարտեզները և ծրագրի պլանը և պրոֆիլը ստուգվել են, որպեսզի հենարանները ավելի ճշգրիտ տեղադրվեն: հենարանների փաստացի դիրքերը կվերջնականացվեն գույքագրման գործընթացի ժամանակ:</p>
3	Ո՞րն է էլեկտրահաղորդման գծից մինիմալ հեռավորությունը բնակելի տներ կառուցելու համար:	Անվտանգության գոտին ընդգրկում է 25մ հեռավորություն ամբողջ գծի երկայնքով անվտանգության միջանցքի երկու կողմերում: Այս գոտուց այն կողմ թույլատրվում է կառուցել բնակելի տներ: Ինչ վերաբերում է հողը մշակմանը, ապա լիովին անվտանգ է մշակումը կատարել անվտանգության միջանցքի սահմաններում:
4	Մենք հասկանում ենք, որ Հանրային Գերակա Շահ ճանաչելու վերաբերյալ որոշումը ազգային առաջնահերթություն է: Բայց մեր հիմնական մտահոգությունները ԱԳ-ում գտնվող հողատարածքներին է վերաբերում: Մենք պլանավորել ենք մեր ընտանիքների ապագան, ցանկանում ենք մեր երեխաների համար տներ կառուցել:	<p>ԱԵԱ-ց կտրվի հետևյալ ընտության հնարավորությունը`</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ամբողջ հողակտորի արժեզրկման համար փոխհատուցում, որը հավասար է հողակտորի շուկայական արժեքի անկմանը, քանի որ հողի նշանակությունը բնակավայրայինից փոխվել է և դառել գյուղատնտեսական: 2. Անվտանգության գոտու տակ գտնվող հողի մասի օտարում/գնում: ԱԵԱ-ն կստանա փոխհատուցում, որը հավասար է օտարված մասի շուկայական արժեքին՝ գումարած 15% դրամական նպաստ: 3. Անվտանգության գոտու տակ գտնվող հողի փոխանակում միևնույն չափով և արժեքով ԱԵԱ համար ընդունելի նմանատիպ հողակտորով նույն համայնքում:

3.3.2. Ոչ-պաշտոնական հանրային քննարկումներ

50. ԱԵԱ ներկայացուցիչների և տեղական կառավարական մարմինների հետ չափագրման, գույքագրման և մարդահամարի ընթացքում և դրանցից առաջ ոչ պաշտոնական լսումներ կիրականացվեն գույքագրող և գնահատող ընկերության կողմից: Մասնավորապես, ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում ԱԵԱ կտեղեկացվեն վերաբնակեցման վերաբերյալ՝ կապված հետազոտման, ժամանակացույցի, վերջնաժամկետի հետ: Ամենօրյա խորհրդատվություններ են իրականացվում նաև հեռախոսով խորհրդատուի անվտանգության մասնագետի կողմից:

3.3.3. ՎԳՊ-ի իրականացման և շինարարության ընթացքում հանրային քննարկումներ

51. ԱԵԱ հետ լրացուցիչ ոչ պաշտոնական քննարկումներ կիրականացվեն ՎԳՊ-ի կատարման փուլում, մասնավորապես ՎԳՊ-ն իրականացնող մասնագետի/խմբի կողմից պայմանագրերի ստորագրման ընթացքում:

52. Հանրային Քննարկման հանդիպումներն ընդհանուր հանրության համար կկազմակերպվեն շինարարությունն իրականացնող կապալառուի կողմից բոլոր համայնքներում մինչև շինարարությունը սկսելը՝ համայնքի անդամներին շինարարության ժամանակացույցի, մոտեցումների, անվտանգության և բողոքարկման մեխանիզմների վերաբերյալ տեղեկացնելու համար:

3.4. Տեղեկատվության հրապարակում

53. ՎԳՊ-ի կազմման, իրականացման և մոնիթորինգի ընթացքում իրականացվել են և կիրականացվեն տեղեկատվության հրապարակման հետևյալ գործողությունները:

- **ՀՀ օրենքով նախատեսված ծանուցումներ**՝ Որոշ տեղեկատվության հրապարակման վերաբերյալ օրենքի պահանջները վերաբերում են պլանավորման, իսկ մյուսները իրականացման գործընթացին: Բոլոր ԱԵԱ ծանուցվել են գույքի գնահատման ուսումնասիրության արդյունքների վերաբերյալ պաշտոնական գրություններով գույքի նկարագրման արձանագրությունների⁸ հետ միասին: ԱԵԱ պաշտոնապես ուղարկվել են նաև գնահատման արդյունքներով և փոխհատուցման գումարներով պայմանագրերի նախագծերը: Պաշտոնական ծանուցման միջոցով ԲԷՑ-ը ուղարկել է տվյալների վերաբերյալ տեղեկատվություն, ինչպես նաև ՎԳՊ-ի իրականացման հետ կապված որոշ տեղեկատվություն, մասնավորապես Հայաստանի⁹ դուրս գտնվող սեփականատերերի և/կամ համասեփականատերերի համար: ԲԷՑ-ը կցել է նոտարական հաստատման նմուշ հայերեն և ռուսերեն լեզուներով ՎԳՊ-ի կազմման գործընթացը արագացնելու համար: Գերակա Հանրային Շահ ճանաչելու Որոշումը հաստատվել է ՀՀ Կառավարության կողմից 2015թ-ի ապրիլի 16-ին: Որոշումը հրատարակվել է թերթում ավելի քան 3000 օրինակ տպաքանակով (համաձայն ՀՀ օրենսդրության) ունեցող, և հողի յուրաքանչյուր ազդակիր սեփականատեր ստացել է գրություն պաշտոնական ծանուցմամբ:
- **Հանրային տեղեկատվական գրքույկների բաժանում**՝ Հանրային Քննարկման հանդիպումների ընթացքում ԲԷՑ-ը բաժանել է հանրային տեղեկատվական գրքույկներ հայերեն լեզվով (պատճենը ներկայացված է Հավելված 2-ում): Գրքույկում ներկայացված են ծրագրի նկարագրությունը, իրավունքները և փոխհատուցման աղյուսակը, հաճախակի տրվող հարցերը, բողոքարկման մեխանիզմը, ինչպես նաև ԲԷՑ-ի կոնտակտային անձի և կապալառուի սոցիալական հարցերով մասնագետի տվյալները:
- **ՎՔԾ-ի հրապարակումը**՝ ՎՔԾ-ի պատճենը, ինչպես նաև ծրագրի տեղեկատվական գրքույկների լրացուցիչ պատճենները հրապարակվել են ՏԻՄ-ում և ընդունելի են ԱԵԱ համար:
- **ՎԳՊ-ի նախագծի հրապարակում**՝ ՎԳՊ-ի նախագիծը հրապարակվել է 2015թ-ի հունիսի 12-ին, 20 օրյա ժամկետի ընթացքում, ինչպես պահանջվել է ՎՔԾ-ի կողմից, որը ժամանակ է տվել բոլոր շահագրգիռ և ազդակիր կողմերին ներկայացնելու իրենց մեկնաբանությունները և

⁸ ՎԳՊ-ի իրականացման ընթացքում բոլոր ԱԵԱ-ք հնարավորություն ունեն ներկայացնել իրենց, ծանոթանալ և ստորագրել արձանագրություններ (մանրամասները ներկայացված են ազդեցություն գլխում): Ըստ ՀՀ ընթացակարգի, ԲԷՑ-ը նույնպես պետք է ստորագրի արձանագրությունը և այն պաշտոնապես ուղարկի ԱԵԱ-ց: Նրանք կունենան 10 օր դատարան կամ լիազորված մարմնին դիմելու և արձանագրության բովանդակությունը դատարանում վիճարկելու համար:

⁹Տեղեկատվությունը տրամադրվել է սեփականատերերին կամ Հայաստանից դուրս գտնվող ազդակիր ՏՏ-երի ընտանքի անդամներին փոխանցելու արտասահմանում գտնվող ԱԵԱ-ց:

անհանգստությունները ՎԳՊ-ի վերաբերյալ: ՎԳՊ-ն առցանց հրապարակվել է ԲԷՑ-ի կայքում և նախագծային ՎԳՊ-ի տպված տարբերակը հայերեն լեզվով ուղարկվել է ՏԻՄ-ի բոլոր ազդակիր համայնքներ: ԱԵԱ-ք հնարավորություն են ունեցել հեռախոսով ԲԷՑ-ին ներկայացնելու իրենց մեկնաբանությունները և հարցերը ՏԻՄ-երի միջոցով կամ անձնապես հանրային քննարկումների ժամանակ, որոնք կազմակերպվել են Վայոց Ձորի և Գեղարքունիքի մարզկենտրոններում (Եղեգնաձոր և Գավառ): Բոլոր ԱԵԱ-ք հնարավորության վերաբերյալ տեղեկացվել են հեռախոսով ԿՊԹԼ-ի սոցիալական հարցերով մասնագետի կողմից: Հանրային քննարկումները կազմակերպվել են ԿՊԹԼ կողմից ՏԻՄ-ի բոլոր ներկայացուցիչների, ՀԿ-ների և ԱԵԱ-ց համար մարզկենտրոններում (2015թ-ի հուլիսի 2-ին Եղեգնաձորում և 2015թ-ի հուլիսի 3-ին Գավառում) հրապարակելուց հետո: Հրավիրված են եղել նաև տեղական լրատվամիջոցները: «Վարդաձոր» լրագրի խմբագիրը և Վայոց Ձոր Տարածքային Չարգացման Կենտրոն ՀԿ-ի ներկայացուցիչը ներկա են եղել Եղեգնաձորի հանրային քննարկմանը: Կից ներկայացված են Հանդիպման Արձանագրությունները (Հավելված 3-1):

- **Վերջնական ՎԳՊ-ի հրապարակում**՝ Հենց որ ՎԳՊ-ն հաստատվի ՀԲ-ի կողմից, ՎԳՊ-ի հայերեն և անգլերեն տարբերակները կհրապարակվեն ԲԷՑ-ի և ՀԲ-ի կայքերում: Հաստատված ՎԳՊ-ի պատճեն առկա կլինի ազդակիր համայնքներում տարածաշրջանային լիազոր մարմինների և ՏԻՄ-ի գրասենյակներում:

4. Բողոքների Կարգավորման Մեխանիզմ և Գործընթացներ

4.1. Ներածություն

54. Եվ Ծրագրի, և ԱԵԱ օգտին է մշակել մեխանիզմ, որի միջոցով բողոքները և անհամաձայնությունները, որոնք վերաբերում են ՎԳՊ-ի իրականացմանը, կարող են լուծվել: ԲԷՑ-ը մշակել է Բողոքարկման Մեխանիզմ (ԲՄ) վստահեցնելու, որ դա պատասխանն է մտահոգությունների և բողոքների, մասնավորապես ծրագրի տարածքում գտնվող ԱԵԱ: Շատ դեպքերում բողոքարկման մեխանիզմը կարող է որոշման հնարավորություն տալ անկախ միջնորդության կամ վեճերի լուծման այլընտրանքային միջոցով դատական երկարատև գործընթացին կամ բողոքների ուսումնասիրմանը հակառակ: ԲՄ-ի հատուկ նպատակը կլինի արագացնել գործընթացը, երաշխավորել արդյունավետ և ժամանակին կայացված որոշում՝ սույնով նվազեցնելով վեճերի առաջացման ռիսկը և խուսափելով ավելորդ ուշացումներից: Հանրային Քննարկումների հանդիպումների, ինչպես նաև ծրագրի տեղեկատվության հրապարակված գրքույկների միջոցով բոլոր ազդակիր անձանց ծանուցվել է ԲՄ-ի վերաբերյալ:

4.2. Բողոքների Կարգավորման Մեխանիզմ

4.2.1. Առաջին փուլ

55. Առաջին փուլում փորձ կարվի բողոքները լուծել համայնքային մակարդակով բանակցային գործընթացով ոչ պաշտոնական միջնորդի և համայնքային լիազոր մարմինների հետ: Համայնքային լիազոր մարմինները կխորհրդակցեն ԲԷՑ-ի բողոքները համակարգողի հետ, որպեսզի պատրաստեն պատասխանները ԱԵԱ մտահոգությունների վերաբերյալ: Երաշխավորելու համար, որ բոլոր բողոքները կարգավորվում են պատշաճ ձևով, ԲԷՑ-ը կկազմակերպի դասընթացներ ՏԻՄ-ի ներկայացուցիչների համար և կբացատրի գործընթացը, որին պետք է հետևել բողոքների գրանցման և հասցեագրման ժամանակ (մանրամասները ներկայացված են Բաժին 4.4-ում): Ուսուցումը կիրականացվի, հենց որ ՎԳՊ-ի նախագիծը հրապարակվի ԱԵԱ-ց վերջնական հանարային լուսմների ժամանակ, որպես ՎԳՊ-ի իրականացման առաջին նախապատրաստական գործողություն:

56. Միաժամանակ, ԱԵԱ կարող են ներկայացնել բողոքները ՏԻՄ-ի միջոցով կամ անմիջապես ԲԷՑ-ին: ԲԷՑ-ը ունի բողոքները համակարգող անձ և հանրային քննարկումների ժամանակ ԱԵԱ տրամադրվել է նրա կոնտակտային տվյալները: Ցուրաքանչյուր բողոքի պետք է պատասխան տրվի առավելագույնը 30 օրվա ընթացքում: Տարբեր մակարդակների ԲԿՄ-ի տեղական մարմինների, ներառյալ տեղական կառավարության և ԲԷՑ-ի կոնտակտային տվյալները կտրամադրեն ԱԵԱ-ց ցանկացած ժամանակ ծրագրի հետ առնչություն ունեցող անձանց կողմից (ԲԷՑ, ԿՓԹԼ-ի ճարտարագետներ, չափազորող ընկերություն և այլն), որոնք այցելում են տեղանք, ազդակիր գույքերը գնահատելու կամ ԱԵԱ-ց հետ խոսելու:

4.2.2. Երկրորդ փուլ

57. Եթե բողոքը շարունակվում է, ԱԵԱ կարող ներկայացնել բողոքի ձևը էլեկտրոնային կամ տպված տարբերակով անձամբ կամ ՏԻՄ-ի¹⁰ մջոցով Բողոքների Կարգավորման Հանձնաժողովին (ԲԿՀ), որը

¹⁰ Բոլոր ՏԻՄ գրասենյակները ունեն համակարգիչներ, էլ. փոստեր և ինտերնետ

պետք է ձևավորվի ԲԷՑ-ի կողմից: ԲԿՀ-ի հետ հանդիպումը կկազմակերպվի Երևանում, ԲԷՑ-ի գրասենյակում բողոքը ստանալուց հետո 15 օրվա ընթացքում: Հանձնաժողովը բաղկացած կլինի մշտական և ոչ մշտական անդամներից:

1. Մշտական անդամներ՝ ԲԷՑ, Կապալառու և իրավաբան:

2. Ոչ մշտական անդամներ՝ համապատասխան մարզի համայնքի և ՀԿ-ի ներկայացուցիչներ:

58. Ոչ պաշտոնական անդամները կծանուցվեն հանդիպման ամսաթվի և տեղի վերաբերյալ հանդիպումից 10 օր առաջ: Ոչ մշտական անդամների բացակայությունը չի կարող պատճառ հանդիսանալ հանդիպումը չեղյալ համարելու համար: Իրավաբանը կարող է ներկայացվել մշտական անդամներից մեկի կողմից: Հանձնաժողովը պետք է որոշում կայացնի 15 օրվա ընթացքում:

4.2.3. Երրորդ փուլ

59. Բողոքների կարգավորման մեխանիզմը ձևավորվելու դեպքում ԱԵԱ կարող են ներկայացնել իրենց գործը դատարան:

4.3. Հիմնական պատասխանատու կողմերը և առկա կապերը բողոքներ ներկայացնելու համար

60. ԱԵԱ-ք կարող են ներկայացնել իրենց հարցերը, բողոքները և մտահոգությունները մի քանի կապերի միջոցով, մասնավորապես,

- Տեղական Կառավարություն
- ԲԷՑ-ին հեռախոսի, էլ. փոստի միջոցով կամ անձամբ այցելելով
- Բողոքների կարգավորման կոմիտե

61. Շինարարական աշխատանքներն իրականացնող կապալառու կազմակերպությունը պարտավոր է իրականացնել աշխատանքը, համաձայն պայմանագրային պահանջների, որը ներառում է.

- անձնակազմի անդամ, ով պատասխանատու է բողոքարկման գործընթացի համար և կտրամադրի տեխնիկական աջակցություն ԲԷՑ-ին կարգավորելու ցանկացած բողոք, որը կարող է առաջանալ ՎԳՊ-ի կազմման և իրականացման ընթացքում,
- կանոնավոր մշտադիտարկման հաշվետվությունների պատրաստում ՎԳՊ-ի կազմման և իրականացման կարգավիճակի վերաբերյալ, ներառյալ ցանկացած առաջացած բողոքի վերաբերյալ մանրամասներ և ինչպես են դրանք կարգավորվել,
- եթե խոցելի ազդակի անձինք որոշվում են՝ հետևելով մարդահամարի ավարտմանը, ապա կապալառուն պետք է նշանակի մասնագիտացված փաստաբաններ (սոցիալական աշխատողներ/իրավաբաններ) աջակցելու այս մարդկանց ամբողջ գործընթացի ժամանակ և նրանց համար գործի որպես անկախ իրավաբան, եթե որևէ բողոք առաջանա: Իրավախորհրդատու է ընտրվել, ով տեղեկացվել է աշխատանքների ծավալի վերաբերյալ և տրամադրվել ծրագրի հետ կապված համապատասխան փաստաթղթերը, և նա կմիանա խմբին, հենց որ ԲԷՑ-ը ստանա բողոքները:
- ԲԷՑ-ի և ԱԵԱ հետ բողոքների որոշում արբիտրաժի միջոցով:

62. ԲԷՑ-ը կիրականացնի աշխատանքներ, որոնք ներառում են.

- Անձնակազմի անդամ, ով պատասխանատու է բողոքարկման գործընթացի կարգավորման համար, սույնով վկայակոչվում է որպես բողոքները կարգավորող (ներառյալ առաջին շփումը, միջնորդության նպատակով պարբերաբար տեղանք այցելելը պետք է իրականացվի կապալառուի կողմից):

- Հեռախոսի համարը, էլ. փոստի հասցեն և կոնտակտային անձի անունը ծրագրի համար նախատեսված հայտարարությունների տախտակների վրա:
- Կապալառուի և ԱԵԱ հետ բողոքների որոշում արբիտրաժի միջոցով:
- Կապը դատարանի հետ:
- ԲԷՑ-ը կվերահսկի տեղական լիազոր մարմինների կողմից ստացված բոլոր բողոքները, երաշխավորելու համար, որ դրանք պատշաճ կերպով կարգավորվում են և համապատասխանաբար զեկուցի առաջընթացի հաշվետվության մեջ:

63. Բողոքարկման Հանձնաժողովի տեխնիկական առաջադրանքը (SU) հետևյալն է.

- հստակ հասկանալ ԱԵԱ կողմից բարձրացված հարցերը՝ կապված Հայաստանում էլեկտրահաղորդման գծի անցկացման հետ,
- արբիտրաժ և բանակցություն՝ հիմնվելով ԱԵԱ և իրականացնող գործակալությունների միջև վեճերի դեպքում կողմերի դեպքերի թափանցիկ և անկողմնակալ լսումների վրա,
- կայացնել անաչառ և արդարացի որոշումներ նրանց կողմից ներկայացված բոլոր բողոքներին,
- խորհուրդ տալ ԲԷՑ-ին ինչպես լավագույն կերպով կարգավորել ԱԵԱ բողոքները,
- ստանալ ԱԵԱ բողոքների իրականացման կարգավիճակը:

64. ՀԲ-ն անմիջապես Բողոքարկման գործընթացի մաս չէ, բայց պետք է ստանա հաշվետվություններ, ինչպիսի բողոքներ են ստացվել և ինչպես են դրանք հետևել/մեղմացվել:

4.4. Բողոքների գրանցման և հասցեագրման գործընթաց

65. Մշակվել է հետևյալ գործընթացը, երաշխավորելու, որ բոլոր հարցերն ու մտահոգությունները գրանցվել, գնահատվել և պատշաճ կերպով հասցեագրվել են:

4.4.1. Ուսուցման արևմտյան և փաստաթղթավորում

66. Բողոքները համակարգի միջոցով պետք է ուսումնասիրվեն և մշտադիտարկվեն: Պետք է ներառվեն հետևյալ փաստաթղթերը.

- սկզբնական բողոքի ստացում և գրանցում
- բողոքի մանրամասներ և հանգամանքներ, ներառյալ ուսումնասիրման համարները
- բողոքի դասակարգում և տրամադրված ծանուցումներ
- բողոքները կարգավորելու համար ռեսուրսների ակտիվացում
- պատասխան(ներ) բողոքին և վերջնական արդյունքին
- շահառուների պատասխան(ներ)ը և պահանջները լրացուցիչ գործողության համար, եթե կա անհրաժեշտություն
- հատուկ գործողության պլանների իրականացում
- գործողության պլանների վերաբերյալ առաջընթացի կարգավիճակի հաշվետվություններ
- վերջնական և գնահատման հաշվետվություն ձեռնարկված գործողության արդյունավետության վերաբերյալ:

4.4.2. Դիտարկում

67. ՎԳՊ-ի կազմման/իրականացման հետ կապված բողոքների թարմացումը կտրամադրվի ծրագրի առաջընթացի յուրաքանչյուր եռամսյակային հաշվետվության մեջ:

4.5. Շինարարության փուլում ԲԿՄ

68. Ազդակիր անձին (ԱԵԱ) խրախուսում են գործել հետևյալ ձևով.

- կապ հաստատել կապալառուի կողմից նշանակված բողոքարկման անձնակազմի հետ անձամբ պարբերաբար տեղանք այցելելու ժամանակ կամ նշանակված հեռախոսահամարով¹¹ կամ համայնքի ղեկավարի կամ ՀԿ-ի անձնակազմի միջոցով
- բողոք ներկայացնել և դեպքի վերաբերյալ տեղեկատվություն տրամադրել
- համաձայնվել կապալառուի հետ մեղմացման միջոցների վերաբերյալ
- համաձայնվել կապալառուի հետ բողոքների լուծման համար ժամանակի սահմանափակման վերաբերյալ: Բողոքները պետք է լուծվեն երկու շաբաթվա ընթացքում կամ այլ կերպ հատկորոշվեն մշակված համաձայնագրում
- ստորագրել, եթե մեղմացման միջոցը կիրառվել է, ինչպես համաձայնեցվել էր
- լուծումը փնտրել ԲԷՑ-ից, եթե բավարարված չէ վերը նշված գործընթացով
- լուծումը փնտրել Բողոքների կարգավորման հանձնաժողովից, եթե գոհ չէ ԲԷՑ-ի պատասխանից
- լուծումը փնտրել դատարանում, եթե այս բոլորը ձախողվում է:

69. Այնուամենայնիվ, վերը նշված բողոքների մեխանիզմը չի սահմանափակում քաղաքացու իրավունքը դեպքի համար դիմել անմիջապես դատարան բողոքարկման մեխանիզմի հենց սկզբնական փուլում: Բողոքների մեխանիզմը նախատեսված է խուսափելու համար երկարատև դատական գործընթացից:

---

¹¹ Մինչև շինարարական աշխատանքներն սկսելը հանրային քննարկման ժամանակ տրամադրված տեղեկատվական գրքույկներում նշված կլինի մանրամասն կոնտակտային համարները:

5. Ինստիտուցիոնալ շրջանակ

5.1. Ն ե ր ա ծ ու թ յ ու ն

70. Մի քանի հաստատություններ, յուրաքանչյուրը տարբեր դերերով և պատասխանատվությամբ, պատասխանատու են ՎԳՊ-ի վերահսկման և իրականացման համար ՎՔՇ-ի սկզբունքների և նպատակների, ՀՀ օրենքների և կանոնադրությունների և ՀԲ ԳՁ 4.12 հետ միասին: Ներառված հաստատությունների գործառնական դիրքը ներկայացվում է ստորև:

5.2. Բ Է Ց

5.2.1. Ը ն դ հ ա ն ու ր ն կ ար ա գր ու թ յ ու ն

71. ԲԷՑ-ը էլեկտրահաղորդման ոլորտում պետական ընկերություն է, որը հիմնադրվել է 1998թ-ին և պատասխանատու է երկրում բարձր լարման էլեկտրահաղորդման ցանցի շահագործման, շինարարության և տեխնիկական սպասարկման համար: Ծրագրի այս բաղադրիչ մասը, ինչպես նաև ԲԷՑ-ի ամբողջ գործողությունները, կվերահսկվեն ԲԷՑ-ի Ղեկավարության Խորհրդի կողմից ՀՀ Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության գլխավորությամբ և բաղկացած ութ անդամներից, որոնք ներկայացնում են ԲԷՑ-ը, Կառավարությունը և Էներգետիկ սեկտորի կազմակերպությունները: ԲԷՑ-ի հիմնադրման իրավական հիմքը եղել է 1998թ-ի հուլիսի 20-ին Կառավարության No 450 Որոշումն ընդունելուց հետո: 1998թ-ի օգոստոսի 21-ին ԲԷՑ-ը վերակազմավորվել է որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն: ԲԷՑ-ի կանոնադրությունը հաստատվել է 1998թ-ի օգոստոսի 21-ին ՀՀ Էներգետիկայի նախարարության No 254-ԳՍ Որոշմամբ: ԲԷՑ-ի բաժնետոմսերի բացառիկ սեփականատերը Հայաստանի Հանրապետությունն է: Բաժնետոմսերի ղեկավարումը փոխանցվել է ՀՀ Էներգետիկայի նախարարությանը, համաձայն ՀՀ Կառավարության 2003թ-ի նոյեմբերի 6-ի No 1694-Ն Որոշման:

72. ԲԷՑ-ի հիմնական գործունեությունը հետևյալն է՝ էլեկտրահաղորդում, էլեկտրականության արտադրություն (հողմակայան), կառուցում, վերակառուցում, արդիականացում, էներգետիկ օբյեկտների վերականգնում, բարձր լարման ցանցերի կառուցում, էներգետիկ օբյեկտների հետազոտման և զարգացման աշխատանքներ:

73. **Աշխատանքային սկզբունքները.** Համաձայն Էներգետիկայի մասին ՀՀ Օրենքի Հոդված 23-ի (Էներգետիկայի բնագավառում գործունեության լիցենզավորում) էլեկտրաէներգիայի տեղափոխումը, ինչպես նաև էլեկտրահաղորդման ցանցերի կառուցումը լիցենզավորված գործողություն է Հայաստանում: Միայն էլեկտրահաղորդման գծի շահագործման համապատասխան լիցենզիաներ ունեցողները կարող են զբաղվել էլեկտրական և ջերմային էներգիայի և բնական գազի վաճառքով/առքով (գնում վաճառելու նպատակով), համաձայն լիցենզիայի պայմանների եւ շուկայի կանոնների: Ի լրումն դրան, համաձայն էլեկտրական գծի (հաղորդման (փոխադրման) լիցենզիաներ) վերաբերյալ Հոդված 36-ի՝ էլեկտրաէներգիայի տեղափոխման լիցենզիայի իրավունք տրվում է Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում էլեկտրաէներգիա տրամադրելու և Հայաստանի Հանրապետության տարածքով երրորդ երկիր էլեկտրաէներգիա տեղափոխելու համար: Էլեկտրաէներգիայի (հզորության) փոխադրման լիցենզիան պետք է համապատասխանի շուկայական կանոններին և պայմանագրերին:

74. **Գործառնական Սկզբունքները.** ԲԷՑ-ը իրականացնում է գոյություն ունեցող բարձր լարման էլեկտրահաղորդման ցանցի և դրվածքների նախագծում, շահագործում և տեխնիկական սպասարկում, ներառելով, բայց չսահմանափակվելով բարձր լարման ենթակայաններով (220կՎ/ 110կՎ /35կՎ /6կՎ), բարձր լարման էլեկտրահաղորդման գծերով (330կՎ /220կՎ /110կՎ), Պուշկինի լեռնանցքում տեղադրված հողմակայանով (2.64 ՄՎ հզորությամբ): ԲԷՑ-ն իրականացնում է նաև կառուցման համար ներդրման նոր ծրագրեր, ներառելով, բայց չսահմանափակվելով բարձր լարման ենթակայաններով (220կՎ), բարձր լարման էլեկտրահաղորդման գծերով (400կՎ/ 220կՎ):

5.2.2. Հիմնական պատասխանատվությունները

75. ԲԷՑ-ն ամբողջապես պատասխանատվություն է կրում Ծրագրի համար, ներառյալ նախապատրաստական աշխատանքները, իրականացումը և բոլոր փոխհատուցումների և վերաբնակեցման առաջադրանքների ֆինանսավորումը և միջգերատեսչական համակարգումը, հանրային քննարկումները, խորհրդատուների վարձակալումը և այլն: ԲԷՑ-ը լիովին պատասխանատվություն է կրում սույն ՎԳՊ-ի ներքո գտնվող բոլոր գործողությունների վերահսկման ու մշտադիտարկման համար:

5.2.3. ՎԳՊ-ի իրականացման միավոր

76. Ծրագրի համար ՎԳՊ-ն իրականացնելու նպատակով ԲԷՑ-ում արդեն կազմավորվել է հատուկ միավոր: Միավորը բաղկացած է հինգ մասնագետից, որոնցից մեկը խմբի ղեկավարն է, երկուսը տեղանքում վերաբնակեցման մասնագետները, կես դրույքով աշխատող իրավաբան և երկու մասնագետներ, որոնք աշխատում են գրասենյակում: Ծրագրում վերաբնակեցման իրականացման և մշտադիտարկման նպատակով ՎԳՊ-ի իրականացման միավորը պատասխանատու կլինի հետևյալ առաջադրանքների համար, մասնավորապես երաշխավորելով, որ ԱԵԱ արագ կերպով կձանուցվեն, ըստ ՎԳՊ-ի և ՀՀ օրենքների ու կանոնակարգերի, պայմանագրի ստորագրման, անհրաժեշտության դեպքում բռնագրավման գործընթացի կազմակերպման, ազդեցության ենթարկված ունեցվածքների գրանցման և վերագրանցման, պայմանագրի ստորագրման գործընթացի ընթացքում ԱԵԱ աջակցության, իրականացման ընթացքում ստացված բողոքների հավաքման և համակարգման համար (մանրամասները ներկայացված են Հավելված 5-ում):

5.3. ԲԷՑ-ի խորհրդատուները

77. Հաշվի առնելով վերաբնակեցման գործողությունների մեծ մասշտաբը՝ վերաբնակեցման հետ կապված առաջադրանքների և գործողությունների համար ԲԷՑ-ին աջակցություն են ցուցաբերում տարբեր խորհրդատուներ, մասնավորապես շինարար կապալառու Կալպատարու Փաուեր Թրանսմիշն Լիմիթեդ ընկերությունը և իրականացմանը աջակցող խորհրդատուն (Hifab OY&EA Energy Advisory):

5.3.1. Շինարար կապալառու

78. Շինարար Կապալառուն (ՇԿ) կազմել է նախագիծ Ծրագրի համար: ՇԿ-ն պատասխանատու է ծրագրի ծրագծի և հենարանների գտնվելու վայրի որոշման համար, համաձայն ՎԲՇ-ի սկզբունքների, Ծրագրի ազդեցությունից խուսափելու կամ այն նվազագույնի հասցնելու համար: ՇԿ-ն պատասխանատու է ՎԳՊ-ի կազմման համար, ներառյալ բոլոր պահանջվող չափագրումները, գույքի նկարագրման արձանագրությունների կազմումը և գնահատումը: ՇԿ-ն ՎԳՊ-ի կազմման և շինարարության ընթացքում կազմակերպել է հանրային քննարկումներ և տեղեկատվության հրապարակում: ՇԿ-ն խոցելի տնային

տնտեսություններին, ինչպես նաև օրինականացման գործընթացի ժամանակ օրնականացման ենթակա ԱԵԱ, եթե այդպիսիք կան, կտրամադրի իրավաբանական աջակցություն:

5.3.2. Իրականացմանն աջակցող խորհրդատու

79. Իրականացմանն Աջակցող Խորհրդատուն (ԻԱԽ) նշանակվել է շինարարական աշխատանքները վերահսկելու, նախագծի, ինչպես նաև սոցիալական և շրջակա միջավայրի լրիվ պահանջների հետ համապատասխանությունը երաշխավորելու համար: ԻԱԽ-ն ծրագրի համար վերանայել է ՎՔԾ-ն և ԲԷՑ-ին կտրամադրի սոցիալական մասնագետների վերաբերյալ մոնիթորինգի հաշվետվություններ ամբողջ շինարարության ընթացքում:

5.3.3 Անկախ խորհրդատու

80. ԲԷՑ-ը կվարձի անկախ խորհրդատու ՎԳՊ-ի իրականացման համապատասխանության հաշվետվություն կազմելու նպատակով (տես նաև պարբերություն 10.4, էջ 48):

5.4. Պետական Կառավարման Մարմիններ

81. Վերաբնակեցման շրջանակներում ԲԷՑ-ը կարող է միանալ և համակարգել մի շարք նախարարությունների և կոմիտեների հետ: ՎԳՊ-ի իրականացման ընթացքում բոլոր պետական կառավարման մարմինները կարող են հաշվի առնվել և անհրաժեշտության դեպքում դառնալ Բողոքների կարգավորման կոմիտեի անդամ: Հիմնական նախարարություններից ՎՔԾ-ում նշվում է հետևյալները՝ (ա) Էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարություն, (բ) Բնապահպանության նախարարություն Պաշտպանվող տարածքների բաժնի և բնապահպանական փորձաքննության ՊՈԱԿ-ի հետ, (գ) Գյուղատնտեսության նախարարություն և նրա Հայաստան ՊՈԱԿ (անտառ), (դ) Մշակույթի նախարարություն Պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության գործակալության հետ, (ե) Ֆինանսների նախարարություն:

82. ՀՀ Կառավարության Անշարժ Գույքի Կադաստրի Պատական Կոմիտեն (ԱԿԿՊԿ) ՎԳՊ-ի կազմման և իրականացման մեջ ներգրավված ամենափնմանական պետական կազմակերպությունն է, մասնավորապես կապված ԱԵԱ ունեցվածքի և գույքի իրավունքների որոշման, վավերականացման, գրանցման, վերագրանցման և այլնի հետ:

5.5. Մարզպետարաններ (Տարածաշրջանային և Լիազորմարմիններ)

83. Մարզպետարաններում պետական լիազոր մարմինները վարում են ՀՀ Կառավարության տարածքային քաղաքականությունը հետևյալ ոլորտներում՝ ֆինանսավորում, քաղաքաշինություն, բնակարանային շինարարություն և կոմունալ տնտեսություն, տրանսպորտ և ճանապարհաշինություն, գյուղատնտեսություն և հողօգտագործում, կրթություն, առողջապահություն, սոցիալական ապահովագրություն, մշակույթ և սպորտ, բնության և շրջակա միջավայրի պահպանություն, առևտուր, հանրային սննդի սպասարկում: Վերը նշված ոլորտներում տարածքային քաղաքականությունը իրականացվում է մարզպետարանների, ինչպես նաև համապատասխան մարզերին ենթակա կազմակերպությունների միջոցով: Մարզպետարանի ներկայացուցիչները ՎԳՊ-ի կազմման և իրականացման ընթացքում հաշվի են առնվել և հաշվի կառնվեն որպես տեղական պետական լիազոր մարմիններ հողային հարաբերության կարգավորման համար: ԲԷՑ-ը դիմել է մարզպետարաններ

Հանրային քննարկումների կազմակերպմանը աջակցելու համար: Նախագծման փուլում մարզպետարանները նույնպես մասնակցել են ՀՔ-երին, ինչպես նաև մասնակցել են Բնապահպանական Սոցիալական ազդեցության գնահատման (ԲՄԱԳ) շրջանակում ներկայացված ՀՔ-ներին:

5.6. Տ ե դ ա կ ան Ի ն ք ն ա կ առ ա վ ար մ ան Մ ար մ ի ն ն եր

84. Քանի որ Ծրագիրն իրականացվելու է գյուղական տարածքներում, Տեղական Ինքնակառավարման Մարմինները (Տեղական Մարմինները (ՏՄ)) կարևոր դեր կխաղան և Ծրագրի ընդհանուր իրականացման և վերաբնակեցման հետ կապված գործողությունների ընթացքում: ՏՄ-ի հետ արդեն խորհրդակցել են ՎԳՊ-ի կազմման ժամանակ և ակտիվ կերպով ներգրավվել են համայնքներում ԱԵԱ հետ Հանրային Քննարկումներ կազմակերպելու ընթացքի մեջ: Նրանք աջակցել են գույքագրման հետազոտման ընթացքում ազդակիր հողատարածքների սեփականության կարգավիճակը, ԱԵԱ որոշելու, հետազոտությունները կազմակերպելու հարցում: Նրանց հետ խորհրդակցել են և նրանք կներգրավվեն որպես միջնորդներ բողոքների կարգավորման գործընթացի ժամանակ, մինչև կներկայացվեն Բողոքների Կարգավորման Հանձնաժողով:

5.7. Բ ո ղ ո ք ն եր ի Կ ար գ ա վ ո Ր մ ան Հ ան ձ ն ա ժ ո ղ ո վ

85. Բողոքների կարգավորման հանձնաժողովը (ԲԿՀ) Ծրագրի ընթացքում նշանակվել է, որպեսզի ներկայացվեն վերաբնակեցման հետ կապված բողոքները և լուծվեն դատարան ներկայացված բոլոր անհամաձայնությունները (մանրամասները ներկայացված են Բաժին 4-ում):

5.8. Հ աս ար ա կ ա կ ան Կ ա գ մ ա կ ե Ր ա ղ Լ թ յ ո ւ ն ն եր

86. Հայաստանում և մասնավորապես ծրագրի հետ կապված տարածքներում գործող Հասարակական Կազմակերպությունները (ՀԿ-ներ) սերտորեն ներառված են համայնքային կյանքի մեջ: Մեծամասամբ ՀԿ-ներն են օգնում լուծել համայնքային խնդիրները, առաջ քաշել խոցելի խմբերի շահերը, պահպանել շրջակա միջավայրը, տրամադրել հիմնական սոցիալական ծառայություններ, կազմակերպել տեղեկատվական քարոզարշավներ և այլն: ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում ՀԿ-ները¹² հրավիրվել են մասնակցել ԱԵԱ հետ Հանրային Քննարկումներին ծրագրի ազդեցությանը ենթարկված տարածքներում: Գորիսի Օրհուս և Կանանց Զարգացման «Ռեսուրսային Կենտրոն» Հիմնադրամ ՀԿ-ները մասնակցեցին Ծրագրի Հատված 5-ի համար ԱԵԱ-ց հետ Գորիսի քաղաքապետարանում կազմակերպված Հանրային քննարկումներին: ՀԿ-ները կներառվեն նաև ՎԳՊ-ի իրականացման գործընթացում, մասնավորապես ազդակիր համայնքներում կազմակերպվող բոլոր հանրային քննարկումներում, որտեղ նրանք կկարողանան արտահայտել իրենց տեսակետը և ներկայացնել գործընթացի վերաբերյալ իրենց առաջարկությունները և աջակցել ԱԵԱ: ՀԿ-ներին առաջարկվել է ցանկության դեպքում նաև մասնակցել Բողոքների կարգավորման մեխանիզմի գործընթացին:

5.9. Հ ամ ա շ խ ար հ այ ի ն Բ ան կ

87. ՀԲ-ն Ծրագրի ֆինանսավորող գործակալությունն է: Ծրագիրը պարբերաբար վերահսկելուց բացի, ՀԲ-ն իրականացնում է նաև համապատասխանության մոնիթորինգ, ՎԳՊ-ի վերանայում և հաստատում և թույլտվություն է տալիս պայմանագիր կնքելու և ստորագրելու համար շինարարական աշխատանքները սկսելու նպատակով:

¹² ՎԳՊ-ին է կցված Հանրային քննարկումների և Տեղեկատվության Հրապարակման Պլանի ներկայացման ժամանակ ներկա գտնված ՀԿ-ների ցանկը:

6. Օրենսդրական Հայեցակարգ

6.1. Տեղական օրենսդրական հայեցակարգ

88. Հայաստանում հասարակության և պետության կարիքների նպատակով սեփականության օտարումը համակարգվում է ՀՀ Սահմանադրությամբ, «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» ՀՀ օրենքով և այլ իրավական ակտերով: ՀՀ Սահմանադրության Հոդված 31-ի 3-րդ կետի համաձայն, սեփականության օտարումը հասարակության ու պետության կարիքների համար կարող է կատարվել միայն բացառիկ՝ գերակա հանրային շահի դեպքում, օրենքով սահմանված կարգով, նախնական համարժեք փոխհատուցմամբ: Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման սահմանադրական հիմքը բացառիկ՝ գերակա հանրային շահն է: Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման սահմանադրական պայմաններն են՝ ա) օտարումը պետք է իրականացվի օրենքով սահմանված կարգով, բ) օտարվող սեփականության դիմաց պետք է տրվի նախնական համարժեք փոխհատուցում (այսուհետ՝ Փոխհատուցում):

89. Հասարակության և Պետության Կարիքների Համար Սեփականության Օտարման մասին ՀՀ օրենքը (ՀՊԿՀՍՕ ՀՀ օրենքը) սահմանում է հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման հիմքը, կարգը, օտարվող սեփականության դիմաց փոխհատուցման տրման կարգը, բացառիկ՝ գերակա հանրային շահի հասկացությունը և դրա որոշման կարգը: Սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, ինչպես նաև համայնքներին (այսուհետ՝ սեփականատերեր) սեփականության իրավունքով պատկանող և Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող կամ Հայաստանի Հանրապետությունում օրենքով սահմանված կարգով պետական գրանցում ստացած կամ հաշվառված սեփականության իրավունքի բոլոր օբյեկտների (անշարժ կամ շարժական գույք, գույքային իրավունքներ, արժեթղթեր և այլն) վրա (այսուհետ՝ օտարվող սեփականություն): Գերակա հանրային շահը կարող է հետապնդել պետական պաշտպանության, պետության ու հասարակության անվտանգության ապահովումը, էներգետիկայի, հեռահաղորդակցության, ջրամատակարարման, ջրահեռացման, ջերմամատակարարման, քաղաքաշինական, ընդերքի ուսումնասիրման, ընդերքօգտագործման, տրանսպորտի, հաղորդակցության ուղիների կամ բնակավայրերի ենթակառուցվածքների զարգացման բնագավառում համապետական կամ համայնքային կամ միջհամայնքային կարևոր նշանակություն ունեցող ծրագրերի իրականացման ապահովումը, շրջակա միջավայրի պահպանության ապահովումը:

90. «Անշարժ գույքի գնահատման գործունեության» մասին ՀՀ օրենքը ընդունվել է 2005 թ-ին: Սույն օրենքը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետությունում անշարժ գույքի գնահատման գործունեության իրականացման հիմունքները և կանոնակարգում անշարժ գույքի գնահատման գործունեության հետ կապված հարաբերությունները: Անշարժ գույքի գնահատման գործունեությունն իրականացնելու համար անհրաժեշտ է համապատասխան լիցենզավորում (հոդված 9): Հոդված 6-ը սահմանում է անշարժ գույքի գնահատման օբյեկտները: Սույն օրենքի հոդված 8-ի համաձայն, անշարժ գույքի գնահատումը պարտադիր է՝

- պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի օտարման դեպքերում, բացառությամբ պետական գույքի մասնավորեցման և պետական կամ համայնքային հողերի օտարման դեպքերում,

- անշարժ գույքը պետության և հասարակության կարիքների համար ձեռք բերելու (վերցնելու) դեպքերում,
- անշարժ գույքն իրավաբանական անձի կանոնադրական կապիտալում կամ հիմնադրամներում ներդնելու դեպքերում,
- անշարժ գույքի բռնագանձման հետևանքով իրացման դեպքերում,
- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված այլ դեպքերում:

6.2. Հայաստանի օրենքների և Համաշխարհային Բանկի Պարտադրված Վերաբնակեցման Զաղաքականության համեմատությունը

Աղյուսակ 15 ՀՀ օրենքների և ՀԲ-ի ԳՁ 4.12 համեմատությունը

Համեմատվող կատեգորիան	Հայաստանի օրենքներ և նորմեր	Համաշխարհային Բանկ ԳՁ 4.12	Կիրառող համակարգը
Հողի սեփականատերեր	Հողի փոխհատուցում միայն հողի սեփականության օրինական իրավունք ունեցող հողատերերին	Առաջարկվում է կիրառել հողի փոխհատուցում հողի դիմաց մեխանիզմը: Մեկ այլ տարբերակ՝ հողի արժեքի փոխհատուցում:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12
Հողօգտագործողներ	Հողի փոխհատուցում միայն գրանցված հողօգտագործողներին	Հողի իրավունքի բացակայությունը փոխհատուցում չստանալու կամ իրավունքի վերականգնման գործընթացի խոչընդոտ չի կարող լինել: Ոչ օրինական սեփականատերերը նույնպես կստանան փոխհատուցում: Նրանք իրավունք կունենան ստանալ որոշակի փոխհատուցում՝ անկախ իրենց իրավաբանական կարգավիճակից:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12
Հողօգտագործողներ	Մշակաբույսերի վնասի փոխհատուցումը կտրամադրվի միայն գրանցված հողօգտագործողներին	Մշակաբույսերի փոխհատուցման իրավունք ձեռք բերելով՝ հողօգտագործողները կարող են իրավունք ստանալ տեղափոխվելու այլ հողատարածք՝ այդպիսով պահպանելով մինչև Ծրագրի իրականացումը ստացվող եկամուտը:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12
Տներ և այլ կառույցներ	Բոլոր տները/շինությունները կփոխհատուցվեն Ծրագրի պատճառով առաջացած կառույցների վնասների/սպամոնտաժումների համար, բացառությամբ չգրանցված առևտրային կառույցների:	Համաշխարհային Բանկի ռազմավարությունը ներառում է նաև չգրանցված առևտրային կառույցների փոխհատուցումը:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12
Փոխհատուցման համար գնահատում	Հողի գնատահատման արժեքը կազմվում է գործող շուկայական արժեքին գումարած գնահատված	Հողի գնահատման արժեքը հիմնված է գործող շուկայական սակագնի վրա:	Հայաստանի օրենսդրությունն է կիրառվում, քանի որ այն

Համեմատվող կատեգորիան	Հայաստանի օրենքներ և նորմեր	Համաշխարհային Բանկ ԳՁ 4.12	Կիրառող համակարգը
	արժեքի 15%-ը:		ավելի շահավետ է ԱԵԱ-ց համար, քան ԳՔ 4.12
Հանրային քննարկումներ և Հրապարակումներ	Ազդեցության չափի/ գնահատման, իրավունքների վերականգնման, փոխհատուցման ծավալի և ֆինանսական աջակցության վերաբերյալ տեղեկատվությունը պետք է հրապարակվի և տրամադրվի ԱԵԱ Գերակա Շահի վերաբերյալ Կառավարության Որոշումն ընդունելուց առաջ կամ Նախնական Հետազոտման ընթացքում:	Հանրային քննարկումների և հրապարակումների կազմակերպում ԱԵԱ մասնակցությամբ համայնքային մակարդակով, ՀՔՀՄ պետք է մշակվի ՎԳՊ-ի հետ:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12 և Հայաստանի օրենսդրություն
Կենսամակարդակի վերականգնում	Ոչ մի երաշխիք եկամտի/ ապրուստի վերականգնման չափի, ծայրահեղ ԱԵԱ և խոցելի խմբերին դրամական աջակցության տրամադրման կամ բնակեցման ծախսերի հետ կապված չի տրվում:	Համաշխարհային Բանկը պահանջում է փոխհատուցում եկամտի/ապրուստի համար, ծանր կորուստների, և այն ծախսերի համար, որոնք ԱԵԱ կատարել են վերաբնակեցման պատճառով:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12
ԱԳ-ում հողի գնահատման արժեքի կորուստ	Ոչ մի երաշխիք հաղորդալարերի տակ գտնվող հողային արժեքի կորստի դեպքում (օր.՝ ոչ մի կառուցում հնարավոր չէ) փոխհատուցման ապահովման վերաբերյալ:	Հողի սեփականատերեր, ում հողատարածք է հատկացվել համայնքի կողմից շինարարության համար, կստանան փոխհատուցում գնահատված արժեքի կորստի համար:	ՀԲ ուղեցույց ԳՁ 4.12

6.3. Օրենսդրական բացերի վերլուծություն

91. ՀՀ օրենսդրական հայեցակարգի և ՀԲ ուղեցույցներ ԳՁ 4.12-ի միջև առկա հիմնական տարբերությունը վերաբերում է ազդեցության տակ գտնվող հողի և բնակելի հատվածների պարտադիր սեփականության կարգավիճակին, որն առկա է ՀՀ Օրենքում, այն դեպքում, երբ ՀԲ ուղեցույցներ ԳՁ 4.12 նախատեսում է փոխատուցում և վերաբնակեցման աջակցություն, նույնիսկ եթե հողի սեփականության իրավունքը բացակայում է: Նախատեսված ծրագրի համար պետք է օգտագործվի ՀԲ ԳՁ 4.12 ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ եթե ԳՁ 4.12 ուղեցույցի պահանջները ավելի խիստ են, քան ՀՀ օրենսդրության պահանջները, ապա պետք է կիրառվեն ԳՁ 4.12 պահանջները: Ծրագրի իրականացման և վերահսկման փուլում առաջանում են մի շարք այլ խնդիրներ, քանի որ Հայաստանի օրենսդրական հայեցակարգը երբեմն անորոշ է և անհասկանալի: Բավական տարածայնություններ կան ՀՀ օրենքի կիրառման և ՀԲ ուղեցույցներ ԳՁ 4.12 անվտանգության միջոցառումների կիրառման միջև:

7. Իրավասության և Իրավունքների Շրջանակ Իրավասություն

7.1 Իրավասություն

92. Ծրագրի շրջանակներում փոխհատուցման և վերաբնակեցման երաշխիքներ ստացած ԱԵԱ են.
- Բոլոր ԱԵԱ, ովքեր կորցրել են օրինականացված հողատարածքներ կամ ուղղակի մշակվող հողեր, որոնք հնարավոր է սեփականաշնորհել կամ հողեր առանց իրավական կարգավիճակի,
  - Սեփականատերեր և վարձակալներ, որոնք գրանցված չեն,
  - Հողին կցված կառույցների, բույսերի, ծառերի կամ այլ օբյեկտների սեփականատերեր, և
  - ԱԵԱ, ովքեր կորցրել են բիզնեսը, եկամուտը և աշխատավարձերը, հողի ժամանակավոր կամ մշտական ձեռքբերման հետևանքով:
93. Փոխհատուցման ենթակա ԱԵԱ ցուցակագրման վերջնաժամկետը համարվում է 2014թ-ի օգոստոսի 11-ը, այն օրը, երբ մանրամասն մարդահամարը և կորուստների գույքագրումը սկսվեց: Ազդեցության տակ գտնվող վայրերում նոր բնակավայրի բարելավման կամ շինարարական բոլոր տեսակի գործողությունների իրականացումը վերջնաժամկետից հետո ենթակա չէ փոխհատուցման: Այնուամենայնիվ, ԱԵԱ կստանան անհրաժեշտ ծանուցագրեր և կպահանջվի նրանցից, որպեսզի լքեն իրենց սեփականությունները: ԱԵԱ հնարավորություն կունենան ապամոնտաժել վնասման ենթակա կառույցները նախքան ծրագրի իրականացումը, բայց նրանք ստիպված չեն լինի իրենց վրա վերցնել ապամոնտաժման բոլոր ծախսերը: Շինանյութը, որոնք ԱԵԱ ընտրել էին վերաօգտագործման համար, չի առգրավվի, և վերջիններս չեն ենթարկվի ոչ մի տույժ ու տուգանքի: Մնացած կառույցները կամ չօգտագործված նյութերը կապամոնտաժվեն իրականացնող ընկերության կողմից:

7.2. Իրավունքների շրջանակը

94. Հողատարածք, եկամուտ, տուն և այլ կառույցներ կորցրած ԱԵԱ կտրամադրվեն վերակառուցման համար դրամական նպաստներ, որոնք կընդգրկեն երկարաժամկետ կամ ժամանակավոր հողօգտագործման, շենքերի, մշակաբույսերի և ծառերի կորուստների համար տրամադրումները, տեղափոխման նպաստը, բիզնեսի կորստի համար դրամական միջոցները՝ հիմնվելով հարկային հայտարարագրերի և/կամ պաուշալ գների վրա: Ազդեցության բոլոր հնարավոր կատեգորիաների համար մանրամասն իրավունքներ են ներկայացված ծրագրի համար կազմված ՎՔՇ-ում: Այստեղ ներկայացված են այն միակ ազդեցությունները, որոնց ծրագիրը հանդիպել է կոնկրետ այս Հատվածում:
95. ԱԵԱ կարող են դասակարգվել հետևյալ երեք խմբերից մեկում.

(ա) **Օրինական սեփականատերեր**՝ նրանք են, ովքեր ունեն պաշտոնական օրինական իրավունքներ հողի նկատմամբ (ներառյալ սովորութային իրավունքները երկրի օրենքների ներքո),

(բ) **Օրինականացման ենթակա ԱԵԱ**՝ նրանք են, ովքեր չունեն պաշտոնական օրինական իրավունքներ հողի նկատմամբ այն ժամանակ, երբ սկսվում է մարդահամարի անցկացումը, բայց պահանջ ունեն այսպիսի հողի կամ գույքի նկատմամբ, պայմանով, որ այսպիսի պահանջները ընդունվում են Հայաստանի Հանրապետության օրենքով կամ դառնում են ընդունելի ցանկացած օրինական քայլերի միջոցով, որոնք անհրաժեշտ են երաշխավորելու համար այս ծրագրի ներքո վերաբնակեցման գործողությունների արդյունավետ իրականացումը, ներառյալ, համապատասխան դեպքերում հողի նկատմամբ օրինական իրավունքի պահանջն ընդունելու գործընթացը, ներառյալ պահանջները, որոնք առաջանում են սովորութային օրենքներից և ավանդական օգտագործումից:

(գ) **Օրինական իրավունք չունեցող**՝ նրանք են, ովքեր չունեն իրավական իրավունք կամ պահանջ այն հողի նկատմամբ, որը նրանք զբաղեցնում են:

7.2.1. Գյ ու ղ ա տ ն տ ե ս ա կ ան և շ ան ա կ ու թ յ ան հ ո ղ

96. **Օրինական սեփականատերերը (մասնավոր) կփոխհատուցվեն** կամ (ա) կանխիկ շուկայական կամ կադաստրային արժեքին (երկուսից ամենաբարձրը) գումարած 15% դրամական օժանդակություն: Եթե չկա ակտիվ առքուվաճառք հողի շուկայում, ապա փոխհատուցման կանխիկ գումարը կկազմի ԱԵԱ կողմից ընդունված միևնույն գյուղում փոխհատուցված հողի արժեքը գումարած 15% դրամական օժանդակություն (բ) կամ կորցրած հողի դիմաց փոխարինված հողի/բերրիության գնահատված արժեքը, որն ընդունելի է ԱԵԱ համար: Հողի ոչ ուղղակիորեն վնասված հատվածները, որոնք դարձել են անմատչելի կամ մշակման և այլ տեսակի գործողությունների համար անկենսունակ, նույնպես կներառվեն վնասված հողերի շարքում: Եթե ԱԵԱ-ց կողմից օգտագործվող գյուղատնտեսական նշանակության հողի վնասը կազմում է >10%, ԱԵԱ (հողատերերը, վարձակալները և կիսավարձակալ գյուղացիները) կստանան լրացուցիչ զգալի ազդեցության դրամական օժանդակություն (պայմանով, որ հողն օգտագործվում և հանդիսատնում է ԱԵԱ-ց եկամտի աղբյուր): Փոխհատուցումը ազատված է գործարքային պահումներից և գրանցման ծախսերից: Օրինականացման ենթակա ԱԵԱ-ց կաջակցվի ՎԳՊ-ի իրականացման գործընթացի ընթացքում, և նրանք կստանան ամբողջական փոխհատուցում, հենց որ գույքի նկատմամբ իրավունքը գրանցվի Պետական Կադաստրում:

97. **Օրինական իրավունք չունեցող ԱԵԱ** կփոխհատուցվեն ազդակիր հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքին (որն ամենաբարձրը լինի) համահավասար միանվագ դրամական նպաստով՝ 1) < 1 տարի – 5%, 2) < 15 տարի – 14%, 3) < 25 տարի – 20%, 4) 25 տարի և ավել – 25%, համաձայն Բաժին 3-ում նկարագրված գնահատման մեթոդաբանության: Նրանք նաև իրավունք կունենան ստանալ վերականգնման համար դրամական աջակցություն, եթե ընդգրկվեն խոցելի մարդկանց խմբում, ինչպես նաև տեղափոխման դեպքում կստանան տեղափոխման համար դրամական աջակցություն: Օրինական իրավունք չունեցող ԱԵԱ-ք հողօգտագործողները, ովքեր մշակում են հողը և այդ հողի վրա ունեն ծառեր, մշակաբույսեր, բայց չունեն որևէ իրավունք այդ հողի նկատմամբ: Սա պետք է ապացուցվի Տեղական լիազոր մարմինների կողմից տրված վկայականով, որը պետք է ձեռք բերվի ուսումնասիրություն իրականացնող խմբի կողմից:

98. **Վարձակալները** կստանան կանխիկ փոխհատուցում ազդակիր հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքին (որն ամենաբարձրը լինի) համահավասար դրամական նպաստ՝ 1) < 1 տարի – 5%, 2) < 15 տարի – 14%, 3) < 25 տարի – 20%, 4) 25 տարի և ավել – 25%՝ գումարած 15% դրամական օժանդակություն:

7.2.2. Պ ե տ ա կ ան և հ ամ այ ն ք այ ի ն հ ո ղ ե ր

99. Պետական և համայնքային/քաղաքային հողերը կօտարվեն ՀՀ Հողային օրենսգրքի 66-րդ Հոդվածի 1-ին պարբերության 7-րդ ենթապարբերության համաձայն, և միայն համայնքները հողի կատեգորիան էներգետիկ, տրանսպորտային, հաղորդակցման, կոմունալ ենթակառուցվածքային կատեգորիայի փոխելուց հետո: Պետական և համայնքային հողերի կատեգորիաները փոխելու հետ կապված ծախսերը կվճարվեն ԲԷՑ-ի կողմից:

7.2.3. Այլ փոխհատուցումներ և դրամական օժանդակություններ

100. **Մշակարարներ**՝ կանխիկ փոխհատուցում մեկ տարվա բերքի շուկայական գնին համարժեք չափով: Բերքի փոխհատուցումը կվճարվի և սեփականատերերին, և վարձակալներին՝ ելնելով իրենց վարձակալության պայմանագրերից:

101. **Պրամական աջակցություն ՎԳՊ-ի իրականացման հետ կապված փաստաթղթերի վճարների փոխհատուցման համար**՝ ԱԵԱ կստանան հետևյալ ֆինանսական աջակցությունը՝ (ա) լիազորագրի համար ծախսերը/վճարները (տրամադրված արտերկրից/այստեղից), (բ) ազգային անձնագրի (նույնականացման քարտի) նորացման հետ կապված ծախսերը/վճարները, այն դեպքում, եթե ժամկետը լրացել է, (գ) ժառանգության ճանաչման հետ կապված ծախսերը/վճարները, (դ) գործարքային հարկերը և հողի ձեռքբերման հետ կապված վճարները կկատարվեն Ծրագրի կողմից, որպես փոխհատուցման մի մաս:

102. **Վերականգնման դրամական աջակցություն**՝ խոցելի խմբերը (ԱԵԱ, ովքեր աղքատության շեմից ցածր են, այրիներից և ծերերից բաղկացած տնտեսություններ են) կստանան նվազագույն աշխատավարձի 6 ամսվա չափով վերականգնման դրամական աջակցություն՝ ամսական 50000 ՀՀ դրամ (համարժեք է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 6 ամսվա մինիմալ աշխատավարձին) և ծրագրի հետ կապված գործընթացներում աշխատանքի ընդունվելու հնարավորություն:

103. **Խոցելի խմբերի ներկայացուցիչներ համարվում են՝**

(1) Աղքատ տնտեսությունները, որոնք գրանցված են ՀՀ ԱՍՀՆ Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում և ստանում են համապատասխան դրամական նպաստ՝ սահմանված ՀՀ օրենսդրությամբ:

(2) Միայնակ, այրի կամ ընտանիքի կերակրողին կորցրած կանանցից բաղկացած տնտեսությունները, որտեղ բացի թոշակառուից, ՀՀ զինված ուժերում ծառայողից, 1-ին և 2-րդ կարգի հաշմանդամից կամ մինչև 23 տարեկան առկա համակարգում սովորող ուսանողից բացի այլ աշխատունակ տարիքի անձ չկա:

(3) Թոշակառուներից, տարեցներից բաղկացած տնտեսությունները, որտեղ թոշակառուից, ՀՀ զինված ուժերում ծառայողից, 1-ին և 2-րդ կարգի հաշմանդամից կամ մինչև 23 տարեկան առկա համակարգում սովորող ուսանողից բացի այլ աշխատունակ տարիքի անձ չկա:

7.3. Տեղի ներքին աղյուսակ

104. Ստորև ներկայացված է Ծրագրի հատուկ տերմինների աղյուսակը: Այն արտացոլում է իրավասությունն ու իրավունքները, որոնք սահմանվել են հենց այս գծի հատվածի համար:

Աղյուսակ 16 ՎԳՊ-ի հատուկ տերմինների աղյուսակ

ԱԵԱ կատեգորիան	Ազդեցության կատեգորիան	Փոխհատուցում
Օրինական սեփականատերեր	Գյուղատնտեսական նշանակության հող	<p>(i) կանխիկ փոխհատուցում շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ամենաբարձրը կլինի)՝ գումարած 15% դրամական նպաստ, կամ</p> <p>ii) նույն համայնքում ԱԵԱ համար ընդունելի հողամասի տեղափոխում՝ գումարած 15% դրամական նպաստ, ըստ ՀՀ օրենքի, կամ</p> <p>(iii) նույն համայնքում ԱԵԱ համար ընդունելի արժեքով/արտադրողականությամբ հավասարազոր բերքատու հողակտորի տրամադրում:</p> <p>Հողամասի ոչ անմիջականորեն վնասված հատվածները, որոնք մշակման համար այլևս կենսունակ չեն, ազդեցության գնահատումից հետո, կընդգրկվեն ազդեցության ենթարկված հողերի ցանկում:</p> <p>Փոխհատուցումն ազատված է գործարքային պահումներից և գրանցման ծախսերից:</p>
Ոչ օրինականացված ԱԵԱ	Հողատարածք	<p>Փոխհատուցում ազդակիր հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքին (որն ամենաբարձրը լինի) համահավասար միանվագ դրամական նպաստով՝ 1) < 1 տարի – 5%, 2) < 15 տարի – 14%, 3) < 25 տարի – 20%, 4) 25 տարի և ավել – 25%:</p> <p>Օրինականացմանը ոչ ենթակա ԱԵԱ-ք այն հողօգտագործողներն են, ովքեր մշակում են հողը, ունեն ծառեր, մշակաբույսեր, բայց չունեն ճանաչելի օրինական իսկույն կամ օրինական պահանջ հողի նկատմամբ:</p>
Վարձակալներ	Հողատարածք	<p>ԱԵԱ-ն կստանա կանխիկ փոխհատուցում ազդակիր հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ամենաբարձրը լինի)՝ գումարած 15% դրամական օժանդակություն, որը համահավասար է հողի մնացած վարձակալած ժամկետի, որը հետևյալն է՝ 1) < 1 տարի – հողի արժեքի 5%, 2) < 15 տարի – հողի արժեքի 14%, 3) < 25 տարի – հողի արժեքի 20%, 4) 25 տարի և ավել – հողի արժեքի 25%:</p>
Բոլոր տիպի ԱԵԱ-ք, անկախ նրանց իրավական կարգավիճակից	Մշակաբույսեր	<p>Դրամական փոխհատուցումը կսահմանվի բերքի մեկ տարվա շուկայական արժեքի համարժեք չափով: Բերքի փոխհատուցումը կվճարվի և սեփականատերերին, և վարձակալներին՝ հաշվի առնելով վերջինների անհատական հողօգտագործման պայմանագրերը:</p>
Բոլոր տիպի ԱԵԱ-ք, անկախ նրանց իրավական կարգավիճակից	Ցանկացած գույք	<p><u>ԱԵԱ կստանան հետևյալ ֆինանսական աջակցությունը, տես նաև պարբերություն 129-131՝</u></p> <p>Լիազորագրի համար ծախսերը/վճարները (տրամադրված արտերկրից/այստեղից), Ազգային անձնագրի (նույնականացման քարտի) նորացման հետ կապված ծախսերը/վճարները, այն դեպքում, եթե ժամկետը լրացել է, Ժառանգության ճանաչման հետ կապված ծախսերը/վճարները, Գործարքային հարկերը և հողի ձեռքբերման հետ կապված վճարները կկատարվեն Ծրագրի կողմից, որպես փոխհատուցման մի մաս:</p>
Պետական/ համայնքային/ քաղաքային	Հողատարածք	<p>Այն դեպքերում, երբ օրինական սեփականատերը պետությունը/համայնքն է (գյուղ, քաղաք կամ ՀՀ), հողերը կօտարվեն այն գնով, որը համարժեք է էներգետիկ, տրանսպորտային, հաղորդակցման, կոմունալ ենթակառուցվածքային կատեգորիա ունեցող հողերի կադաստրային գնին: Պետական և համայնքային հողերի կատեգորիաները փոխելու հետ կապված ծախսերը կվճարվեն ԲԷՑ-ի կողմից:</p>
Զգալի կորուստների դրամական աջակցություն		<p>Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսություններին՝ գյուղատնտեսական եկամտի 10% կորստի դեպքում կտրվի ծանր վնասների դրամական աջակցություն գյուղատնտեսական եկամտի կորստի դեպքում, որը համարժեք է կլինի կորցրած հողի տարեկան բերքի շուկայական արժեքին և ՏՏ-երի վերաբնակեցման համար (ներառյալ վերաբնակեցված վարձակալները) ֆիզիկապես վերաբնակեցվելու դեպքում կտրվի ծանր վնասների դրամական աջակցություն 6 ամիս ժամանակահատվածի համար ամսական 50000 ՀՀ դրամ (համարժեք է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 6 ամսվա մինիմալ աշխատավարձին):</p>
Փոխհատուցում խոցելի ՏՏ-ների համար	Ցանկացած գույք	<p>Ի լրումն այս աղյուսակում նկարագրված իրավունքների, խոցելի խմբերը (ԱԵԱ, ովքեր աղքատության շեմից ցածր են, այրիներից և ծերերից բաղկացած տնտեսություններ են) կստանան նվազագույն աշխատավարձի 6 ամսվա չափով վերականգնողական դրամական աջակցություն ամսական 50000 ՀՀ դրամ (համարժեք է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 6 ամսվա մինիմալ աշխատավարձին):</p>

7.4. Վնասված գ ու յ ք ի գ նահատու մ

105. ՎԳՊ-ի իրականացման ընթացքում Կապալառուն (ԿՊԹԼ) ընդգրկել է իրագել և տեղեկացված/լիցենզավորված գնահատող, ով պատասխանատու է ազդեցության ենթարկված գույքի տեղափոխման արժեքը որոշելու հարցում: Գնահատման գործընթացի ընթացքում ԱԵԱ, ՏՄ-ի և համապատասխան պետական գրասենյակներին (օրինակ ԱԳԿՊԿ ՀՀ Կառավարության ներքո) խորհրդատվություն է տրամադրվել: Գնահատումն իրականացվել է ՀՀ Գնահատման օրենքի և ՀՀ Գնահատման նորմերի շրջանակներում, ինչպես նաև ըստ Ծրագրի ՎՔՇ-ի պահանջների: Որտեղ ներպետական օրենքը չի համապատասխանել փոխհատուցման ստանդարտներին վերաբնակեցման ամբողջական արժեքով, կիրառվել են վերաբնակեցման արժեքի փոխհատուցման համար ՀԲ-ի քաղաքականությունը, ուղեցույցները և տեխնիկական պահանջները: Հավելված 6-ում ներկայացված են Գնահատող ընկերության կողմից կիրառված միավոր գների գնահատման մանրամասն մեթոդաբանությունը այս ՎԳՊ-ի համար:

106. ԱԵԱ վճարման ենթակա վերաբնակեցման ծախսերը որոշելիս գույքի մաշվածությունը և պիտանի նյութերի արժեքը հաշվի չի առնվել, ոչ էլ ազդակիր գույքի գնահատումից հանված ծրագրից ստացվելիք շահույթների արժեքը:

107. Ինչ վերաբերում է մասնավոր հողերին, տեղափոխման արժեքը (հողի համար շուկայական գինը՝ գումարած ցանկացած գրանցման վճարները կամ հարկերը) որոշվել է՝ հիմնվելով համեմատության մեթոդի վրա, ըստ ՀՀ Գնահատման Ստանդարտի: Երբ հողի շուկայական գինը ավելի ցածր էր, քան կադաստրային արժեքը, կադաստրային արժեքը պետք է հիմք հանդիսանա փոխհատուցման համար: Այնուամենայնիվ, այսպիսի դեպք չկար այդ ՎԳՊ-ում: Ինչ վերաբերում է համայնքային և պետական հողերին, կադաստրային արժեքը հաշվարկվել է յուրաքանչյուր ազդակիր հողատարածքի համար:

108. Հողում առկա տարեկան մշակաբույսերը գնահատվել են զուտ տարեկան շուկայական արժեքով մեկ տարվա մշակաբույսի համար: Ազդակիր հասուն ծառերը գնահատվել են՝ հիմնվելով իրենց տարեկան եկամտաբերությանն շուկայական գնի վրա յուր. 1կգ համար և տարիների քանակով պտղաբերության մակարդակի հասնելու համար: Մատղաշ ծառերը գնահատվել են ըստ շուկայական գնի յուրաքանչյուր տնկիի համար:

Անշարժ գույքի գնահատումից հետո գնահատողը պատրաստում է հաշվետվություն անշարժ գույքի գնահատման համար: Օրենքը նշում է հաշվետվության պարտադիր ծավալը, անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականությունը և այլ իրավունքները, դրա քանակական և որակական նկարագրությունը, անշարժ գույքի գնահատման մեթոդները, նպատակները և անշարժ գույքի գնահատումը, այս կոնկրետ գնահատման գործընթացով կարգավորվող իրավական ակտերի վկայակոչումները, գնահատողի պահվածքի պահանջները: Այն դեպքում, եթե ԱԵԱ-ք համաձայն չեն հաշվետվության հետ, նրանք կարող են հարցերը կամ բողոքներն ուղղել Պետական Կադաստրին: Վեճերի դեպքում խնդիրը կարող է լուծվել դատական կարգով:

8.Վերաբնակեցման բյուջեն

8.1. Ն ե ր ա ծ ու թ յ ու ն

109. Այս բաժինը նկարագրում է մեթոդաբանությունը, որն ընդունվել է միավոր գները, հողի ձեռքբերման ծախսը և փոխհատուցումը որոշելու համար, որը պետք է վճարվի ԱԵԱ Հատվածի պատճառով վերաբնակեցման ազդեցությունների համար: Այս գլխում ներկայացված տարբեր կատեգորայի ԱԵԱ փոխհատուցման վճարումները որոշվել են, համաձայն ՎՔԾ-ում (սեպտեմբեր, 2014թ.) ընդունված սկզբունքների: Փոխհատուցման չափը որոշվել է լիցենզավորված անկախ գնահատողի կողմից՝ օգտագործելով Հավելված 6-ում նկարագրված թափանցիկ մեթոդաբանությունը: Գնահատման մեթոդաբանությունը հիմնված է ՀՀ Անշարժ Գույքի Գնահատման օրենքի, ՀՀ Անշարժ Գույքի Գնահատման Ստանդարտների և ՎՔԾ-ի վրա:

8.2. Ա դ բ յ ու ր ն ե ր ի և դ ր ա մ ա կ ա ն մ ի ջ ո ճ ն ե ր ի բ ա շ խ ու մ

110. ՎԳՊ-ի իրականացման ծախսերը, ներառյալ փոխհատուցումները և դրամական աջակցությունները, ինչպես նաև չնախատեսված, գրանցման և վարչարարական ծախսերը կֆինանսավորվեն ՀԲ-ի կողմից տրամադրվելիք վարկով: ԲԷՑ-ը այն կստանա ենթավարկից ՀՀ Կառավարության կողմից: ԲԷՑ-ը միջոցներ կձեռնարկի գումար ստանալ Ֆինանսների նախարարությունից, որն անհրաժեշտ է ՎԳՊ-ն իրականացնելու համար:

8.3. Փ ո խ հ ա տ ու ց ու մ հ ո ղ ի կ ո ր ու ս տ ի դ ե պ ք ու մ

8.3.1. Գ ն ա հ ա տ մ ա ն և փ ո խ հ ա տ ու ց մ ա ն հ ա շ վ ա ր կ ա յ ի ն մ ո տ ե ց ու մ ը

111. Համաձայն ՎՔԾ-ի, հողատերերը, վարձակալները, հողօգտագործողները, որոնք ենթակա են օրինականացման, ինչպես նաև չգրանցված հողօգտագործողները իրավասու են ստանալ փոխհատուցում կամ դրամական աջակցություն: Փոխհատուցման/դրամական աջակցության հաշվարկի մանրամասները ներկայացված են հետևյալ աղյուսակում:

Աղյուսակ 17 Փոխհատուցում/ վերականգնման նպատակով դրամական աջակցություն գյուղատնտեսական և ոչ-գյուղատնտեսական հողերի համար

Մեփական հողեր Վերականգնման ծախս +15%	Համայնքային պետական հողեր Կադաստրային գնահատում	Օրինականացման ենթակա հողօգտագործող Վերականգնման ծախս+15% (օրինականացումից հետո)
Վարձակալներ վարձակալության մնացած տարիների համար		
Մինչև 1 տարի - (վերականգնման ծախս +15%) * 0.05		
Մինչև 15 տարի - (վերականգնման ծախս +15%) * 0.14		
Մինչև 25 տարի - (վերականգնման ծախս +15%) * 0.20		
25 տարի - (վերականգնման ծախս +15%) * 0.25		

Օրինակացմանը ոչ ենթակա օգտագործող հողի օգտագործման անցած տարիների համար

Մինչև 1 տարի - վերականգնման ծախս * 0.05

Մինչև 15 տարի - վերականգնման ծախս * 0.14

Մինչև 25 տարի - վերականգնման ծախս * 0.20

25 տարի - վերականգնման ծախս * 0.25

112. Սեփական/վարձակալած հողերի փոխհատուցման և անօրինական օգտագործման վերականգնման դրամական միջոցների հաշվարկման համար հիմք է հանդիսացել հողի շուկայական գինը: Հողի շուկայական արժեք գնահատվել է՝ օգտագործելով համեմատության գնահատման մեթոդը: Համեմատության մեթոդը¹³ հիմնված է նմանատիպ հողերի (առնվազն երեք վաճառքի օրինակներ) վաճառքի վերաբերյալ հուսալի շուկայական տեղեկատվության վրա: Հիմնվելով այս մեթոդի վրա՝ որոշվել է վերջին շրջանում վաճառված հողերի ճշգրտված միջին վաճառքի գինը (նույն տարածքում և նույն/նմանատիպ կիրառման նպատակով/բնույթով: Յուրաքանչյուր հողի գինը որոշվում է առանձին, քանի որ շատ գործոններ են ազդում հողի գնի տարբերության վրա, նույնիսկ ճշգրտված հողատարածքի համար: (Մանրամասն գնահատման մեթոդաբանությունը տես Հավելված 6-ում)¹⁴:

8.3.2. Փոխհատուցում մասնավոր հողատարածքների կորստի համար

113. Փոխհատուցումը, որը պետք է վճարվի մասնավոր հողերի կորստի համար, հաշվարկվել է վերականգնման հաշվարկով՝ գումարած լրացուցիչ 15%, որը Գերակա Շահ ճանաչելու վերաբերյալ ՀՀ օրենքի համաձայն է: Միջին միավոր գինը մասնավոր վարելահողի համար տարբեր է այս մարզերում (Գեղարքունիքի մարզ և Վայոց Ձորի մարզ), ինչպես նաև տարբեր է գյուղատնտեսական և բնակելի կատեգորիայի հողերի համար (վկայակոչում՝ աղյուսակ 18): Պետական գրանցում չունեցող հողի համար առավելագույն հնարավոր արժեքը տրված է բյուջեն պլանավորելու համար: Այնուամենայնիվ, փոխհատուցումը կվերահաշվարկվի, հենց որ որոշվի հողի սեփականատիրության կարգավիճակը: Փոխհատուցման համար ընդհանուր գումարը սեփական հողերի համար միայն, ինչպես ներկայացված է Աղյուսակ 18-ում, կազմում է **5,747,892 ՀՀ դրամ**:

Աղյուսակ 18 Փոխհատուցում մասնավոր հողերի կորստի համար

Հողի սեփականության կարգավիճակ	Մարզ	Հողի կատեգորիան	Ազդակիր հող		Միավոր գին	Ամբողջ հողի արժեքը	Հողի ընդհանուր փոխհատուցումը (ներառյալ 15%)
			No	մ2			
Մասնավոր հող	Գեղարքունիք	Գյուղատնտեսական	24	3,432	300	1,029,690	1,184,144
	Վայոց Ձոր	Գյուղատնտեսական	24	4,485	385	1,726,725	1,985,734
	Վայոց Ձոր	Բնակելի	1	261	1,966	513,126	590,095
	Գեղարքունիք	Բնակելի	4	811	2,132	1,728,626	1,987,920
	Ենթաընդհանուրը			53	8,989	-	4,998,167
Առանց պետական գրանցման հող	Գեղարքունիք	Գյուղատնտեսական	15	2962	300	888,540	1,021,821
	Վայոց Ձոր	Գյուղատնտեսական	3	761	385	292,985	336,933
	Գեղարքունիք	Բնակելի	1	16	2,132	34,112	39,229

¹³ Անշարժ Գույքի Գնահատման վերաբերյալ ՀՀ օրենք, հոդված 11

	Ենթաընդհանուրը	19	3,739	-	1,215,637	1,397,983
	Ընդամենը	72	12,728	-	6,213,804	7,145,875

* Ծանուցում. ն՛մասնավոր ն՛համայնքային հողերի համար աղյուսակը կազմված է միավոր գներով աճման կարգով

8.3.3. Փոխհատուցում հողի վարձակալներին

114. Այս Հատվածում կա ազդակիր վարձակալ: Նա վարձակալել է երկու համայնքային հողեր Վերին Գետաշենում մեկ վարձակալության պայմանագրի ներքո 2003թ-ից մինչև 2018թ-ը: Ներկայումս հողերը գյուղատնտեսական նշանակության են: Այնուամենայնիվ, գույքագրման ժամանակ ոչ մի մշակաբույս ն/կամ ծառեր չեն հայտնաբերվել, ԱԵԱ չի օգտագործում հողատարածքը որևէ նպատակով: Չկա նաև զգալի ազդեցություն: Մանրամասները ներկայացված են Աղյուսակ 19-ում:

Աղյուսակ 19. Փոխհատուցում հողի սեփականատերերին

n/n	Փաստացի օգտագործման կարգավիճակը	Սեփականություն	Ազդակիր վարձակալված տարածք (մ2)	Ազդակիր տարածքի շուկայական արժեքը (ՀՀ դրամ/մ2)	Ազդակիր տարածքի շուկայական արժեքը (ՀՀ դրամ)	Վարձակալության պայմանագրի դադարեցման համար փոխհատուցում (ՀՀ դրամ)
1	Օրինական վարձակալ	Համայնք Վ.Գետաշեն	225	300	67,500	10,867.5
			241	300	72,300	11,640.3
	Ընդհանուր		466	-	139,800	22,507.9

8.3.4. Փոխհատուցում մշակաբույսերի համար

Մշակաբույսերի համար փոխհատուցումը կվճարվի կանխիկ շուկայական գնով սպասվող տարեկան բերքի համախառն արժեքով: Միավոր գները որոշվել են՝ հիմնվելով 2014թ-ին հիմնական մշակաբույսերի եկամտաբերության և գնի վրա: Մշակաբույսերի ընդհանուր փոխհատուցումը կազմում է **131,506 ՀՀ դրամ**:

Մշակաբույսերի համար փոխհատուցումը կվճարվի կանխիկ շուկայական գնով, այսինքն յուրաքանչյուր 1մ² ազդակիր մշակաբույսերի համար նախատեսված գնով: Միավոր գները որոշվել են՝ հիմնվելով 2014թ-ի ընթացքում հիմնական մշակաբույսերի բերքի և գների վրա: Մշակաբույսերի համար ընդհանուր փոխհատուցումը կազմում է 83,719 ՀՀ դրամ (վկայակոչում՝ աղյուսակ 20.1):

Աղյուսակ 20.1 Փոխհատուցում մշակաբույսերի համար

Մշակաբույսի տեսակը	Ազդակիր տարածքը (մ2)	Գինը յուր կգ համար (ՀՀ)	Փոխհատուցման ընդհանուր գումարը (ՀՀ դրամ)
--------------------	----------------------	-------------------------	--

		դրամ)	
Ցորեն	1,410.2	54	76,151
Առվույտ	344.0	22	7,568
Ընդհանուրը	1,754.2	-	83,719

8.3.5. Փոխհատուցում ծառերի համար

Այս հատվածում կան ազդեցության ենթարկված տնկիներ և հասուն մրգատու ծառեր: Տնկիների համար փոխհատուցումը կվճարվի կանխիկ շուկայական գնով, այսինքն 1 տնկիի գնով (վկայակոչում՝ աղյուսակ 20.2): Հասուն ծառերի համար փոխհատուցումը կվճարվի առձեռն՝ հիմնվելով տարեկան բերքի վրա (ծավալը կգ-ով), հաշվելով միավոր գինը յուրաքանչյուր 1կգ բերքի և տարիների քանակի համար, մինչև ծառը դառնա բերքատու (վկայակոչում՝ աղյուսակ 20.3): Ծառերի համար ընդհանուր փոխհատուցումը և՛ տնկիների և՛ հասուն ծառերի համար կազմում է **6,961,702** ՀՀ դրամ:

Աղյուսակ 20.2 Փոխհատուցում տնկիների համար

Տեսակը	Մածիլների արժեքը	Ծառեր	Ընդհանուր փոխհատուցումը
	ՀՀ դրամ/ծառ	No	ՀՀ դրամ
Խնձորի ծառի տնկի	1,000	15	15,000
Ընդհանուրը	1,000	15	15,000

Աղյուսակ 20.3 Փոխհատուցում հասուն բերքատու ծառերի համար

Տեսակը	Տարեկան բերք	Միավոր արժեքը	Տարիները բերքատվության մակարդակի վերաճեցնելու համար	Ցուր ծառի համար միավոր արժեքը	Ազդակիր ծառեր	Ընդհանուր փոխհատուցումը
	կգ	ՀՀ դրամ/կգ	No	ՀՀ դրամ	No	ՀՀ դրամ
Դեղձենի	40	327.00	3	39,240	3	117,720
Խնձորենի	75	333.70	6	150,165	39	5,856,435
Մարգախնձոր	15	334.00	6	30,029	11	330,319
Ծիրանենի	80	374.75	6	179,880	1	179,880
Տանձենի	60	642.15	6	231,174	2	462,348
Ընդհանուրը	-				56	6,946,702

8.3.6. Զգալի ազդեցություն համար դրամական աջակցություն և

115. Ըստ ՎՔՇ-ի, ՏՏ-ները, որոնք կորցնում են իրենց գյուղատնտեսական հողի ավելի քան 10%, կստանան զգալի ազդեցության համար դրամական աջակցություն գյուղատնտեսական եկամտի կորստի համար, որը համարժեք կլինի կորցրած հողի տարեկան բերքի շուկայական արժեքին: Ծրագրի այս Հատվածում զգալի ազդեցության կենթարկվեն **7** հողատարածքներ, որոնք պատկանում են **12** ՏՏ-ան: Կլինի

ցորենի և առվույտի որոշ քանակության կորուստ **3** հողատարածքներում, որոնք պատկանում են **5** SS-ների: Հասուն խնձորի, մարգախնձորի և դեղձի ծառերի կորուստ կլինի **4** հողատարածքներում, որոնք պատկանում են **7** SS-երի: Այս կորուստների համար դրամական աջակցության մանրամասն հաշվարկները ներկայացված են Աղյուսակ 21.1-ում և համապատասխանաբար Աղյուսակ 21.2-ում: Ընդհանուր առմամբ, ազդակիր մշակաբույսերի և ծառերի համար զգալի ազդեցության դրամական աջակցությունը կկազմի **539,800** ՀՀ դրամ (մշակաբույսերի համար **33,062** և ծառերի համար **506,738** ՀՀ դրամ):

Աղյուսակ 21.1. Դրամական աջակցություն եկամուտ բերող ունեցվածքի վրա խիստ ազդեցության համար՝ մշակաբույսեր

Համայնք	ԱՏ-ների քանակը	Մշակաբույսի տեսակը	Մշակաբույսի ընդհանուր ազդակիր տարածքը (մ ²)	Գինը մշակաբույսի յուր. մ ² համար (ՀՀ դրամ)	Մշակաբույսերի համար դրամական աջակցության ընդհանուր գումարը (ՀՀ դրամ)
Ծակքար	1	ցորեն	238.2	54	12,863
Ծակքար	1	ցորեն	233.9	54	12,631
Ներքին Գետաշեն	3	առվույտ	344.0	22	7,568
Ընդհանուրը	5		816.1		33,062

Աղյուսակ 21.2. Դրամական աջակցություն եկամուտ բերող ունեցվածքի վրա խիստ ազդեցության համար՝ ծառեր

Համայնք	ԱՏ-ների քանակը	Ծառերի տեսակը	Տարեկան բերքատվությունը (կգ)	Միավոր արժեքը (ՀՀ դրամ/կգ)	Ծառերի քանակը	Ծառերի համար դրամական աջակցության ընդհանուր գումարը (ՀՀ դրամ)
Աղնջաձոր	1	խնձորենի	75	333.70	8	200,220
Աղնջաձոր	3	խնձորենի	75	333.70	3	75,082.5
Շատին	1	մարգախնձոր	15	334.00	11	55,110
Շատին	2	խնձորենի	75	333.70	6	150,165
		դեղձենի	40	327.00	2	26,160
Ընդհանուրը	7				30	506,738

8.3.7. Դրամական աջակցություն և խոցելի խմբերի

116. Լրացուցիչ դրամական աջակցություն է նախատեսվել խոցելի խմբերի, մասնավորապես այն տնային տնտեսությունների համար, որտեղ կան կանայք, տարեցներ, ինչպես նաև աղքատ տնային տնտեսությունների համար: Այսպիսի դրամական նպաստները համարժեք են 6 ամսվա նվազագույն աշխատավարձին՝ 50,000 ՀՀ դրամ: Ի լրումն, այդ SS-ների ԱԵԱ կունենան աշխատանքով ապահովելու առաջնահերթություն Ծրագրի շրջանակում: Ընդհանուր դրամական նպաստները, որոնք պետք է հատկացվեն 33 խոցելի տնային տնտեսություններին, կազմում է **9,900,000** ՀՀ դրամ (վկայակոչում Աղյուսակ 22): Եթե ՎԳՊ-ի իրականացման ընթացքում SS-ները, որոնք համարվում են աղքատ,

մարդահամարի անցկացման ընթացքում կգրանցվեն Հնտանեկան Նպաստների Համակարգում և կդառնան իրավասու դրամական նպաստ ստանալու համար, նրանք կփոխհատուցվեն չնախատեսված ծախսերից:

Աղյուսակ 22 Դրամական աջակցություն սոցիալապես խոցելի խմբերին

Խոցելիության տեսակը	Քանակ	Դրամական միջոցի գումարը	Ընդհանուրը
A. Աղքատ SS-ներ	25	-	-
B. Կանանց գլխավորությամբ SS-ներ	2	-	-
C. Տարեցների գլխավորությամբ SS-ներ	4	-	-
D. Կրկնակի խոցելի *	2	-	-
Total	33	300,000	9,900,000
* Երկու SS կրկնակի խոցելի են. մեկն աղքատ և կանանց գլխավորությամբ SS է, իսկ մյուսն աղքատ և տարեցների գլխավորությամբ SS է.			

8.4 Գրանցման ծախսերը

117. ՎՔՇ-ի ներքո չեն լինի պահումներ (հանումներ) ԱԵԱ-ց վճարված փոխհատուցումներից, և բոլոր պարտադիր վճարները և հարկերը լիովին կվճարվեն ԲԷՑ-ի կողմից: Ձեռքբերման պայմանագրերի ստորագրման և գույքերի վերագնահատման ընթացքում հատուկ պարտադիր վճարներ և հարկեր պետք է մուծվեն, համաձայն ՀՀ օրենքի: Բոլոր վճարները տարբեր գումարների պաուշալ գներն են՝ հիմնվելով հողի կատեգորիայի վրա: Հետևյալ վճարները և հարկերը պետք է մուծվեն, համաձայն ՀՀ օրենքի:

- Անշարժ գույքի գործակալությունում իրավունքների պետական գրանցման հետ կապված վճար՝ իրավունքի փոփոխություն¹⁵,
- Անշարժ գույքի գործակալության համատեղ վկայականի տրամադրման համար վճար¹⁶
- Անշարժ գույքի¹⁷ գրանցման և անշարժ գույքի օտարման պայմանագրերի¹⁸ համար պետական տուրքեր,
- Համայնքային և պետական հողերի համար կադաստրային տիպի փոխման համար պետական տուրքեր:

118. Եթե ձեռքբերման գործընթացի ընթացքում կիրառելի կլինեն որևէ լրացուցիչ ծախսեր գրանցման համար, որը հիմա չի կարող նախատեսված լինել, այն կվճարվի ՎԳՊ-ի բյուջեի չնախատեսված ծախսերից: Լրացուցիչ կանխիկացման գումարը հաշվարկվել է և կավելացվի ՎԳՊ-ին տրվելիք փոխհատուցման/դրամական միջոցների գումարին:

¹⁵ Իրավունքների պետական գրանցում կադաստրում

¹⁶ Նույն տեղում

¹⁷ Պետական տուրքերի վերաբերյալ ակտ.

¹⁸ Նույն տեղում

119. Ի պատասխան Հանրային Քննարկումների ժամանակ ԱԵԱ կողմից բարձրացված հարցերի, ԲԷՑ-ը վերանայել է ՎՔՇ-ն և կաջակցի ԱԵԱ Հայաստանից դուրս գտնվող սեփականատերերի համար նոտարական լիազորագրերի, ազգային անձնագրերի նորացման, ժառանգության գրանցման հարցում և ԱԵԱ կտրամադրի լրացուցիչ դրամական միջոցներ ՎԳՊ-ի իրականացման գործընթացի ընթացքում: Քանի որ յուրաքանչյուր դեպքը յուրահատուկ է, և պահանջվող վճարները կարող են լինել շատ տարբեր, միջին գումարն է վերցվել, որպես բյուջեի պլանավորման հիմք:

120. Ընդհանուր առմամբ, հողի ձեռքբերման համար գրանցման բյուջեն՝ իրավաբանական ծախսերը հողի ձեռքբերման համար կազմում է **12,667,000** ՀՀ դրամ:

8.5 Բյուջեի ամփոփում

121. Այս Հատվածի համար ՎԳՊ-ի իրականացման ընդհանուր ծախսը կազմում է **50,437,895** ՀՀ դրամ, որը համարժեք է **107,057** ԱՄՆ դոլարին, ինչպես ներկայացված է հետևյալ աղյուսակում.

Աղյուսակ 23 Բյուջեի ամփոփում

Միավոր	Գումար	
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար
Հողի փոխհատուցում (մասնավոր հողի համար)	7,145,875	15,168
Փոխհատուցում հողի վարձակալների համար	22,508	48
Փոխհատուցում մշակաբույցերի և ծառերի համար	7,045,421	14,954
Զգալի կորուստների համար փոխհատուցում	506,738	1,076
Խոցելիության դրամական աջակցություն	9,900,000	21,013
Գրանցման (իրավաբանական) ծախսեր հողի ձեռքբերման համար	12,667,000	26,886
Մոտեցման ճանապարհների համար փոխհատուցում*		
Կանխիկացման ծախս (փոխհատուցման դեպոզիտների 0.3%-ը)	73,862	157
Վարչական ծախսեր (20%)	7,472,281	15,860
Չնախատեսված ծախսեր (15%)	5,604,211	11,895
Ընդհանուր	50,437,895	107,057
Ծանուցում՝ ԱՄՆ դոլար փոխարժեք 01.04.2015թ-ի դրությամբ, 1ԱՄՆ դոլար = 471.13 ՀՀ դրամ		

9. Վերաբնակեցման Գործողությունների պլանի իրականացման գործընթաց

9.1 Ներածություն

122. Այս գլխում նկարագրվում են նախապատրաստական քայլերը, որոնք պետք է ձեռնարկվեն ՎԳՊ-ի իրականացման համար և հետագա գործողությունները երաշխավորելու համար ՎԳՊ-ի հաջող իրականացումը: Այս գլխի վերջում ներկայացված է իրականացման ժամանակացույցը համապատասխան պատասխանատու կազմակերպություններով:

9.2 Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի նախապատրաստական աշխատանքները

123. ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում ԲԷՑ-ն արդեն հաջող կերպով ավարտին է հասցրել մի քանի առաջադրանքներ: Մինչ այժմ վերջնականացրած հիմնական նախապատրաստական առաջադրանքների առանձնահատկությունները հետևյալն են՝

- Վերջնական մանրամասն նախագծման ավարտում,
- Ազդակիր տարածքներում նախնական ուսումնասիրության վերաբերյալ ՀՀ Կառավարության Որոշման հաստատում,
- ԱԵԱ հետ Հանրային Քննարկումներ,
- 2014թ-ի օգոստոսի 11-ը որպես պաշտոնական վերջնաժամկետ սահմանելն ու հրապարակելը,
- Մանրամասն չափագրում, կորուստ կրած ունեցվածքի գույքագրում,
- Մարդահամարի անցկացում
- Գույքին հասցված վնասի գնահատում
- Գույքի նկարագրման արձանագրությունների կազմում և հրապարակում բոլոր ԱԵԱ , ըստ ՎԳ-ի ընթացակարգերի,
- Հանրային և պետական նպատակներով (Գերակա Շահ) ունեցվածքի օտարման վերաբերյալ ՀՀ Կառավարության Որոշումը նախաձեռնվել է: Սպասվում էր, որո որոշումը կհաստատվի 2015թ -ի ապրիլի ընթացքում,
- ՎԳՊ-ի կազմում, ներառյալ բյուջեն և իրականացման ժամանակացույցը,
- ՎԳՊ-ի հաստատումը ԲԷՑ-ի կողմից և դրա տրամադրումը ՀԲ-ին հաստատման համար:

9.3 Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման նախապատրաստական աշխատանքները

124. ՎԳՊ-ի իրականացման գործընթացն արագացնելու նպատակով ԲԷՑ-ն արդեն սկսել է որոշ գործողություններ/աշխատանքներ, որպես հիմնաքար և կոռկրետ նախապատրաստական առաջադրանքներ ՎԳՊ-ի իրականացման համար:

125. **Բողոքների Կարգավորման Մեխանիզմի հիմնում՝** ԲԿՄ-ը որոշվել և ներկայացվել է ԱԵԱ Հանրային Քննարկումների Ժամանակ: ԲԿՄ-ի վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությամբ գրքույկներ կտրամադրվեն հանրային լուսմների ժամանակ,ինչպես նաև ԲԿՄ-ի վերաբերյալ կոնտակտային տվյալներով քարտեր կբաժանվեն համայնքներում ծրագրի ներկայացուցիչների կողմից համայնք կատարած յուրաքանչյուր այցելության ընթացքում:

126. **ՎԳՊ-ն իրականացնող միավորի հիմնում՝** ՎԳՊ-ն իրականացնող միավոր է հիմնվել ԲԷՑ-ում (մանրամասները ներկայացված են Բաժին 5-ում, Ինստիտուցիոնալ Կարգավորումներ): Սոցիալական և վերաբնակեցման հարցով խորհրդատուները ուսուցում են կազմակերպել խմբի համար ՎԳՊ-ի վերջնականացման ժամանակ:

127. **Առանց որևէ պետական գրանցման հողերի գրանցում՝** ԲԷՑ-ն արդեն սկսել է Պետական Կոմիտեի և ՏԻՄ-երի հետ կապի մեջ մտնել չօգտագործված հողերի սեփականատերերին հայտնաբերելու ուղղությամբ (առանց որևէ պետական գրանցման հողերի վերաբերյալ մանրամասները ներկայացված են Ազդեցություն Գլխում):

128. **Առևտրային Բանկերի որոշում և համաձայնագրեր՝** ըստ ՀԲ ԳՁ 4.12., ԱԵԱ պետք է ստանան փոխհատուցում ամբողջական վերականգնման արժեքի չափով, առանց որևէ առարկության, ներառյալ կանխիկացված գումարի վճարները: ԲԷՑ-ն սկսել է առևտրային բանկ(եր)ի որոնման գործընթացը, որը կապահովի լավագույն պայմանները ԱԵԱ համար և կգտնվի ազդակիր տարածքի մոտակայքում, եթե հնարավոր է ԱԵԱ համար հաշվեհամարներ բացելու և փոխհատուցման գումարներն ու դրամական նպաստները փոխանցելու համար:

129. **ԱԵԱ հետ ձեռքբերման պայմանագրերի և համաձայնագրերի կազմում՝** ԲԷՑ-ը, խորհրդատուների աջակցությամբ կազմել է գրանցված գույքերի համար գույքի ձեռքբերման պայմանագրերի նախագծի նմուշներ, և չգրանցված գույքերի ու դրամական աջակցության համար համաձայնագրեր: Պատճենները ներկայացված են Հավելված 7-ում:

130. **ՏԻՄ-ի ներկայացուցչի և ԲԿՀ անդամների ուսուցում՝** Տեղական մակարդակով բոլոր ազդակիր համայնքներում ԲԷՑ-ը կկազմակերպի ուսուցում ՏԻՄ-ի ներկայացուցիչների համար, ովքեր ներգրավված կլինեն ԲԿՀ-ի մեջ: Ուսուցումը կանցկացվի ՎԳՊ-ի նախագծի հրապարակման ժամանակ և ամբողջությամբ կավարտվի մինչև ՎԳՊ-ի վերջնական հաստատումն ու իրականացումը: ԲԿՀ-ի անդամները կուսուցանվեն Երևանում նախքան ՎԳՊ-ի իրականացումն սկսելը:

9.4 Վերաբնակեցման Գործողությունների պլանի իրականացման կարևորագույն փուլերը

131. ՀԲ-ի կողմից ՎԳՊ-ի հաստատումից անմիջապես հետո ԲԷՑ-ը կսկսի դրա իրականացումը: Իրականացումը կավարտվի, երբ փոխհատուցումներն ամբողջովին վճարվեն բոլոր ԱԵԱ և հաստատվեն

Իրականացմանն Աջակցող Խորհրդատուի կողմից: ՎԳՊ-ի իրականացման գործընթացը, համաձայն ՎՔՇ-ի, ՀՀ օրենքների և նորմերի, ներկայացված է ստորև:

132. **ՎԳՊ-ի իրականացման համար բյուջեի բաշխում**՝ ՎԳՊ-ի իրականացման բյուջեի միակ աղբյուրը վարկն է: Հենց որ ՎԳՊ-ն հաստատվի, ԲԷՑ-ը հարցում կուղարկի ՀՀ Կառավարություն/Պետական Գանձապետարան վերաբնակեցման գործողություններն իրականացնելու նպատակով գումար տրամադրելու համար: Տեղաբաշխումները կդիտարկվեն եռամսյակային հիմունքներով՝ հիմնվելով ՎԳՊ-ի կողմից նշված բյուջեի պահանջների վրա:

133. **Պայմանագրերի նախագծի ուղարկում**՝ Ըստ ՎՔՇ-ի ԱԵԱ հետ փոխհատուցման շուրջ բանակացությունները կսկսվեն ՎԳՊ-ի իրականացման փուլում, հենց որ ՎԳՊ-ն, ներառյալ փոխհատուցման հաշվարկման մեթոդաբանությունը և համապատասխան բյուջեն հաստատվեն ՀԲ-ի կողմից: Այս փուլում ձեռքբերողը փորձում է բանակցել սեփականատիրոջ և/կամ վարձակալի հետ՝ ուղարկելով պայմանագրի նախագիծ գույքի օտարման վերաբերյալ: ԱԵԱ կարող են տրամադրել իրենց բանկային հաշվեհամարները կամ ներկայացնել իրենց մեկնաբանությունները պայմանագրի նախագծի վերաբերյալ 90 օրվա ընթացքում:

134. **Հողի իրավունքի պատշաճ գրանցում**՝ սկսած ՎԳՊ-ի կազմման ժամանակահատվածից, այն ԱԵԱ-ք, որոնք չունեն հողի իրավունքի պատշաճ գրանցում, ԲԷՑ-ը կաջակցի նրանց պետական Կադաստրում գրանցվելու համար: Առանց պետական գրանցման հողատարածքները կուսումնասիրվեն պատական կադաստրի կողմից և կգրանցվեն:

135. **Պայմանագրերի և համաձայնագրերի ստորագրում**՝ այն դեպքում, եթե բանակցությունները հաջող են անցում, ԲԷՑ-ը պայմանագիր կստորագրի ԱԵԱ հետ օրինական գույքերի դիմաց փոխհատուցում կատարելու և առանց նոտարական հաստատման կստորագրի համաձայնագրեր դրամական աջակցություն տրամադրելու համար: Պայմանագրի նախագիծը տարածելուց հետո երեք ամսվա ընթացքում ԲԷՑ-ը պետք է ԱԵԱ հետ ստորագրի վերջնական պայմանագիր:

136. **Ձեռքբերման գործընթաց**՝ պայմանագրի նախագիծն ուղարկելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում բանակացությունների ձախողման դեպքում ԲԷՑ-ը պետք է մեկ ամսվա ընթացքում գրավադրի փոխհատուցման գումարը ԱԵԱ անունով դատարանի դեպոզիտային հաշվին: Ձեռքբերման ենթակա գույքի փոխհատուցման գումարը կհաշվարկվի (անհրաժեշտության դեպքում կվերահաշվարկվի) մեկ շաբաթ առաջ մինչև գումարը հաշվի վրա նստեցնելը: ԱԵԱ ԲԷՑ-ի կողմից երեք օրվա ընթացքում կծանուցվեն փոխհատուցման գումարը հաշվեհամարին նստելու վերաբերյալ: ԱԵԱ իրավունք ունեն դեպոզիտային հաշվից հանել գումարը 7 օրվա ընթացքում: Այս դեպքում պայմանագիրը կհամարվի ստորագրված: Հակառակ դեպքում, ԲԷՑ-ը կսկսի ձեռքբերման գործընթացը և գործը կուղարկի դատարան: Այսպիսի դեպքում կոնկրետ հողատարածքներում ոչ մի շինարարական աշխատանք չի կարող սկսվել, մինչև որ ձեռք չբերվի դատարանի որոշումը, այն չմտնի ուժի մեջ և ունեցվածքի նկատմամբ ԲԷՑ-ի իրավունքը չգրանցվի Պետական Կադաստրում:

137. **Փոխհատուցումների/դրամական միջոցների վճարում**՝ պայմանագիրը ստորագրելուց հետո 15 օրվա ընթացքում փոխհատուցման գումարը կվճարվի, որը կփոխանցվի ԱԵԱ բանկային հաշվեհամարի վրա: Եթե ԱԵԱ չունի բանկային հաշվեհամար, ապա Ծրագրի շրջանակներում նրա համար կբացվի հաշվեհամար Ծրագրի/ՎԳՊ-ի բյուջեի ծախսերով:

138. **Տեղանքն ազատելը**՝ լրիվ փոխհատուցումը/դրամական աջակցությունն ստանալուց հետո ԱԵԱ կունենան 30 օր տեղաբնակեցվելու համար:

139. **Բացակա ԱԵԱ՝** եթե սեփականատերը Հայաստանում չէ, ապա գործարքը կարող է կատարել ԱԵԱ պաշտոնական ներկայացուցիչը՝ հիմնվելով լիազորագրի վրա: Եթե ոչ մի ներկայացուցիչ չի նշանակված, ապա ունեցվածքը պետք է օրինական ձևով ձեռք բերվի դատական գործընթացի միջոցով, և փոխհատուցումը պետք է փոխանցվի դատարանի դեպոզիտային հաշվին, ինչպես ներկայացված է վերևում: Դատարանը կվճարի այս փոխհատուցումը ցանկացած անձի, ով կհաստատի իր օրինական իրավունքը այն ստանալու համար:

140. **Շինարարական աշխատանքների սկիզբ՝** շինարարական աշխատանքներն սկսելու նպատակով ԲԷՑ-ը չի կարող իր տնօրինության տակ վերցնել ոչ մի հողատարածք առանց ազդակիր հողի սեփականատերերին և նրանց վարձակալներին փոխհատուցման ենթակա ամբողջ վճարումը կատարելու և Պետական Կադաստրում սեփականության իրավունքը վերագրանցելու: Ձեռքբերման ենթակա հողատարածքներում շինարարական աշխատանքները կարող են սկսվել միայն դատարանի որոշումն ուժի մեջ մտնելուց և ազդակիր գույքը ԲԷՑ-ի անունով Պետական Կադաստրում վերագրանցելուց հետո: Սա պետք է կարգավորվի բողոքների վերաբերյալ հաշվետվությունով՝ կազմված Իրականացմանն Աջակցող Խորհրդատուի և հաստատված ՀԲ-ի կողմից:

141. **Բողոքները կամ առարկությունները** (եթե կան) պետք է կարգավորվեն, ըստ այս ՎԳՊ-ում ընդունված բողոքների կարգավորման գործընթացի: ՎԳՊ-ի շարունակական առաջադրանքները, որպես բողոքների կարգավորում և մշտադիտարկում կշարունակվի շինարարական աշխատանքների իրականացման փուլում, որպեսզի ապահովի ԱԵԱ պահանջներին ժամանակին պատասխանելը և վերաբնակեցման գործընթացի ճշգրիտ իրականացումը:

9.5 Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման ժամանակացույց

142. Հետևյալ ժամանակացույցում ներկայացված ժամկետները պարզորեն ցույց են տալիս ՎԳՊ-ի կազմման, վերջնականացման և իրականացման փուլերը:

Աղյուսակ 5 Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի իրականացման ժամանակացույց

Ա.	Վերաբնակեցման Գործողությունների Պլանի նախապատրաստում (ՎԳՊ)			
1	ՎՔՇ-ի գնահատում	ՄԱԽ	01.04.2013	05.05.2014
2	Վերջնական Նախագծման Ավարտ	ՇԿ	24.04.2013	02.08.2014
3	Մարդահամարի և Կորուստների մանրամասն Գույքագրման, ՎԳՊ ժամկետների հարցումների / ուսումնասիրության անցկացման ձևերի պատրաստում	ՇԿ/ՄԱԽ	01.05.2014	15.06.2014
4	Կադաստրային տեղեկատվության և հողակտորների քարտեզների ձեռքբերում	ԲԷՑ/ՇԿ	29.05.2014	15.07.2014
6	ԱԵԱ և Համայնքային Ղեկավարների հետ անմիջական խորհրդատվություն և քննարկում	ԲԷՑ/ՇԿ	29.08.2013	05.06.2014
7	Նախնական հետազոտությունների վերաբերյալ Կառավարության Որոշման հաստատում	ՀՀ Կառավարություն	12.06.2014	
8	ԱԵԱ հետ Հանրային լսումների անցկացում	ՇԿ/ԲԷՑ	13.10.2014	19.12.2014
9	Մարդահամարի կազմակերպում	ՇԿ	13.10.2014	05.02. 2015
10	Հողի սեփականության իրավունքների ճշտում ու ոչ օրինական հողօգտագործողների հայտնաբերում հողի	ՇԿ/անկախ իրավական	15.10.2014	05.02.2015

	օրինականացման հարցում միջազգային իրավական խորհրդատուների կողմից աջակցություն ստանալու նպատակով, որտեղ կիրառելի է, ներառյալ	փորձագետներ/ ԲԷՑ		
11	Մանրամասն տեղազննում	ՇԿ-ն լիցենզավորված չափազրոյ մասնագետների միջոցով	13.09.2014	18.12.2014
12	Գույքագրում	ՇԿ	01.12.2014	05.03.2015
13	Գույքին հասցված վնասի գնահատում	ՇԿ-ն լիցենզավորված գնահատողների միջոցով	15.02.2015	06.03.2015
14	Գույքի նկարագրման արձանագրությունների ստորագրում	ՇԿ	15.02.2015	05.03.2015
15	Հանրային Շահ ճանաչելու վերաբերյալ Որոշում	ՀՀ Կառավարություն	30.04.2015	
16	ՎԳՊ-ի կազմում	ՇԿ	12.01.2015	31.03.2015
17	Վերահսկող Խորհրդատուի կողմից վերանայում	ՄԱԽ	31.03.2015	06.04.2015
18	ՀԲ-ի կողմից ՎԳՊ-ի հաստատում	ԲԷՑ	10.04.2015	05.06.2015
19	Հանրային քննարկում և ՎԳՊ-ի հրապարակում	ՇԿ/ՄԱԽ	12.06.2015	01.07.2015
20	Շահագրգիռ կողմերի մեկնաբանությունների հիման վրա ՎԳՊ-ի վերանայում	ՀԲ	01.07.2015	05.07.2015
21	ՀԲ վերանայում և հաստատում	ՀԲ	05.07.2015	13.07.2015
22	ՀՀ Կառավարությանը ՎԳՊ-ի տրամադրում	ԲԷՑ	15.07.2015	
Բ	ՎԳՊ-ի իրականացման նախապատրաստական գործողություններ			
1	ՎԳՊ-ի իրականացման միավորի սահմանում	ԲԷՑ	01.03.2014	19.05.2014
2	Բողոքների Կարգավորման Մեխանիզմի սահմանում	ԲԷՑ	01.04.2014	13.06.2014
3	Փոխհատուցման վճարման/փոխանցման համար Կոմերցիան Բանկերի որոշում		01.07.2014	16.08.2014
Գ	ՎԳՊ-ի իրականացում			
1	Փոխհատուցման վճարներ	ԲԷՑ	13.07.2015	13.08.2015
2	Սոցիալ-տնտեսական հարցման կրկնություն	ՇԿ	01.10.2015	10.10.2015
3	Համատեղության հաշվետվության կազմում	ՄԱԽ	13.08.2015	03.09.2015

10. Մշտադիտարկում

10.1 Ներածություն

143. Վերահսկողության մեխանիզմները նախատեսված են փոխհատուցման և վերաբնակեցման գործողությունները ժամանակին և արդյունավետ իրականացնելու համար: ՎԳՊ-ի իրականացումը ենթակա կլինի և ներքին և արտաքին մշտադիտարկում:

10.2 Ներքին մշտադիտարկում

144. Վերաբնակեցման գործողությունները բոլոր բաղադրիչներով պետք է կանոնավոր կերպով վերահսկվեն և մշտադիտարկման ենթարկվեն ԲԷՑ-ի կողմից: Ներքին մշտադիտարկման վերաբերյալ հաշվետվությունը պետք է իրականացվի ԲԷՑ-ի կողմից, որի համար ԲԷՑ-ը պայմանագիր է կնքել Կալպատարուի հետ, որը պատասխանատու կլինի պատրաստել մշտադիտարկման վերաբերյալ կանոնավոր հաշվետվություններ ՎԳՊ-ի կազմման և իրականացման կարգավիճակի վերաբերյալ, ներառյալ ցանկացած առաջացած բողոք և ինչպես դրանք պետք է կարգավորվեն: Բոլոր ներքին հաշվետվությունները պետք է ընդգրկվեն Ծրագիր Առաջընթացի Հաշվետվության մեջ: Ներքին մշտադիտարկման ցուցիչները կլինեն գործընթացի, անհապաղ եզրակացությունների և արդյունքների հետ կապված ցուցիչները, որոնք թույլ կտան գնահատել ՎԳՊ-ի իրականացման առաջընթացը և աշխատանքային ծրագրի կարգավորումը: Մշտադիտարկման հատուկ չափանիշները կլինեն.

- Տեղեկատվության տարածման և ԱԵԱ հետ ունեցած քննարկումների քանակը
- Ժամանակին ուղարկված նախագծային պայմանագրերի քանակը
- Ժամանակին ստորագրված վերջնական պայմանագրերի/համաձայնագրերի քանակը
- Ժամանակին կատարված վճարումները
- Ժամանակին Պետական Կադաստրում գրանցված հողերի քանակը
- Ստացված, լուծված, չվճարված բողոքների քանակը

10.3 Ար տաք ի և մ շ տադ ի տար կ ու մ

145. Այս առաջադրանքը կիրականացվի յուրաքանչյուր ՎԳՊ-ի գործողության իրականացմանը զուգահեռ և կընդգրկի այցելություններ տեղանք և հաղորդակցություն ԱԵԱ հետ: ՎԳՊ-ի կազմման վերջում ՎԳՊ-ի Ավարտման Հաշվետվությունը պետք է կազմվի արտաքին փորձագետի կողմից (վարձված ԲԷՑ-ի կողմից) և ՀԲ պետք է ներկայացվի՝ նշելով, արդյոք փոխհատուցման ծրագիրն իրականացվել է համաձայն ՎՔԾ-ի, ՀԲ-ի ԳՁ 4.12 դրույթների հիման վրա, և արդյոք ԱԵԱ գոհ են եղել: ՀԲ-ի կողմից Ավարտման Հաշվետվության հաստատումը ԲԷՑ-ի համար պայման կլինի կապալառուին տրամադրելու սկզբի վերաբերյալ գրություն տվյալ հատվածում շինարարական աշխատանքներն սկսելու համար: Արտաքին մշտադիտարկողի դերը անհամապատասխանություն և ՎԳՊ-ի դրույթների խախտում գտնելն է՝ ապահովելով դրա կատարումը՝ հայտնաբերելով և գրառելով անհամապատասխանության խնդիրները և խորհուրդ տալով Պատվիրատուին այսպիսի դեպքերում պատշաճ պատասխան տալու վերաբերյալ: Հիմնական գործողություններն են՝ գնահատել և հաշվետվություն ներկայացնել ՎԳՊ-ի առաջընթացի վերաբերյալ, ճշտել, որ համաձայնեցված փոխհատուցման վճարումները լիովին տրամադրվել են ազդակիր անձանց և ստուգել, որ բողոքարկման մեխանիզմներն իրականացվել են արդյունավետ ձևով:

- Ճշտել, որ մարդահամարն իրականացվել է բոլոր ԱԵԱ համար,
- Որ ՎԳՊ-ն և նախնական վիճակի ուսումնասիրությունը (պատշաճ կերպով) պատրաստվել է, ըստ պահանջվի,
- Գույքի գնահատումն իրականացվել է ՎՔԾ-ի դրույթների համաձայն և ՎԳՊ-ին համապատասխան,

- Հետևել, որ վերաբնակեցման գործողություններն իրականացվել են, ինչպես հաստատված է ՎԳՊ-ով,
- Վերանայել բողոքարկման դեպքերը, ներառյալ գնահատումը, թե արդյոք բողոքների կարգավորումն իրականացվել է ըստ ՎԳՊ-ի դրույթների և բավարարում է ԱԵԱ պահանջները,
- Անհրաժեշտության դեպքում վերաբնակեցման իրականացումը բարելավելու նպատակով ներկայացնել առաջարկներ ծրագրի ՎՔՇ-ում և այս ՎԳՊ-ում նշված սկզբունքները և նպատակները առավել արդյունավետ իրականացումը երաշխավորելու համար:

10.4. Գնահատում վերաբնակեցումից հետո

146. Վերաբնակեցման գործընթացի ազդեցությունը գնահատելու համար Կալպատարուն կկրկնի սոցիալ-տնտեսական հարցումը ՎԳՊ-ի իրականացումից կես տարի հետո:

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ N _____

1. ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՏՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ N _____	2. ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՀՈՂԱԿՏՈՐԻ ԼՈՏ-ԿՈՐ _____
--	---

3. ՆԱԽԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հարցազրույցի ամսաթիվը		4. Հարցազրուցավարի անուն, ազգանուն	
2. Հարցվողի անուն, ազգանուն		5. Բնակության հասցե	
3. Հեռախոսահամար / նշել ցանկացած կոնտակտային տվյալ		6. Համայնք	

Կազմեցին՝

_____	_____	_____
(կազմակերպություն)	(տնօրեն)	(ստորագրությունը)
_____	_____	_____
(կազմակերպություն)	(տնօրեն)	(ստորագրությունը)

4. ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՏՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ (հարցվողի հերթական համարը վերցնել շրջանակի մեջ)

No	1. Անուն, ազգանուն 1. նախ լրացնել բոլոր SS անդամների անուն, ազգանունները սկսած տան գլխավորից. 2. ապա յուրաքանչյուր անդամի մասին տալ 2-7 հարցերը, 3. ապա յուրաքանչյուր անդամի մասին տալ 8-րդ հարցը)	2. Կապը SS գլխավորի հետ 1. Գլխավորը 2. Ամուսին/ կին 3. Աղջիկ/ տղա 4. Հայր/ մայր 5. Քույր/ եղբայր 6. Տատիկ/ պապիկ 7. Փեսա/ հարս 8. Թոռնիկ 9. Սկեսուր/ սկեսրայր 10. Այլ	3. Սեռը	4. Ծննդյան ամսաթիվը (օր/ամիս/ տարի)	5. Էթնիկ պատկանելիությունը 1. Հայ 2. Եզդի 3. Քուրդ 4. Ասորի 5. Այլ /նշել/	6. Ավարտած կրթամակարդակը 1. չունի տարրական 2. տարրական 3. հիմնական 4. միջնակարգ/ ավագ դպրոց 5. միջնակարգ մասնագիտական 6. բարձրագույն (բակալավր կամ մագիստրոս) 7. հետբուհական 98. կիրառելի չէ /մինչև 6 տարեկան/	7. Հաշմանդամության կարգավիճակը 1. I աստիճան 2. II աստիճան 3. III աստիճան 4. Այլ 5. Կիրառելի չէ	8. Զբաղվածություն /Հնարավոր են մի քանի պատասխաններ/ 1. Աշխատող 2. Տարիքային կենսաթոշակառու 3. Աշակերտ 4. Ուսանող (ցերեկային) 5. Հեռակա ուսանող 6. Չի աշխատում և չի փնտրում 7. Գործազուրկ (փնտրում է աշխատանք) 8. Պարտադիր զինծառայող 9. Կիրառելի չէ /մինչև 6 տարեկան և այլ դեպքեր/
			1. Իգական 2. Արական					
1		1						
2								
3								
4								
5								

5. SS-ի ընդհանուր եկամուտը	Եկամուտի տեսակը (ՀՀ դրամ) Նշել տարեկան եկամուտը (եթե հարցվողը դժվարանում է պատասխանել տարվա համար, հարցնել 1ամսվա համար, ճշել համապատասխան ամիսների քանակը և բազմապատկել)							
	1. Գյուղատնտեսական (արտադրություն և վաճառք)			6. Կրթաթոշակ			11. Աշխատանք արտերկրում	
	2. Անասնապահական (արտադրություն և վաճառք)			7. Տարիքային կենսաթոշակ			12. Այլ	
	3. Կարձու աշխատանք			8. Հաշմանդամության նպաստ				
	4. Ինքնազբաղվածություն			9. Աղքատության ընտանեկան նպաստ			Ընդամենը	
	5. Ձեռնարկատիրական գործունեություն			10. Այլ նպաստ /նշել/				

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման վերակառուցման ծրագրի համար հանրային քննարկում և հրապարակման պլան

Հ Ա Պ Ա Վ Ո Ւ Մ Ն Ե Ր

ԲԷՑ	Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր
ԿՎ	Կիլովոլտ
ԿՎԺ	Կիլովատտ/ժամ
ՄԺ	Մեգավատտ/ժամ
ԷԲՊՆ	ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարություն
ՀԿ	Հասարակական Կազմակերպություն
ԱԵԱ	Ազդեցության ենթարկված անձ
ՆՄԱ	Նյութական մշակութային արժեքներ
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՎԳՊ	Վերաբնակեցման գործողությունների պլան
ԱԳ	Անվտանգության Գոտի
ՎՔՀ	Վերաբնակեցման քաղաքականության հայեցակարգը
SU	Տեխնիկական Առաջադրանք
ՀԲ	Համաշխարհային Բանկ

1. Նկարագրություն

Համաձայն Համաշխարհային Բանկի ԳՁ 4.12 ուղեցույցների, ԱԵԱ պետք է լիովին խորհրդատվություն տրամադրվի և հնարավորություն տրվի մասնակցելու ՎԳՊ-ն պատրաստելու և իրականացնելու բոլոր փուլերին: Նույն սկզբունքով, ԱԵԱ պետք է պատշաճ կերպով և ժամանակին տեղեկացվի պլանավորման գործընթացի արդյունքների, ինչպես նաև ՎԳՊ-ի իրականացման ժամանակացույցի և գործընթացների վերաբերյալ:

Հանրային տեղեկատվական և խորհրդատվական քարոզարշավները պետք է կատարվեն ԲԷՑ-ի կողմից ՎԳՊ-ի իրականացման գործընթացի ամբողջ փուլերի ընթացքում, որը պետք է կատարվի ծրագրի շինարարական կապալառուի՝ Կալպատարու ընկերության վերաբնակեցման և սոցիալական հարցերով խմբի աջակցությամբ: Ազդեցության ենթարկված կողմերին հնարավորություն կտրվի ներկայացնել իրենց գաղափարները և առաջարկությունները, որպես ներդրում վերաբնակեցման գործողությունների պլանավորման և իրականացման մեջ: Այս հարցով հետաքրքրված տարբեր հասարակական կազմակերպություններ ԲԷՑ-ի կողմից ակտիվորեն կընդգրկվեն հանրային քննարկումների և տեղեկատվության հրապարակման մեջ:

Հանրային քննարկումների և հրապարակումների պլանը (ՀՔՀՊ) նախատեսված է հանրային քննարկումների (ՀՔ) կիրառելի գործընթացներ, մեխանիզմներ և սկզբունքներ, ինչպես նաև տեղեկատվության հրապարակումներ մշակելու համար:

2. Հանրային քննարկումներ

Ա. Ոչ պաշտոնական հանրային քննարկումներ

ՎԳՊ-ի կազմման գործընթացի ժամանակ ԱԵԱ-ի ներկայացուցիչների և տեղական կառավարման մարմինների հետ չափման, գույքագրման և մարդահամարի ընթացքում և դրանցից առաջ ոչ պաշտոնական լուսմներ կիրականացվեն գույքագրող և գնահատող ընկերության կողմից: ԱԵԱ կտեղեկացվեն վերաբնակեցման վերաբերյալ կապված տեղազննման և ժամանակացույցի հետ:

Բ. Վերջնաժամկետի վերաբերյալ հայտարարություն

Վերջնաժամկետի վերաբերյալ ԱԵԱ կտեղեկացվեն տեղազննումն սկսելուց մեկ շաբաթ առաջ: Հայտարարությունը կփակցվի Տեղական Ինքնակառավարման Մարմինների (ՏԻՄ) գրասենյակում (Հավելված 1):

Գ. ՎԳՊ-ի կազմման ընթացքում պաշտոնական հանրային քննարկումներ

ԱԵԱ հետ հանրային քննարկումները նրանց փոխհատուցման, վերաբնակեցման տեղեկատվության հրապարակման մասին պետք է երաշխավորվի ՀՀ Կառավարության կողմից Նախնական Հետազոտման վերաբերյալ Որոշման հաստատմամբ:

Վայրը՝ Բոլոր ազդակիր համայնքներում հանրային քննարկումները կկազմակերպվեն այնպիսի վայրերում, որոնք հասանելի կլինեն ԱԵԱ համար, օրինակ ՏԻՄ-երի գրասենյակում, մշակույթի կենտրոններում, դպրոցներում և այլն: Վայրը կընտրվի և կհամաձայնեցվի ՏԻՄ-երի հետ:

Կազմակերպչական գործողություններ՝ նախքան լուսմները մի քանի կազմակերպչական գործողություններ կիրականացվեն, որոնք են՝

- Ազդեցության ենթարկված բոլոր համայնքների ղեկավարները պաշտոնապես կծանուցվեն ՀՔ-երի ամսաթվերի և օրակարգի վերաբերյալ (ներկայացված է Հավելված 4-ում) և կառաջարկվեն աջակցել կազմակերպչական հարցերով (վայր, ԱԵԱ մասնակցություն):
- ԱԵԱ վերջնական ցանկը մինչև լուսմները կուղարկվի համայնքների ղեկավարներին ապահովելու ԱԵԱ կամ նրանց ներկայացուցիչների լիարժեք մասնակցությունը: Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձվի կանանց և խոցելի խմբերին՝ ապահովելով նրանց ներկայությունը:
- ՀՔ-երի վերաբերյալ հայտարարությունը պետք է հրատարակվի նախքան ՀՔ-ն սկսելը:
  - Հայտարարությունը պետք է հրատարակվի տեղական լրատվամիջոցներում (եթե այդպիսին կա)
  - Հայտարարություն ՏԻՄ գրասենյակում
- Կալպատարու ընկերության ներկայացուցիչը կգանգահարի ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսության յուրաքանչյուր գլխավորին կամ անդամին (եթե հեռախոսահամարներն առկա են) և կհրավիրի նրան, ինչպես նաև ընտանիքի ցանկացած այլ անդամի, ով ցանկանում մասնակցել:
- ՀԿ-երը նույնպես կտեղեկացվեն ՀՔ-երի ժամանակացույցի վերաբերյալ (տարածաշրջանում ակտիվորեն ընդգրկված ՀԿ-ների ցանկը կոնտակտային տվյալներով հանդերձ ներկայացված է Հավելված 2-ում):

ՀՔ-երի փաստաթղթերը՝ Հանրային բոլոր լուսմների վերաբերյալ փաստաթղթերը պետք է կազմվեն Կալպատարու ընկերության կողմից և ներկայացվեն ԲԷՑ-ին:

- Հանրային բոլոր լուսմները պետք է ձայնագրվեն և հանդիպման արձանագրություն պետք է կազմվի:
- Մասնակիցների ցանկը պետք է ներկայացվի, որպես արձանագրության մի մաս:
- ԱԵԱ կողմից բարձրացված խնդիրների, հանդիման ընթացքում պատասխանած հարցերի և անպատասխան մնացած հարցերի ամփոփ նկարագրություն պետք է կազմվի յուրաքանչյուր ՀՔ-

ից հետո: Անհրաժեշտության դեպքում գործողության պլան կկազմվի բարձրացված խնդիրները լուծելու համար: Վերջնական որոշումների վերաբերյալ պետք է տեղեկացվեն համայնքները կամ կոնկրետ ԱԵԱ և գրանցվեն:

- ՀՔ-երի ժամանակ պետք է լուսանկարներ արվեն:
- ՎԳՊ-ի մեջ կներկայացվի քննարկումների ամփոփումը: Հանդիպման արձանագրությունը կկցվի ՎԳՊ-ին:

Ներկայացվելու ենթակա տեղեկատվություն՝ ԱԵԱ կտեղեկացվեն ծրագրի, ժամանակացույցի, փոխհատուցման վճարումների, գնահատման մեթոդաբանության և հողի ձեռքբերման գործընթացների վերաբերյալ: Առաջարկված օրակարգը ներկայացված է Հավելված 4-ում: Հանրային տեղեկատվական գրքուկները վերջնաժամկետի, իրավասության չափանիշների և իրավունքների, փոխհատուցման միջոցների, բողոքների կարգավորման մեխանիզմի գործընթացի հետ միասին կտրամադրվեն ազդեցության ենթարկված յուրաքանչյուր տնային տնտեսության (Հավելված 3): Այս նյութերը, ինչպես նաև ՎՔԾ-ի հայերեն պատճենը նույնպես կտրամադրվի ՏԻՄ-երին, այնպես որ բոլոր ԱԵԱ և/կամ համայնքների ղեկավարները կունենան դրանք:

Մասնակիցներ՝ ՀՔ-երը կիրականացվեն ԲԷՑ-ի կողմից, Կալպատարու ընկերության մասնագետների (սոցիալական հարցերով մասնագետի և ճարտարագետի) աջակցությամբ: Գնահատող կազմակերպության գնահատման հարցերով մասնագետը կներկայացնի Գնահատման Մեթոդաբանությունը:

Դ. ՎԳՊ-ի կազմման և շինարարության ընթացքում ՀՔ-երը

ԱԵԱ հետ լրացուցիչ ոչ պաշտոնական լուումներ կիրականացվեն ՎԳՊ-ի կազմման փուլում, մասնավորապես ՎԳՊ-ի կազմման մասնագետի/խմբի հետ պայմանագրի ստորագրման ժամանակ: Շինարարական հարցերով կապալառուն բոլոր համայնքներում ՀՔ-եր կկազմակերպի ընդհանուր բնակչության համար նախքան շինարարությունն սկսելը, որպեսզի համայնքների անդամներին տեղեկացնի շինարարության ժամանակացույցի, մոտեցումների, անվտանգության մեխանիզմների և բողոքների կարգավորման մեխանիզմի վերաբերյալ:

3. Վերաբնակեցման հետ կապված փաստաթղթերի հրապարակումը

ՀՔ-երի ժամանակ Կալպատարու ընկերությունը կբաժանի Ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվական գրքուկներ իրավասության աղյուսակի հետ միասին, որում ծրագրի նկարագրությունը, բողոքների կարգավորման մեխանիզմը, իրավասությունները և փոխհատուցումները, ինչպես նաև հաճախակի տրվող հարցերի պատասխանները կներկայացվեն (Հավելված 3):

ՀՔ-երի ժամանակ ՎՔԾ-ն կհրապարակվի համայնքներում:

ՀԲ-ի կողմից ՎԳՊ-ի հաստատումից հետո պատճենը կհրապարակվի մեկ շաբաթով, որը ժամանակ կտա բոլոր շահագրգիռ կողմերին ներկայացնելու ՎԳՊ-ի վերաբերյալ իրենց մեկնաբանությունները և բողոքները: ՎԳՊ-ն կհրապարակվի՝

- ԱԵԱ համար ՏԻՄ-երի գրասենյակներում
- Պատճենը կհրապարակվի ԲԷՑ-ի կայքում (www.hven.am)

Վերջնական ՎԳՊ-ն հայերենով կհրատարակվի ԲԷՑ-ի և ՀԲ-ի կայքերում: ՎԳՊ-ի հաստատված պատճենը առկա կլինի նաև տարածաշրջանային լիազոր մարմինների գրասենյակներում, ինչպես նաև ազդեցության ենթարկված համայնքների ՏԻՄ-երի գրասենյակներում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ն տեղեկացնում է, որ Հրագրան ՋԷԿ-ը Շինուհայր ենթակայանին միացնող 220կՎ բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի շրջանակներում ազդակիր անձանց մարդահամարը և ազդեցության ենթարկված սեփականության գույքագրումը կմեկնարկի 2014թ. հոկտեմբերի 13-ին:

Միաժամանակ տեղեկացնում ենք, որ մարդահամարի և գույքագրման օրը՝ 2014թ. հոկտեմբերի 13-ը հանդիսանում է վերջնաժամկետ, որից հետո սեփականության վրա կատարված բարելավումների դիմաց փոխհատուցում չի տրվելու:

Ազդակիր անձանց մարդահամարը և ազդեցության ենթարկված սեփականության գույքագրումն իրականացնելու է «Ֆինափ» ՍՊԸ-ն:

ՀՔՀՊ Հավելված 2

Տարածաշրջանում գործող ՀԿ-ների ցանկ

#	Մարզ	Անուն	Կոնտակտային անձ	Տվյալներ
1	Գեղարքունիք	Օրհուս Կենտրոնի Բնապահպանական տեղեկատվական ՀԿ, Գավառի մասնաճյուղ	Լիաննա Ասոյան	info_gavar@aarhus.am , blejanli@gmail.com , maradarkish@gmail.com +374 264/ 6-15-11, +374077 76 46 41, +374094/64 24 64
2	Վայոց Ձոր	Հայաստանի Կանաչների Միություն ՀԿ, Վայոց Ձորի մասնաճյուղ	Շիրակ Միքայելյան	shirakvayq@gmail.com +374 282 2-11-70 , +374 093 28-93-26
3	Վայոց Ձոր	Տարածաշրջանային Զարգացման Կենտրոն ՀԿ	Ալեքսան Ավագյան	arpa@list.ru +374 281 2 06 01, 2 06 03, +374 281 2 21 13 (fax)
4	Վայոց Ձոր	Կանանց Տարածաշրջանային Ասոցիացիա ՀԿ, Եղեգնաձոր	Սահանուշ Գաբրիելյան	sahanushgabrielyan@yandex.ru +374 281 2.20.10, +374093 081 660
5	Վայոց Ձոր	Ընդդեմ օրինական կամավորության ՀԿ, Վայքի մասնաճյուղ	Նորայր Հովակիմյան	vqkvayk@mail.ru +374 282 2 29 09, +374 093 74 50 84

Ծրագրի տեղեկատվական գրքույկ

Հրազդանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման վերակառուցման ծրագիր Հայաստանում Փոխհատուցման միջոցառումների տեղեկատվական գրքույկ

Ծրագրի նկարագրությունը

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը վարկ է վերցրել Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկից բարձր լարման էլեկտրահաղորդման ցանցի կրիտիկական հատվածների կառուցման համար: Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր Փակ Բաժնետիրական Ընկերությունը սահմանել է էլեկտրահաղորդման գծի հատվածները Հրազդանի ՋԷԿ-ից (հյուսիս-արևելքում) Շինուհայրի ենթակայան (հարավում): Նորատուս, Լիճք, Վարդենիս, Վայք, Որոտան 1 էլեկտրահաղորդման գծերը ներառող այդ հատվածը միացնում է էլեկտրաէներգիայի արտադրման երկու գլխավոր կենտրոններ և սպասարկում Հայաստանի կենտրոնական-արևելյան մասի էլեկտրաէներգիայի մեծ թվով սպառողներին:

Ծրագիրը ներառում է նոր հենարանների/սյուների մոնտաժումը, ներառյալ հիմքերը, գոյություն ունեցող հաղորդալարերի, մեկուսիչների և ենթակառուցվածքների, ինչպես նաև սարքավորումների այլ կարևոր մասերի փոխարինումը: Նոր գծի երկարությունը կլինի մոտավորապես 230 կմ և հիմնականում կկառուցվի առկա 220 կՎ էլեկտրահաղորդման գծի միջանցքին զուգահեռ: էլեկտրահաղորդման առկա գիծը հասել է իր ծառայության ժամկետի ավարտին և շահագործումից դուրս կբերվի նոր գիծը կառուցելուց հետո:

Այս ծրագիրը շատ կարևոր քայլ է էլեկտրահաղորդման որակի բարելավման և Հայաստանում էներգահամակարգի անվտանգության բարձրացման համար: Ծրագրից կշահեն ինչպես այս էլեկտրահաղորդման գծով սպասարկվող համայնքները, այնպես էլ ամբողջ երկիրը:

Ծրագրի սահմանները եզրագծվում են

- Կոտայքի մարզում Հրազդան քաղաքով, Լճաշեն, Լճափ, Հայրավանք, Երանոս և Լիճք, գյուղական և Գավառ քաղաքային համայնքներով,
- Վայոց Ձորի մարզում՝ Մելիմի լեռնանցքով և Արփա գետով, Աղնջաձոր, Քարագլուխ, Սալլի, Շաթին գյուղական և Եղեգնաձոր և Վայք քաղաքային համայնքներով,
- Սյունիքի մարզում Անգեղակոթ, Շաքի, Աղիտու, Ույծ, Վաղատին, Նորավան և Շինուհայր գյուղական համայնքներով:

Նախագծային աշխատանքների ընթացքում հիմնական նպատակն էր հնարավորիս խուսափել մասնավոր հողերի օգտագործումից: Ինչպես նշվեց, էլեկտրահաղորդման գիծը կանցկացվի հիմնականում գոյություն ունեցող գծին զուգահեռ: Վերջինից շեղումները կատարվել են միայն բնակավայրերը, շենք շինությունները, օգտագործելի մասնավոր հողակտորները և հետագայում նախատեսվող բնակելի տարածքները շրջանցելու նպատակով: Մակայն, որոշ դեպքերում հենարանների տեղադրումը մասնավոր հողերում անխուսափելի է եղել: Այս պատճառով էլ նախատեսվում է համայնքային և մասնավոր որոշ փոքր հողակտորների ձեռքբերում (օտարում)՝ հենարանների հիմքերի համար: Նման դեպքերի համար ձեռքբերողը (Բարձրավոլտ էլեկտրական ցանցերը) փոխհատուցելու է այդ հողատարածքների ձեռքբերման, և այլ կորուստների (մշակաբույս, ծառ, շինություն և այլն) դիմաց: Որոշ դեպքերում մոտեցման ճանապարհների կամ շինարարական աշխատանքների արդյունքում կարող են վնասվել մշակաբույսեր, ծառեր: Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հասցրած ցանկացած վնասի համար ևս նախատեսված է համապատասխան փոխհատուցում:

Փոխհատուցումների հաշվարկման և տրամադրման մոտեցումները և սկզբունքները մշակվել են ՀՀ օրենսդրության և Համաշխարհային բանկի սոցիալական ապահովության քաղաքականությանը համապատասխան և արտացոլված են վերաբնակեցման քաղաքականության շրջանակում: Այդ փաստաթղթի պատճենը հասանելի է տեղական ինքնակառավարման մարմինների գրասենյակներում:

Այս գրքույկի նպատակն է տեղեկացնել ծրագրի ազդակիր անձանց նրանց իրավունքների, բողոքները ներկայացնելու ընթացակարգի, փոխհատուցումների հաշվարկի սկզբունքների, օտարման գործընթացի փուլերի մասին: Գրքույկի վերջում անդրադարձ է արվել մարդկանց կողմից փոխհատուցման գործընթացի վերաբերյալ հաճախակի տրվող հարցերին և Ծրագրի աշխատակազմի կոնտակտային տվյալներին լրացուցիչ տեղեկատվություն ստանալու կամ բողոքներ ու առաջարկներ ուղարկելու համար:

ՈՐՈ՞ՆՔ ԵՆ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔԻ ՁԵՌՔԲԵՐՄԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱԿԱՆ ՊՈՐՏԱԿԱՆ ԳԾԻ ՀԱՄԱՐ

Ընդհանուր առմամբ Ծրագիրն ազդեցություն չի ունենա ամբողջ հողատարածքի վրա: Էլեկտրահաղորդման գծի շինարարության համար հողատարածքն անհրաժեշտ է հենարանի յուրաքանչյուր հիմքի և հենարանին ժամանակավոր մոտեցման համար: Հետագայում հենարանների մոնտաժումը և էլեկտրահաղորդման գծի անցկացումը կարող է ժամանակավոր ազդեցություն ունենալ մշակաբույսերի կամ ծառերի վրա:

Ծրագիրը կունենա հողերի վրա մշտական և ժամանակավոր ազդեցություն:

Մշտականի պարագայում, հողի ձեռքբերումն անհրաժեշտ կլինի հենարանների հիմքերի կառուցման համար: Ձեռքբերվող հողերը, ինչպես նաև դրան հարակից այլ վնասները կփոխհատուցվեն ստորև նկարագրված սկզբունքների համապատասխան:

Ժամանակավոր ազդեցություն կարող է լինել հետևյալ դեպքերում՝

- հողի ուսումնասիրման ընթացքում մշակաբույսերը/ծառերը վնասելու դեպքում,
- մուտքի ճանապարհների շինարարության համար մշակաբույսերը/հողատարածքը վնասելու դեպքում,
- գիծն անցկացնելու ժամանակ մշակաբույսերը վնասելու դեպքում:

Ժամականավոր ազդեցության արդյունքում հասցված բոլոր վնասները կփոխհատուցվեն:

ԱԳ-ում հնարավոր է կատարել գյուղատնտեսական աշխտանքներ (բարձրության սահմանափակումով) կամ օգտագործել որպես արոտավայրեր, բացառությամբ հենարանի հիմքի մշտապես փակված տարածքից:

ՓՈՒՆՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԸ

Ծրագրի շրջանակներում փոխհատուցմը տրամադրվելու է՝

- բոլոր տնային տնտեսությունները, ովքեր կորցնում են իրենց օրինական (կադաստրում գրանցված), օրինականացման ենթակա (կադաստրում չգրանցված, սակայն գրանցման ենթակա) կամ օգտագործվող հողերը,
- վարձակալները,
- հողին կցված կառույցների, բույսերի, ծառերի կամ այլ օբյեկտների տերերը:

Փոխհատուցման ենթակա կորուստների համար սահմանվում է վերջնաժամկետ: Վերջնաժամկետը մանրամասն մարդահամարի և կորուստների գույքագրման սկիզբն է: Ծրագրի ազդեցության տակ գտնվող տարածքներում նոր բնակեցումները, բարելավումները կամ գործողությունների սկսումը վերջնաժամկետից հետո ենթակա չեն փոխհատուցման:

ԲՈՂՈՔԱՐԿՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԸ. ԻՆՉՊԵՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ԲՈՂՈՔ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼ

Եթե Դուք, որպես ԱԵԱ, ունեք դժգոհություն կամ բողոք ծրագրի իրականացման, փոխհատուցման գործընթացի կամ ցանկացած այլ հարցի վերաբերյալ, ապա ստեղծված բողոքարկման մեխանիզմը հնարավորություն է տալիս արտահայտելու Ձեր բողոքը/դժգոհությունը: Բողոքարկման մեխանիզմը սահմանված է այս Ծրագրի կողմից և կազմված է երեք հիմնական քայլերից, որի նպատակն է ժամանակին և պատշաճ կերպով լուծել խնդիրները: Փորձ կարվի բոլոր խնդիրները լուծել առաջին քայլի շրջանակում:

Քայլ 1. Բարձրավուրտ էլեկտրացանցերի բողոքարկման հարցերով համակարգող

Առաջին աստիճանում Ձեր համայնքի տեղական ինքնակառավարման մարմնի ներկայացուցիչը կընդունի Ձեր բողոք-դիմումները և կփոխանցի դրանք ԲԷՑ-ի բողոքարկման համակարգողին: Դուք կարող եք նաև ուղղակիորեն կապ հաստատել ԲԷՑ-ի բողոքարկման համակարգողի հետ հետևյալ կոնտակտային հեռախոսահամարով և հասցեով:

- Միշա Բադրամյան, ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ, էլ. փոստ՝ hvenbec@gmail.com, հեռ.՝ + 374 10 72 03 80,

ԲԷՑ-ի բողոքարկման հարցերով համակարգողը կպատասխանի գրանցված բողոքներին ոչ ուշ, քան 15 օրի ընթացքում:

Քայլ 2. Բողոքների Կարգավորման Հանձնաժողով

Եթե ԲԷՑ-ի բողոքարկման համակարգողը չի կարողանում լուծել խնդիրը կամ Դուք բավարարված չեք խնդրի լուծման առաջարկված տարբերակով, Դուք կարող եք գրավոր բողոք ներկայացնել հատուկ այդ նպատակով ստեղծված բողոքարկման հանձնաժողովին: Այդ բողոքները պետք է ուղարկվեն ԲԷՑ-ի գրասենյակ (հասցեն նշված է “Հետադարձ կապ բաժնում”) կամ էլեկտրոնային փոստին: Բողոքը պետք է մակագրել/ուղղել “Հրագրան-Շինուհայր բողոքարկման հանձնաժողովին”:

Քայլ 3. Դատարան

Եթե Ձեզ չի բավարարվում Բողոքարկման Կարգավորման Հանձնաժողովի որոշումը և Դուք ցանկանում եք շարունակել գործընթացը, ապա Դուք կարող եք դիմել դատարան, որի կայացրած որոշումը կլինի վերջնական:

Անկախ ներկայացված բողոքարկման մեխանիզմից և ընթացակարգերից, ԱԵԱ իրավունք ունեն իրենց բողոքները դատարան ներկայացնել ծրագրի իրականացման ցանկացած պահի:

ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾՆԹԱՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐՑԱԼ ՀԱՃԱԽԱԿԻ ՏՐՎՈՂ ՀԱՐՑԵՐ

- *Որտեղի՞ց ես կարող եմ ձեռք բերել Վերաբնակեցման քաղաքականության շրջանակը և Վերաբնակեցման գործողությունների պլանը:*

Վերաբնակեցման քաղաքականության շրջանակը և վերաբնակեցման գործողությունների պլանը հասանելի կլինի Տեղական Ինքնակառավարման մարմինների գրասենյակում: Ինչպես նաև Բարձրավուրտ էլեկտրացանցերի կայքում (www.hven.am): Համապատասխան կոնտակտային անձի մանրամասն տվյալները կարող եք տեսնել Տեղեկատվական Գրքույկի վերջում:

- *Ինչպե՞ս է վճարվելու փոխհատուցումը:*

Փոխհատուցման վճարումը ՎԳՊ-ի իրականացման կարևորագույն փուլերից մեկն է: Նախատեսված քայլերն են՝

- ա. Ձեզ համար լավագույն պայմաններ ապահովող առևտրային բանկերի ընտրությունը (աշխարհագրական դիրքը և գործարքի արժեքը): Դուք կարող եք նաև գործել իրենց առկա բանկային հաշիվների միջոցով:
- բ. ԱԵԱ հետ հողի օտարման պայմանագրի ստորագրում:
- գ. Փոխհատուցման, նպաստների գումարի փոխանցումը ԱԵԱ հաշվեհամարներին:
- դ. Փոխհատուցումը վճարելուց հետո 14 օրվա ընթացքում ԱԵԱ կողմից ունեցվածքի լրում:
- ե. Հողի/կառույցի տիրապետումը ԲԷՑ-ի կողմից:

➤ ***Եթե սեփականատերը մահացած է, ինչպե՞ս է տրամադրվում փոխհատուցումը:***

Եթե սեփականատերն ունի ժառանգներ, ապա փոխհատուցումը կվճարվի նրանց համապատասխան ժառանգության փաստաթղթերը ձևակերպելուց հետո: Եթե ժառանգներ չկան, ապա փոխհատուցումը կփոխանցվի դատարանի դեպոզիտային հաշվին: Խնդրում ենք դիմել նոտարներին կամ իրավաբաններին փաստաթղթերի ձևակերպման գործընթացի վերաբերյալ խորհրդատվություն ստանալու համար:

➤ ***Հողի ձեռքբերման համար պայմանագիրը ստորագրելու ժամանակ ի՞նչ պետք է ունենամ ինձ հետ:***

Բոլոր անձինք, ովքեր ունեն հողի նկատմամբ սեփականության իրավունք, պետք է ներկայանան նոտարական գրասենյակ: Եթե սեփականատերը չի կարող ներկայանալ, ապա պետք է ներկայացվի լիազորագիր մեկ այլ սեփականատիրոջ անունով:

Պետք է տրամադրվեն ստորև նշված փաստաթղթերի բնօրինակները՝

1. Անձնագիրը
2. Սեփականության վկայականը
3. Եթե բացի սեփականատիրոջից կան գույքի նկատմամբ իրավունք ունեցող այլ անձինք, ապա պետք է ներկայացվի գույքային իրավունքի վկայականը (օրինակ՝ վարձակալության վկայականը, գրավի վկայականը)
4. Ամուսնության վկայական. ամուսիններից մեկի ներկայությունը պահանջվում է Համաձայնագիրը ստորագրելու համար (անկախ փաստաթուղթը կտրամադրվի նոտարի կողմից) հողի/անշարժ գույքի ձեռքբերման նպատակով կամ պետք է առկա լինի ամուսինների կողմից տրվախ լիազորագիրը*

*Ամուսինները համարվում են համասեփականատերեր, եթե սեփականությունը ձեռք է բերվել համատեղ կյանքի ընթացքում, նույնիսկ եթե նրանցից մեկի անունը նշված չէ սեփականության վկայականում:

➤ ***Եթե սեփականատերը գտնվում է Հայաստանից դուրս, ինչպե՞ս նա կարող է ստանալ փոխհատուցումը:***

Եթե սեփականատերը գտնվում է Հայաստանից դուրս, ապա նա կարող է ուղարկել լիազորագիր այլ անձի անունով, օրինակ՝ իր հարազատի կամ մոտ ընկերոջ, հողի օտարման պայմանագիրը ստորագրելու և փոխհատուցումը ստանալու համար: Կարող եք խորհրդակցել նոտարների կամ իրավաբանների հետ լիազորագրի ձևի վերաբերյալ: Եթե չկնքվի օտարման պայմանագիրը, ապա Ձեր գույքը կօտարվի դատական կարգով, և փոխհատուցումը կփոխանցվի դատարանի դեպոզիտային հաշվեհամարին: Եթե ոչ մի ներկայացուցիչ չի նշանակված, սեփականությունը օրինական ձևով կօտարվի դատական գործընթացի միջոցով, և փոխհատուցումը կփոխանցվի դատարանի դեպոզիտային հաշվին: Հետագայում դատարանը այդ փոխհատուցումը կվճարի ցանկացած անձի, ով կհաստատի իր իրավական հիմքերը այդ գումարը ստանալու համար:

➤ ***Եթե ես չունեմ բանկային հաշիվ, պարտավո՞ր եմ արդյոք փոխհատուցումը ստանալու համար վճարել բանկային հաշվի բացման համար:***

Դուք կարող եք ստանալ փոխհատուցում անմիջապես Ձեր անձնական բանկային հաշվեհամարի վրա: Համոզվեք, որ այդ հաշվեհամարը նշված է հողի օտարման պայմանագրում: Եթե դուք չունեք բանկային հաշվեհամար, ապա Ձեզ համար Ծրագիրը կբացի անվճար հաշվեհամար:

➤ ***Ո՞վ ունի լրացուցիչ անվճար իրավաբանական աջակցության իրավունք՝ Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի մշակման և փոխհատուցումների վճարման ընթացքում:***

Խոցելի տնային տնտեսությունները ունեն լրացուցիչ անվճար իրավաբանական խորհրդատվության կամ սոցիալական աշխատողների աջակցության իրավունք: Խնդրում ենք կապ հաստատել Շինարարական կազմակերպության Սոցիալական հարցերով մասնագետի հետ: Կոնտակտային տվյալները ներկայացված են ստորև:

➤ ***Ո՞վ է համարվում խոցելի տնային տնտեսություն:***

Խոցելի խմբեր են համարվում՝

- Աղքատ տնային տնտեսությունները, որոնք գրանցված են ՀՀ ԱՍՀՆ Ընտանեկան Նպաստների Համակարգում և ստանում են համապատասխան դրամական նպաստ՝ սահմանված ՀՀ օրենսդրությամբ:
- Միայնակ, այրի կամ ընտանիքի կերակրողին կորցրած կանանցից բաղկացած տնտեսությունները, որտեղ բացի թոշակառուից, ՀՀ զինված ուժերում ծառայողից, 1-ին և 2-րդ կարգի հաշմանդամից կամ մինչև 23 տարեկան առկա համակարգում սովորող ուսանողից բացի ուրիշ աշխատող անձ չկա:
- Թոշակառուներից, տարեցներից բաղկացած տնտեսությունները, որտեղ թոշակառուից, ՀՀ զինված ուժերում ծառայողից, 1-ին և 2-րդ կարգի հաշմանդամից կամ մինչև 23 տարեկան առկա համակարգում սովորող ուսանողից բացի ուրիշ աշխատող անձ չկա:

➤ ***Հնարավո՞ր է արդյոք, որ շինարարությունը սկսվի մինչ փոխհատուցումների տրամադրումը:***

Կապալառուն չի սկսելու շինարարություն Ծրագրի հողերի օտարման ազդեցությունների շրջանակում գտնվող որևէ հատվածում, մինչև՝ ա) վերաբնակեցման պլանը ամբողջովին իրականացված է, բ) բոլոր նախատեսված փոխհատուցումները և նպաստները վճարված են, գ) ազդեցության ենթակա տարածքները վերաձևակերպված են, դ) անկախ մոնիտորինգային գործակալության կողմից պատրաստվել է համապատասխանության հաշվետվություն և հաստատվել է ՀԲ-ի կողմից:

➤ ***Ի՞նչ կարող է լինել, եթե սեփականատերը հրաժարվում է պայմանագիրը ստորագրելուց:***

Տվյալ դեպքում կսկսվի հարկադիր օտարման գործընթացը: Ծրագրի համար հարկադիր օտարումներ կկիրառվեն միայն բացառիկ դեպքերում, երբ ԱԵԱ և ԲԷՑ-ի միջև բանակցությունները ձախողվեն: ԲԷՑ-ը չի զբաղեցնի անհրաժեշտ հողակտորները մինչև՝

- օրենքով սահմանված պատշաճ դատական գործընթացի նախաձեռնումը,
- դատարանի որոշումը կայացվել է և պատշաճ կերպով տեղեկացվել ազդակիր ՏՏ-երին/ԱԵԱ ,
- փոխհատուցման/վերականգնման գումարների փոխանցումը դատարանի դեպոզիտային հաշվին,

Համաձայն «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» ՀՀ օրենքի՝ դատական կարգով սեփականության օտարման գործընթացը հետևյալն է՝

- Ձեռքբերողը պետք է ուղարկի սեփականության օտարման պայմանագրի նախագիծը (ներառյալ վերագնահատումը, եթե կա) գույքի սեփականատիրոջը և բոլոր այն անձանց, ովքեր ձեռք բերվող գույքի նկատմամբ ունեն որևէ գույքային իրավունք:

- Եթե օտարման պայմանագրի նախագիծը ուղարկելուց հետո **3** ամսվա ընթացքում չի ստորագրվում օտարման պայմանագիրը, ապա ԲԷՑ-ը կարող է սկսել դատարան դիմելու գործընթացը՝ սեփականության իրավունքի փոխանցման համար:
- Գործընթացն սկսելու համար ԲԷՑ-ը պետք է դատարանի դեպոզիտային հաշվին փոխանցի փոխհատուցման հաշվարկված արժեքը, որը պետք է վճարվի ԱԵԱ և պետք է ծանուցի այդ մասին սեփականատիրոջը և սեփականության նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցող անձանց: Եթե ԱԵԱ-ն ստանում է դեպոզիտ հանձնված գումարը, ապա սեփականության օտարման պայմանագիրը համարվում է կնքված: ԲԷՑ-ը ունի դատարանի դեպոզիտային հաշվի տվյալները: Մեկ բանկային աշխատանքային օրը բավարար է փոխանցում կատարելու համար:
- Եթե Օտարման պայմանագիրը չի ստորագրվում փոխհատուցման գումարը դեպոզիտ հանձնելուց հետո **7** օրվա ընթացքում, ապա ԲԷՑ-ը պետք է մեկամսյա ժամկետում սեփականության օտարման հայց ներկայացնի դատարան: Դատարանում կարող է քննարկվել միայն առաջարկվող փոխհատուցման գումարը: Գույքի օտարման ձևավորման դեպքերի իրավունքը չի կարող քննարկվել:
- ԲԷՑ-ն իրավունք ունի սեփականությունն օտարել միայն դատարանի որոշման ուժի մեջ մտնելու պահից:

➤ **Ի՞նչ կարող եմ անել, եթե ես իմ բողոքը, հարցը էլեկտրոնային նամակով ուղարկելու, կամ էլ Երևան գրասենյակ բերելու հնարավորություն չունեմ:**

Խնդրում ենք, կապ հաստատել Ձեր համայնքում Տեղական ինքնակառավարման մարմիններում նշանակված պատասխանատուի հետ և նա կօգնի Ձեզ նամակ ուղարկել ԲԷՑ-ի էլ. փոստին:

Փոխհատուցման մանրամասները ներկայացված են ստորև աղյուսակում: Աղյուսակի ամբողջական տարբերակը, որը ներառում է նաև այլ հնարավոր ազդեցության տեսակներ, որոնցից նախագիծը նախնական տվյալներով խուսափել է, ներկայացված է Վերաբնակեցման քաղաքականության շրջանակում, որի բնօրինակը անգլերեն է և դրա թարգմանությունը հասանելի է տեղական ինքնակառավարման մարմիններում՝ գյուղապետարաններ/քաղաքապետարաններ:

Փոխհատուցման հետ կապված իրավասությունները նշված են ստորև ներկայացված աղյուսակում՝

ԱԵԱ կատեգորիան	Ազդեցության կատեգորիան	Փոխհատուցում
Օրինական սեփականատերեր	Գյուղատնտեսական նշանակության հող	<p>Հողի սեփականատերերը կստանան (i) կանխիկ փոխհատուցում շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ամենաբարձրը կլինի)՝ գումարած 15% դրամական նպաստ: Որտեղ չկա հողի ակտիվ շուկա, փոխհատուցման համար կանխիկ գումարը հաշվարկվում է՝ հիմնվելով միևնույն համայնքում ԱԵԱ համար ընդունելի հավասարագոր բերքատու հողակտորների արժեքի վրա՝ գումարած 15% դրամական նպաստ, կամ (ii) ԱԵԱ համար ընդունելի նրա կողմից կորցրած հողակտորի արժեքին/բերքատվությանը հավասարագոր հողի փոխարինման միջոցով:</p> <p>Հողամասի ոչ անմիջականորեն վնասված հատվածները, որոնք մշակման համար այլևս կենսունակ չեն, ազդեցության գնահատումից հետո կընդգրկվեն ազդեցության ենթարկված հողերի ցանկում: Եթե ԱԵԱ գյուղատնտեսական նշանակության հողի վնասը կազմում է >10%, ԱԵԱ (հողատերերը, վարձակալները և կիսավարձակալ գյուղացիները) կստանան լրացուցիչ դրամական օժանդակություն լուրջ վնասների համար: Փոխհատուցումը ազատված է գործարքային պահումներից և գրանցման ծախսերից:</p>

ԱԵԱ կատեգորիան	Ազդեցության կատեգորիան	Փոխհատուցում
Օրինական սեփականատերեր	Ոչ-ցյուղատնտեսական նշանակության հող (բնակավայրային/առևտրային նշանակության հող)	<p>Հողի սեփականատերերը կստանան (i) կանխիկ փոխհատուցում շուկայական արժեքով՝ գումարած 15% դրամական նպաստ: (ii) Եթե չկա հողի ակտիվ շուկա, փոխհատուցումը կլինի ԱԵԱ համար ընդունելի հողակտորների փոխարինմամբ կամ կանխիկ գումարի փոխհատուցմամբ՝ հիմնվելով փոխարինվող հողակտորի արժեքի վրա՝ գումարած 15% դրամական նպաստ:</p> <p>Հողամասի ոչ անմիջականորեն վնասված հատվածները, որոնք մշակման համար այլևս կենսունակ չեն, ազդեցության գնահատումից հետո կընդգրկվեն ազդեցության ենթարկված հողերի ցանկում: Հողի սեփականատերերը կստանան (i) կանխիկ փոխհատուցում, որը հավասարագոր է հողակտորի շուկայական արժեքին՝ գումարած 15% դրամական նպաստ: (ii) որտեղ չկա ակտիվ շուկա, ապա հողակտորը փոխարինել միևնույն համայնքում ԱԵԱ համար ընդունելի արժեքի/բերքատվությանը հավասարագոր հողակտորով, կամ (iii) կատարել կանխիկ գումարի փոխհատուցում, որը հավասարագոր է փոխարինված հողակտորի արժեքին՝ գումարած 15% դրամական նպաստ:</p> <p>Հողակտորները, որոնք դառնում են անանցանելի կամ ցյուղատնտեսական կամ այլ նպատակով այլևս պիտանի չեն Օրագրի անուղակի ազդեցության հետևանքով, կընդգրկվեն Օրագրի հետևանքով ազդեցության ենթարկված հողերի ցանկում:</p> <p>Փոխհատուցումը ազատված է գործարքային պահումներից և գրանցման ծախսերից:</p>
Օրինական սեփականատերեր	ԱԳ-ի տակ գտնվող (մասնակի կամ ամբողջությամբ) բնակավայրային տիպի հողեր	<p>ԱԵԱ-ց կտրվի հետևյալ ընտրության հնարավորությունը՝</p> <p>4. Ամբողջ հողակտորի արժեքից համար փոխհատուցում, որը հավասար է հողակտորի շուկայական արժեքի անկմանը, քանի որ հողի նշանակությունը բնակավայրայինից փոխվել է և դառել ցյուղատնտեսական:</p> <p>5. Անվտանգության գոտու տակ գտնվող հողի մասի օտարում/գնում: ԱԵԱ-ն կստանա փոխհատուցում, որը հավասար է օտարված մասի շուկայական արժեքին՝ գումարած 15% դրամական նպաստ:</p> <p>6. Անվտանգության գոտու տակ գտնվող հողի փոխանակում միևնույն չափով և արժեքով ԱԵԱ համար ընդունելի նմանատիպ հողակտորով նույն համայնքում:</p>
Օրինական սեփականատերեր	Ծառեր	Կանխիկ փոխհատուցում շուկայական գնով՝ հիմնվելով ծառերի տեսակի, տարիքի և բերքատվության վրա:
Բոլոր տիպի ԱԵԱ, անկախ իրավական կարգավիճակից	Մշակաբույսեր	Դրամական փոխհատուցումը կսահմանվի բերքի մեկ տարվա շուկայական արժեքի համարժեք չափով: Բերքի փոխհատուցումը կվճարվի և սեփականատերերին, և վարձակալներին՝ հաշվի առնելով վերջինների անհատական հողօգտագործման պայմանագրերը:
Օրինականացված ԱԵԱ	Գյուղատնտեսական նշանակության հող	Կօրինականացվի և կվճարվի որպես օրինական սեփականատեր
Ոչ օրինականացված ԱԵԱ	Հողատարածք	Փոխհատուցում ազդակիր հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքին (որն ամենաբարձրը լինի) համահավասար միանվագ դրամական նպաստով՝ 1) < 1 տարի – 5%, 2) < 15 տարի – 14%, 3) < 25 տարի – 20%, 4) 25 տարի և ավել – 25%, համաձայն:
Օրինական վարձակալներ	Հողատարածք	<p>Կօրինականացվեն և կփոխհատուցվեն որպես լիարժեք սեփականատերեր կամ կտրմադրվի նոր վարձակալություն:</p> <p>Եթե դա անհնար լինի, նա կստանա կանխիկ փոխհատուցում ազդակիր հողի շուկայական կամ կադաստրային արժեքով (որն ամենաբարձրը լինի)՝ գումարած 15% դրամական օժանդակություն, որը համահավասար է հողի մնացած վարձակալած ժամկետի, որը հետևյալն է՝ 1) < 1 տարի – հողի արժեքի 5%, 2) < 15 տարի – հողի արժեքի 14%, 3) < 25 տարի – հողի արժեքի 20%, 4) 25 տարի և ավել – հողի արժեքի 25%:</p>
Աղքատության շեմից ցածր գտնվող SS-երի փոխհատուցում	Ցանկացած գույքը	Ի լրումն այս աղյուսակում նկարագրված իրավունքների, խոցելի խմբերը (ԱԵԱ, ուլքեր աղքատության շեմից ցածր են, այրիներից և ծերերից բաղկացած տնտեսություններ են) կստանան նվազագույն աշխատավարձի 6 ամսվա չափով վերականգնողական դրամական աջակցություն ամսական 50000 ՀՀ դրամ (համարժեք է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 6 ամսվա մինիմալ աշխատավարձին):
ԱԵԱ, որոնք կորցրել են ցյուղատնտեսական եկամտի 10% կամ ավելը	Զգալի ազդեցությունների համար դրամական նպաստ	Ազդեցության ենթարկված տնային տնտեսություններին՝ ցյուղատնտեսական եկամտի 10% կորստի դեպքում կտրվի ծանր վնասների դրամական աջակցություն ցյուղատնտեսական եկամտի կորստի դիմաց, որը համարժեք կլինի կորցրած հողի տարեկան բերքի շուկայական արժեքին և SS-երի վերաբնակեցման համար (ներառյալ վերաբնակեցված վարձակալները)՝ ֆիզիկապես վերաբնակեցվելու դեպքում կտրվի

ԱԵԱ կատեգորիան	Ազդեցության կատեգորիան	Փոխհատուցում
		ծանր վնասների դրամական աջակցություն 6 ամիս ժամանակահատվածի համար ամսական 50000 ՀՀ դրամ (համարժեք է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված 6 ամսվա մինիմալ աշխատավարձին):
Բոլոր տիպի ԱԵԱ-ք. անկախ նրանց իրավական կարգավիճակից	Ցանկացած գույք	<p><u>ԱԵԱ կատանան հետևյալ ֆինանսական աջակցությունը, տես նաև պարբերություն 129-131՝</u></p> <p>ա. Լիազորագրի համար ծախսերը/վճարները (տրամադրված արտերկրից/այստեղից), բ. Ազգային անձնագրի (նույնականացման քարտի) նորացման հետ կապված ծախսերը/վճարները, այն դեպքում, եթե ժամկետը լրացել է, գ. Ժառանգության ճանաչման հետ կապված ծախսերը/վճարները, դ. Գործարքային հարկերը և հողի ձեռքբերման հետ կապված վճարները կկատարվեն Ծրագրի կողմից, որպես փոխհատուցման մի մաս:</p>

ՀԵՏԱԴԱՐՁ ԿԱՊ

*Եթե Դուք ունեք հարցեր կամ խորհրդատվության կարիք,
կարող եք կապ հաստատել ԲԷՑ-ի ներկայացուցչի հետ.*

ԲԷՑ-ի բողոքարկման հարցերով համակարգող՝ Միշա Բադրամյան, հեռ. 010.72.03.80

Շինարարական ընկերության սոցիալական մասնագետ՝ Արմինե Պետրոսյան, հեռ. 055.12.50.44

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչներ՝ _____

Հավելված 3-1

Հանրային քննարկման արձանագրություն

Ծրագրի համարը	Պատվիրատու	Ամսաթիվ
4961-001	Բարձրավոլտ էլեկտրական ցանցեր ՓԲԸ	02 և 03 հուլիս, 2015թ.
Ծրագիր.		
<i>Հրգադան ՋԷԿ-ից Շինուհայր Ե/Կ 220ԿՎ էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցում Իրականացմանն աջակցող խորհրդատվություն</i>		
Թեմա.		
<i>Հանրային լուսմների արձանագրություն</i>		
Ուղարկող.		
<i>Արսեն Հայրիյան, Էներջի Ըղվայզորի</i>		
Մտացող.		
<i>Արթուր Կոչնակյան և Սառա Մայրլ, Համաշխարհային բանկ Արամ Պետրոսյան և Լուսինե Զաքարյան, ԲԷՑ Դհավալ Սուլե, Լուսինե Զաքարյան և Զարուհի Հայրապետյան, ՎՊԹԼ, Յուլյո Վեհի, Հայֆաթ ՕՅ</i>		
Վայրը. Կոտայքի և Գեղարքունիքի քաղաքատարաններ		
Ժամ ՝ 10:00, 14:00		

1. ՕՐԱԿԱՐԳ

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ժամկետները և այլ տեղեկություններ
Բանախոս՝ Լ. Զաքարյան
- Վերաբնակեցման խնդիրները, տեղեկություն ծրագրի հիմնական փաստաթղթերի մասին (ՎԲՇ, ՎԳՊ) և հանրային քննարկումների նպատակը
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Բողոքների կարգավորման մեխանիզմ (դասընթաց համայնքի ղեկավարների համար)
Բանախոս՝ Ա. Հայրիյան
- Հարց ու պատասխան

2. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Համաձայն ՎԲՇ կետ 7-ի, 3-րդ հատվածի ՎԳՊ-ն հրապարակվել է 2015թ. հունիսի 12-ին: ՎԳՊ-ն հրապարակվել է ԲԷՑ-ի էջկայքում հայերեն և անգլերեն լեզուներով, ինչպես նաև տպագիր տարբերակով ներկայացվել է բոլոր ազդակիր համայնքներին: Հանրային լուսմներ են կազմակերպվել 2015թ-ի հուլիսի 2 և 3-ին (22 և 23 օր հետո) Գեղարքունիքի մարզում Գավառ քաղաքի քաղաքապետարանում և Վայոց Ձորի մարզում Եղեգնաձորի քաղաքապետարանում: Հանրային լուսմներից մեկ շաբաթ առաջ բոլոր ԱԵԱ-ները տեղեկացվել են հեռախոսով հանդիպման վայրի և ժամի մասին: Համապատասխան հայտարարություններ են ուղարկվել տեղական իշխանություններին էլեկտրոնային փոստով և փակցվել են Եղեգնաձորի և Գավառի քաղաքապետարանների հայտարարությունների տախտակին լուսմներից մեկ շաբաթ առաջ: Տեղական ՀԿ-ները տեղեկացվել են էլ.փոստով և ՀԿ ցանցով:

Հիմնական հարցերը, խնդիրները և մտահոգությունները, համապատասխան պատասխանների հետ ներկայացված են ստորև աղյուսակում:

3. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՀՆՉԱԾ ՀԱՐՑԵՐԸ և ՄՏԱՀՈԳՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ և ԴՐԱՆՑ ՏՐՎԱԾ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

N	Հարց/մտահոգություն	Պատասխաններ
1	Որոշ ԱԵԱ-ց գրանցման և ժառանգության ճանաչման համար աջակցություն է անհրաժեշտ: Ի՞նչ պետք է արվի այս դեպքում:	ԱԵԱ-ց խորհուրդներ կտրվեն և կտրամադրվեն տեխնիկական աջակցություն գրանցման և ժառանգության ճանաչման գործընթացի ժամանակա: Ժառանգության ճանաչման հետ կապված ծախսերը/վճարները, ինչպես նաև հողի ձեռքբերման հետ կապված ծախսերը կկրի Ծրագիրը, որպես փոխհատուցման մաս:

<p>2 Ինչպե՞ս և ու՞մ կողմից պետք է հաշվարկվեն ազդակիր ծառերի փոխհատուցումը:</p>	<p>Գնահատումը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության գնահատման ստանդարտների համաձայն: Ըստ ՀՀ օրենսդրության, միայն այն ընկերությունները, որոնք ունեն համապատասխան լիցենզիա, կարող են իրականացնել գնահատման գործընթաց: Այդ նպատակով Կապալառու ընկերության կողմից վեձվել է անկախ գնահատող ընկերություն:</p>
<p>3 Ի՞նչ դեպքերում ԱԵԱ կարող են պահանջել ազդակիր հողատարածքի ամբողջական ձեռքբերում:</p>	<p>Գերակա Շահ ճանաչելու Որոշումը ուժի մեջ մտնելուց հետո երկու ամսվա ընթացքում ԱԵԱ-ք կարող են դիմել ԲԷՑ-ին ազդակիր հողն ամբողջովին ձեռք բերելու պահանջով: Ըստ ՀՀ օրենսդրության, եթե հողը կորցնում է իր տնտեսական կամ ֆունկցիոնալ նշանակությունը, որն ունեցել է հողի մասնատելը, ապա ԲԷՑ-ը պետք է ձեռք բերի ամբողջ հողը: Եթե դիմումը գրելու համար օգնության կարիք կա, ապա կարող եք դիմել համայնքի ղեկավարին կամ անմիջապես բողոքների կարգավորման կոորդինատորին:</p>
<p>4 Ի՞նչ կլինի, եթե հողի սեփականատերը չի համաձայնվում վաճառել հողը ԲԷՑ-ին:</p>	<p>Այդ դեպքում հողը ձեռք կբերվի Գերակա Շահ ճանաչելու Որոշման սահմաններում դատական գործընթացի միջոցով: Ըստ ՀՀ օրենսդրության, եթե համաձայնագրի նախագիծը ներկայացնելուց հետո 3 ամսվա ընթացքում այն չստորագրվի, ապա մեկ ամսվա ընթացքում ԲԷՑ փոխհատուցումը կփոխանցի դատարանի հաշվին և այս մասին կտեղեկացնի ԱԵԱ-ին: Եթե մեկ շաբաթվա ընթացքում համաձայնագիրը չի ստորագրվում և ԱԵԱ-ն չի ստանում փոխհատուցումը, ապա ԲԷՑ-ը դիմում է դատարան:</p>
<p>5 Կադաստրային քարտեզները որոշ համայնքներում սխալ են: Ի՞նչ է արվում ազդակիր հողը ճիշտ կերպով որոշելու համար:</p>	<p>Կադաստրային քարտեզները ստուգվում են 2 փուլով՝ Փուլ 1. Քարտեզները ստուգվում են մարդահամարի և ազդակիր գույքերի գնահատման ժամանակ Փուլ 2. Քարտեզները կրկնակի անգամ ստուգվում են դրանք ձեռք բերելուց առաջ: Գործընթացը բացառում է սխալ հողի ձեռքբերումը:</p>
<p>6 Մենք անհանգստացած ենք շինարարության ընթացքում մշակաբույսերը վնասելու հետ կապված խնդրի վերաբերյալ:</p>	<p>Շինարարության ընթացքում մշակաբույսերին և ծառերին պատճառված վնասը կփոխհատուցվի, համաձայն ՎԳՊ-ի դրույթների (կանխիկ փոխհատուցում ներկայիս շուկայական գնով 1 տարվա բերքի համախառն արժեքով):</p>

4. ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱԿ

ՎԳՊ հանրային քննարկում Եղեգնաձորում, հունիս 2, 2015

h/h	Անուն, Ազգանուն	Կարգավիճակ
1	Հարություն Սարգսյան	Վայոց Ձորի մարզպետ
2	Ռուզաննա Նալբանդյան	Աղնջաձորի բնակիչ
3	Սուսաննա Գրիգորյան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
4	Հրանուշ Բայաթյան	Սեփականատեր
5	Մամվել Թարվերդյան	Վայոց Ձորի փոխմարզպետ
6	Միքայել Թևոսյան	Հայֆաբ փորձագետ
7	Բասար Բանդիոպադիաի	ԿՓԹԼ, Գլխավոր տնօրենի օգնական
8	Սյուզան Սարգսյան	Մարզպետի օգնական
9	Սվետլանա Դովլաթյան	“Վարդաձոր” թերթի խմբագիր
10	Մեսրոբ Մեսրոբյան	Հողաշինարարության բաժնի պետ
11	Հրաչ Մանուչարյան	Վայքի ավագանի

12	Ահարոն Գաբրիելյան	Աղնջաձոր համայնքի ղեկավար
13	Նորայր Սարգսյան	Սեփականատեր
14	Հունոն Ստեփանյան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
15	Լիպարիտ Գալստյան	Սեփականատեր
16	Նարինե Գրիգորյան	Սեփականատեր
17	Զորիկ Սարյան	Սեփականատեր
18	Հայրապետ Ղազարյան	Սեփականատեր
19	Կարեն Սիմոնյան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
20	Գագիկ Ալոյան	Գետափի համայնքի ղեկավար
21	Գեղանուշ Խանամիրյան	Սեփականատեր
22	Հարություն Հարությունյան	Սեփականատեր
23	Մարատ Հովսեփյան	Սեփականատեր
24	Նորայր Սիմոնյան	ՏԻՄ վարչության պետ
25	Արամայիս Դավթյան	Եղեգնաձորի բնակիչ
26	Զավեն Գրիգորյան	ԿՓԹԼ թարգմանիչ
27	Մանե Իսահակյան	ԶԼՄ ներկայացուցիչ
28	Մամիկոն Սմբատյան	Շատին համայնքի ղեկավար
29	Լուսինե Ստեփանյան	ՀԿ «Վայոց Ձոր ռեզիդենսը զարգացման կենտրոն»
30	Նաիրի Սարգսյան	Աշխատանքի վարչության պետի տեղակալ
31	Սամվել Ղազարյան	Մալի համայնքի ղեկավար
32	Լիանա Քոչարյան	Սեփականատեր
33	Ռիմա Սիմոնյան	Սեփականատեր
34	Ժորա Զոհրաբյան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
35	Աշոտ Բաբայան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
36	Ռոզա Բաբայան	Սեփականատեր
37	Գևորգ Հարությունյան	Սեփականատեր
38	Լուսինե Զաքարյան	ԲԷՑ
39	Արսեն Հայրիյան	Հայֆաբ իրավական/սոցիալական փորձագետ
40	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ սոցիալական մասնագետ

ՎԳՊ հանրային քննարկում Գավառում, հունիս 3, 2015

h/h	Անուն, Ազգանուն	Կարգավիճակ
1	Մհեր Ստեփանյան	Սեփականատեր
2	Հայկ Մելիքսեթյան	Սեփականատեր
3	Համբարձում Ղանդիլյան	Սեփականատեր
4	Հովիկ Բաղդասարյան	Սեփականատեր
5	Բաբկեն Ավետիսյան	Սեփականատեր
6	Գյուլիգար Ավետիսյան	Սեփականատեր
7	Մխիթար Ավդալյան	Սեփականատեր
8	Համլետ Սարգսյան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ

9	Վաղինակ Սողոյան	Սեփականատեր
10	Սուրիկ Շամատոյան	Սեփականատեր
11	Մարատ Խուրշուդյան	Հողաշինարարության բաժնի պետ
12	Գագիկ Մելքոնյան	Քաղաքաշինության բաժնի պետ
13	Գնել Գրիգորյան	Լիճք համայնքի ղեկավար
14	Խաչատուր Բաղամյան	Քաղաքաշինության բաժնի պետի տեղակալ
15	Վրեժ Դավթյան	Սեփականատեր / Վերին Գետաշենի գյուղապետարանի աշխատակից
16	Գվիդոն Ավետիսյան	Ծակքար համայնքի ղեկավար
17	Միքայել Թևոսյան	Հայֆար փորձագետ
18	Դերենիկ Հովհաննիսյան	Գեղարքունիքի մարզպետարան
19	Լևիկ Գրիգորյան	Զորագյուղ համայնքի ղեկավար
20	Մեխակ Դավթյան	Սեփականատեր
21	Վարազդատ Գևորգյան	Սեփականատեր
22	Սամվել Մովսիսյան	Սեփականատեր
23	Արտակ Մանուկյան	Սեփականատեր
24	Գալուստ Գալստյան	Սեփականատեր
25	Դերենիկ Գևորգյան	ԲԷՑ փոխտնօրեն
26	Լուսինե Զաքարյան	ԲԷՑ սոցիալական մասնագետ
27	Արսեն Հայրիյան	Հայֆար իրավական/սոցիալական փորձագետ
28	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ սոցիալական մասնագետ

5. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՍՓՈՓՈՒՄ

Լսումներն անցան արդյունավետ և մասնակիցների ակտիվ մասնակցությամբ: Հատված 3-ի 12 ազդակիր համայնքներից ներկա էին 7 ազդակիր համայնքների ղեկավարներ: Ներկայացվեցին վերաբնակեցման գործընթացի հիմնական փուլերը, ներառյալ ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, ժամանակացույցը, փոխհատուցումները, գնահատման մեթոդաբանությունը և ձեռքբերման գործընթացը: Բողոքների կարգավորման մեխանիզմը ներակայացվեց և բոլոր համայնքապետերին տրվեցին դիմում-բողոքի ձևանմուշները: Ակտիվորեն մասնակցում էին լրատվամիջոցների և ՀԿ-ների ներկայացուցիչները: Միայն համայնքային և պետական հողեր ունեցող ազդակիր համայնքները ներկա չէին ՀՔ-ը:

1. PHOTOS FROM PUBLIC CONSULTATIONS

PCs in Gavar

PCs in Eghegnadzor

Հանրային քննարկումների օրակարգ

- ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
- ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
- վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը՝ փուլերը, ժամկետները
- տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին (ՎՔՇ, ՎԳՊ, Գերակա Շահի վերաբերյալ օրենք)
- փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
- փոխհատուցման իրավասությունները (հիմնվելով ՎՔՇ-ի իրավունքների աղյուսակի վրա)
- հողի, կառույցների, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի, ծառերի և այլնի գնահատման մեթոդաբանությունը
- հարցեր, պատասխաններ:

ՀՔՀՊ ՀԱՎԵԼՎԱԾ 5

Հանրային Քննարկումների Ժամանակացույցը

N	Համայնք	Հանրային լսումների ամսաթիվը
1	Աղնջաձոր գյուղ	13.10.2014թ.
2	Թառաթունք գյուղ	13.10.2014թ.
3	Մալի գյուղ	13.10.2014թ.
4	Շատին գյուղ	14.10.2014թ.
5	Գետափ գյուղ	14.10.2014թ.
6	Զորագյուղ գյուղ	18.11.2014թ.
7	Ծակքար գյուղ	18.11.2014թ.
8	Լիճք գյուղ	19.12.2014թ.
9	Ներքին Գետաշեն գյուղ	19.12.2014թ.
10	Վերին Գետաշեն գյուղ	19.12.2014թ.
11	Գեղհովիտ գյուղ	19.12.2014թ.

Հավելված 3

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 13 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Աղնջաձորի գյուղապետարան, Վայոց Ձորի մարզ

Ժամ. 11:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Չաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Մեր համայնքի կադաստրային քարտեզները լրիվ սխալ են: Երբ ներկայացվեց մեր համայնքի միջով անցնող գծի հատվածը, ես ներկայացրեցի իմ առարկությունները, և շինարարական հարցերով մասնագետները հավաստիցարեցին, որ իմ առարկությունները հաշվի կառնվեն: Սակայն, այսօր հրավիրված հողի սեփականատերերի ցանկից երևում է, որ իմ առարկությունները հաշվի չեն առնվել և խոստացված փոփոխությունները չեն կատարվել: Սա շատ լուրջ խնդիր է, և լուծումներ գտնելու ահնրաժեշտություն կա:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Անկասկած այս խնդիրը և ձեր անհանգստությունները մենք կներկայացնենք համապատասխան լիազոր մարմիններին:

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Այս հանդիպմանը հրավիրված հողի սեփականատերերը և այն սեփականատերերը, ում հողերի վրա նշումներ են կատարվել, տարբեր մարդիկ են:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Սա շատ կարևոր խնդիր է, և մենք անմիջապե ստեղյակ կպահենք դրա մասին:

Հարց. Համասեփականատեր

Եթե հենարանը տեղադրվում է իմ հողատարածքի վրա, որը փաստացի այգի է (խնձորի ծառեր), ապա կարևոր չէ, թե ինչքան է հենարանի չափը, իմ այգին ամբողջովին կոչնչացվի, քանի որ ձեզ անհրաժեշտ կլինեն նաև մոտեցման ճանապարհներ: Իմ այգին մեր ընտանիքի միակ ֆինանսական աղբյուրն է, և մենք կմնանք առանց որևէ եկամտի աղբյուրի, եթե այգին ոչնչացվի:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Ձեր վրդովմունքը և մտահոգությունը հասկանալի է: Խնդրում ենք մի զայրացեք: Այս ծրագիրն ազգային կարևորություն ունի: Ինչպես արդեն նշվել է, այս հողերը գերակա հանրային շահ են ճանաչվել: Այս ծրագիրն ունի փոխհատուցման սխեմա բոլոր այսպիսի ղեկավարների համար:

Հարց. Համասեփականատեր

Ես զբաղվում եմ մեղվաբուծությամբ և գիտեմ, թե ինչպիսի ազդեցություն կարող է ունենալ մագնիսական դաշտը մեղուների վրա:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Ինչպես համայնքի ղեկավարը նշեց, ծրագիրը փոփոխվել է, և առկա հողի նշումները նույնպես փոխվել են: Մենք ձեզ տեղյակ կպահենք, երբ կադաստրային քարտեզներում կատարվեն բոլոր անհրաժեշտ շտկումները:

Մասնակիցների ցանկ

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Հարրեն Հակոբյան	համասեփականատեր
2	Սուրեն Խուրոյան	համասեփականատեր
3	Նորայր Սարգսյան	համասեփականատեր
4	Հակոբ Սարդարյան	համասեփականատեր
5	Խաչիկ Սիմոնյան	Սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
6	Արմեն Բալայան	համասեփականատեր
7	Խաչիկ Ստեփանյան	համասեփականատեր
8	Սիմար Խուրոյան	համասեփականատեր
9	Արմենակ Առուստամյան	համասեփականատեր
10	Սիրվարդ Հովհաննիսյան	համասեփականատեր
11	Արմինե Գրիգորյան	քաղաքապետարանի անձնակազմի անդամ
12	Ահարոն Գաբրիելյան	քաղաքապետ
13	Արայիկ Կարապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
14	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
15	Լուսինե Չաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 13 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Թառաթումբի գյուղապետարան, Վայոց Ձորի մարզ

Ժամ. 14:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Չաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Մեր համայնքի կադաստրային քարտեզները լրիվ սխալ են: Երբ ներկայացվեց մեր համայնքի միջով անցնող գծի հատվածը, ես ներկայացրեցի իմ առարկությունները, և շինարարական հարցերով մասնագետները հավաստիցարեցին, որ իմ առարկությունները հաշվի կառնվեն: Սակայն, այսօր հրավիրված հողի սեփականատերերի ցանկից երևում է, որ իմ առարկությունները հաշվի չեն առնվել և խոստացված փոփոխությունները չեն կատարվել: Սա շատ լուրջ խնդիր է, և լուծումներ գտնելու ահնրաժեշտություն կա:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Անկասկած այս լուրջ խնդիր է, և կադաստրային քարտեզների վերաբերյալ ձեր անհանգստությունները մենք անմիջապես կներկայացնենք համապատասխան լիազոր մարմիններին:

Մասնակիցների ցանկ

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Գագիկ Մաթևոսյան	քաղաքապետ
2	Ռինա Համբարձումյան	համասեփականատեր
3	Կարապետ Մանուկյան	համասեփականատեր
4	Ավագ Գրիգորյան	համասեփականատեր
5	Կարեն Համբարձումյան	քաղաքապետարանի ներկայացուցիչ
6	Նարինե Հակոբյան	համասեփականատեր
7	Հենրիկ Հարությունյան	համասեփականատեր
8	Արշավիր Վասիլյան	համասեփականատեր
9	Արայիկ Կարապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
10	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
11	Լուսինե Զաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 13 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Մալիի գյուղապետարան, Վայոց Ձորի մարզ

Ժամ. 16:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Զաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Մենք համայնքի կադաստրային քարտեզները լիովին սխալ են:

Պատասխան. Լ. Զաքարյան

Վստահեցնում ենք, որ կադաստրային քարտեզների վերաբերյալ բոլոր մտահոգությունները մենք կներկայացնենք համապատասխան լիազոր մարմիններին: Մա շատ լուրջ խնդիր է, և մենք անմիջապես ձեզ տեղյակ կպահենք սրա մասին:

Մասնակիցների ցանկ

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Մամվել Ղազարյան	քաղաքապետ
2	Հայրապետ Ղազարյան	համասեփականատեր
3	Լևոն Ղազարյան	համասեփականատեր
4	Արայիկ Կարապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
5	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
6	Լուսինե Զաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 14 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Շատինի գյուղապետարան, Վայոց Ձորի մարզ

Ժամ. 11:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Չաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Չաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Համասեփականատեր

Փաստացիորեն այս ծրագրի շրջանակներում հենարանի տեղակայման նշումները/հողի նշումները կատարվել են մեր հողերի վրա: Ինչու՞ մեզ այդ մասին նախապես տեղյակ չի պահվել: Ի՞նչ իրավունքով եք դուք ներխուժել իմ սեփական հեղատարածք և կատարել այնտեղ շինարարական աշխատանքներ: Եթե հենարանը տեղադրվում է իմ հողատարածքի վրա, որը փաստացի այգի է, ապա կարևոր չէ, թե ինչքան է հենարանի չափը, իմ այգին ամբողջովին կոչնչացվի, քանի որ ձեզ անհրաժեշտ կլինեն նաև մոտեցման ճանապարհներ: Իմ այգին մեր ընտանիքի միակ ֆինանսական աղբյուրն է, և մենք կմնանք առանց որևէ եկամտի աղբյուրի, եթե այգին ոչնչացվի:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Նախ և առաջ թույլ տվեք ներողություն խնդրել, որ մենք տեղյակ չենք պահել մինչև աշխատանքներն սկսելը: Ակնհայտ է, որ դա դիտմամբ չի կատարվել, բայց այդ փուլի ընթացքում հենարանների կոորդինատներն էին կարգավորվում: ձեր արդարացի գայրույթը հասկանալի է: Խնդրում ենք մի վիրավորվեք: Այս ծրագիրը պետական առաջնահերթություն

ունի, և ինչպես նշվել է, այս հողատարածքները ճանաչվել են որպես գերակա հանրային շահ: Ծրագիրը ներառում է փոխհատուցման սխեմա/քաղաքականություն բոլոր իրավիճակների համար, ներառյալ վնասված ծառերի համար:

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Նախ և առաջ թույլ տվեք ասել, որ մեր համայնքի կադաստրային քարտեզներում, ինչպես շատ այլ համայնքների քարտեզներում, կան սխալներ: Ինչու՞ ձեր մասնագետները չեն խորհրդակցել մեզ հետ նախքան ծրագիրն սկսելը, որպեսզի տեղանքում մենք քննարկումներ ունենայինք և միասին գտնեինք լավագույն լուծումները համայնքի համար:

Համաձայն ծրագրի, No. 123 հենարանի տակ ջրանցք կա, No. 120 և 121 հենարանները սողանքների վրա են, No. 140 և 141 հենարանները գտնվում են տնամերձ հողերի վրա, իսկ No. 124 հենարանը գտնվում է ուղիղ ճանապարհի կենտրոնում:

Պատասխան. Լ. Զաքարյան

Մարզպետարանում տեղի է ունեցավ նկարագրական հանրային լուսմներ ծրագրի վերաբերյալ: Վստահեցնում ենք, որ կադաստրային քարտեզների ներառյալ ձեր կողմից նշված հենարանների վերաբերյալ ձեր մտահոգությունները մենք կփոխանցենք համապատասխան լիազոր մարմիններին:

Դիտողություն. Համայնքի ղեկավար

Խնդրում ենք պլանավորել գիծն այնպես, որ հնարավոր լինի նվազագույնի հասցնել վնաս պատճառվող մասնավոր հողերին քանակը:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Ֆրունզե Խաչատրյան	համասեփականատեր
2	Մարտին Մարկոսյան	համասեփականատեր
3	Զարգանդ Գրիգորյան	համասեփականատեր
4	Անդրեաս մարտիրոսյան	համասեփականատեր
5	Մամիկոն Սմբատյան	քաղաքապետ
6	Արայիկ Կարապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
7	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
8	Լուսինե Զաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 14 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Գետափի գյուղապետարան, Վայոց Ձորի մարզ

Ժամ. 14:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պաուեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Զաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Համայնքի կադաստրային քարտեզներում, ինչպես շատ այլ համայնքների քարտեզներում, կան սխալներ: Ինչու՞ ձեր մասնագետները չեն խորհրդակցել մեզ հետ նախքան ծրագիրն սկսելը, որպեսզի տեղանքում մենք քննարկումներ ունենայինք և միասին գտնեինք լավագույն լուծումները համայնքի համար: Անհրաժեշտ է, որ համայնքապետարանից մասնագետներ այցելեն հողատարածքները:

Պատասխան. Լ. Զաքարյան

Այս խնդրի մասին մենք տեղեկացվել ենք նաև այլ համայնքներից, որտեղ եմք այցելել ենք, և կադաստրային քարտեզների խնդիրների վերաբերյալ մենք կտեղեկացնենք համապատասխան լիազոր մարմիններին:

Հարց. Համասեփականատեր

Համաձայն ձեր ներկայացրած գծագրի, n.152 հենարանը գտնվում է իմ ապրուստի միջոց հանդիսացող հողակտորի վրա: Բայց գազատարն էլ է անցնում նույն հատվածով: Ինչպե՞ս է դա հնարավոր:

Պատասխան. Լ. Զաքարյան

Բոլոր հարցերը մենք կուղղենք համապատասխան մասնագետներին, և կհանդիպենք, երբ բոլոր ուղղումները կատարված լինեն:

Համայնքի ղեկավար:

Մեր մասնագետը պատրաստ է օգնել ֆիքսելու խնդիրները:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Զորիկ Ասոյան	համասեփականատեր
2	Հազարպետ Նազարյան	համասեփականատեր
3	Գագիկ Ալոյան	քաղաքապետ
4	Արայիկ Կարապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
5	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
6	Լուսինե Զաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 18 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Չորագյուղի գյուղապետարան, Գեղարքունիքի մարզ

Ժամ. 14:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Զաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Սեփականատեր

Եթե ես ցանկանում եմ կառուցել տուն, նույնը չէ, ինչ տուն կառուցելը նոր հողատարածքի վրա: Դա ավելի թանկ և ավելի դժվար է:

Պատասխան. Լ. Զաքարյան

Ճիշտ որոշումն ավելի ակնհայտ կլինի ձեզ համար, երբ նկարագրության արձանագրությունները պատրաստ լինեն:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Ռոբերտ Սահակյան	սեփականատեր
2	Խաչիկ Դավթյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ

3	Սևակ Կիրակոսյան	համասեփականատեր
4	Հմայակ Զաքարյան	համասեփականատեր
5	Վարդան Սադոյան	համասեփականատեր
6	Էդվարդ Սաֆարյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
7	Ուսաբեկ Սողոյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
8	Հակոբ Մուրադյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
9	Ռուստամ Մարտոյան	համասեփականատեր
10	Սուրեն Մուրադյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
11	Արթուր Մուրադյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
12	Սարգիս Սարգսյան	համասեփականատեր
13	Էդվարդ Գրիգորյան	համասեփականատեր
14	Սևակ Գրիգորյան	համասեփականատեր
15	Շահեն մանուկյան	համասեփականատեր
16	Շիրազ Պետրոսյան	համասեփականատեր
17	Կարգանով Հակոբյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
18	Մանվել Նազարյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
19	Սամվել Գրիգորյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
20	Մուրտ Մելքոնյան	համասեփականատեր
21	Զանիբեկ Ավոյան	համասեփականատեր
22	Նարեկ Պետրոսյան	համասեփականատեր
23	Ռուստամ Մարտոյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
24	Մանվել գալստյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
25	Սերժ Բաղդասարյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
26	Ռոման Պողոսյան	համասեփականատեր
27	Լյովա Գրիգորյան	քաղաքպետ
28	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
29	Լուսինե Զաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ
30	Առաքել Հովհաննիսյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
31	Վախթանգ Գալստյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
32	Գագիկ Մովսիսյան	համասեփականատեր
33	Էդգար Մանուկյան	համասեփականատեր
34	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 18 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Ծակքարի գյուղապետարան, Գեղարքունիքի մարզ

Ժամ. 11:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Լ.Զաքարյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Լ.Զաքարյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Համայնքի ղեկավար

Արդյոք կա փոխհատուցում համայնքային տիպի հողի կադաստրային կատեգորիան փոխելու համար (բնակելիից գյուղատնտեսական): ԵՎ, եթե այո, ապա որն է փոխհատուցման գործընթացը:

Պատասխան. Լ. Զաքարյան

Ես Ձեր հարցը կներկայացնեմ համապատասխան լիազոր մարմիններին և հետո տեղյակ կպահեմ ձեզ այդ մասին:

Հարց.

Արդյոք հնարավոր չէր վերականգնել հին գիծը նորը կառուցելու փոխարեն:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Ոչ, քանի որ հենարանները և ամբողջ գիծը կառուցվել են 1950թ-ին և այժմ լրիվ հնացած են: Բացի այդ, կփոխվեն նաև գծի պարամետրերը. Հենարաններ կլինեն ավելի բարձր և մակերեսային տարածքն էլ 300մ² կդառնա 400մ²: Ընդհանուր առմամբ, նոր գիծը կլինի ավելի ապահով, հուսալի և կկառուցվի, համաձայն միջազգային ստանդարտների:

Հարց.

Ո՞րն է էլեկտրահաղորդալարից նվազագույն հեռավորությունը բնակելի տներ կառուցելու համար:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Ամբողջ գծի երկայնքով էլեկտրահաղորդման մալուխի երկու կողմերից էլ անվտանգ միջանցքը 25մ է: Այս միջանցքից դուրս թույլատրվում է կառուցել բնակելի տներ: Ինչ վերաբերում է հողի մշակմանը, ապա լիովին անվտանգ է կատարել աշխատանքներ նույնիսկ մինչև Անվտանգության Գոտու սահմանները:

Հարց.

Դուք առաջարկում եք, որ ես փոխեմ իմ հողը նոր հողատարածքով: Մակայն ես մեծ աշխատանք եմ տարել իմ հողի վրա, մաքրել եմ քարերից: Իմ հողը հիմա մշակված պտղաբեր հող է: Նոր հողը պետք լինի վայրի, չմշակված, քարքարոտ, առանց էլեկտրականության, և ես ստիպված պետք է լինեմ սկսել ամեն ինչ սկզբից: Ինչու պետք է ես համաձայնվեմ դրան:

Պատասխան. Լ. Չաքարյան

Ձեր ներկայիս հողը կգնահատվի, և նկարագրության արձանագրություն կտրամադրվի: Դուք կարող եք չհամաձայնվել դրա հետ: Ձեզ նաև կտրամադրվի տեղեկատվություն Ձեր հողատարածքի շուկայական գնի վերաբերյալ: Դուք կունենաք մի քանի տարբերակներ. վաճառել ձեր հողը, փոխանակել այն կամ դրա արժեզրկման դիմաց փոխհատուցում ստանալ: Ձեր հողի նկարագրությունը և շուկայական գինն իմանալուց հետո Դուք կկարողանաք որոշում կայացնել Ձեր ներկայիս հողի համար, ինչպես Ձեզ հարմար լինի:

Հարց.

Իմ օրինական գրանցված հողատարածքի հետ միասին ես մշակում էի մի կտոր համայնքային հող, որը գտնվում է անմիջապես իմ սեփական հողատարածքի մոտ: Արդյոք ես կստանամ փոխհատուցում համայնքային հողի համար, որը ես մշակում էի մինչ օրս:

Պատասխան. Համայնքի ղեկավար

Դուք փոխհատուցում կստանաք միայն այն հողի համար, որն օրինական կերպով գանցված է Ձեզ վրա:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Վարդ Գալստյան	սեփականատեր

2	Համեստ Պողոսյան	համասեփականատեր
3	Էդվարդ Մարգարյան	համասեփականատեր
4	Արտակ Մանուկյան	համասեփականատեր
5	Էդվարդ Պողոսյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
6	Տարոն Մովսիսյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
7	Միշա Խլղաթյան	համասեփականատեր
8	Մերուժան Ղուկասյան	համասեփականատեր
9	Վազգեն Մանուկյան	համասեփականատեր
10	Գոհար Ղուկասյան	համասեփականատեր
11	Սուսաննա Գալստյան	համասեփականատեր
12	Գվիդոն Ավետիսյան	համասեփականատեր
13	Ավետիք Պողոսյան	սեփականատիրոջ ներկայացուցիչ
14	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
15	Լուսինե Զաքարյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ
16	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 19 հոկտեմբերի, 2014

Վայր. Գեղիովտի գյուղապետարան, Գեղարքունիքի մարզ

Ժամ. 11:00

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Ա. Պետրոսյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Սեփականատեր

Եթե մենք չտանք մեր համաձայնությունը, արդյոք շինարարական աշխատանքները կդադարեցվեն:

Պատասխան. Ա. Պետրոսյան

Ոչ, շինարարությունը կշարունակվի: Ծրագիրն ազգային նշանակության է, և ինչպես ես նշել եմ, հողերը ճանաչվել են որպես գերակա Հանրային Շահ:

Հարց. Սեփականատեր

Մեզ պետք է ավելի շուտ տեղեկացնեիք այս մասին, մինչև այս հանդիպումը, որպեսզի մենք ծանոթանայինք խնդիրներին, ինչպես նաև նվազագույնի հասցնեինք հնարավոր սխալները հողատարածքների սահմանները որոշելու ժամանակ:

Պատասխան. Ա. Պետրոսյան

Մենք ձեզ տեղեկացրել ենք, երբ որոշվել է, թե որ հողատարածքների վրա են հենարանները տեղակայվելու:

Ես համաձայն եմ ձեզ հետ, որ ինչքան շուտ տեղեկացվեք դուք այդ մասին, այնքան ավելի լավ: Սակայն այս հանդիպումը առաջին անգամ ձեզ ընդհանուր տեղեկատվություն տրամադրելու համար է: Դուք կարող եք հիմա տալ ցանկացած հարց, իսկ հետո էլ հեռախոսով կարող եք դա անել, քանի որ հիմա արդեն ունեք կոնտակտային համարը:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Բենիկ Միերյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
2	Վահագն Թադևոսյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
3	Միեր Սաֆարյան	քաղաքապետարանի առաջատար մասնագետ
4	Թովմաս Սարգսյան	համայնքային խորհրդի անդամ
5	Հրահատ Մելքոնյան	սեփականատեր
6	Վարուժան Սարգսյան	փոխքաղաքապետ
7	Արմեն Մնացականյան	քաղաքապետարանի վարորդ
8	Կարող Ադիլխանյան	սեփականատեր
9	Հարություն Հարությունյան	սեփականատեր
10	Վազգեն Օհանյան	սեփականատեր
11	Վարդան Հայրապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
12	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ
13	Միքայել Թևոսյան	ԷԱ Էներջի Ըղվայզրի խորհրդատու
14	Արտեմ Կարապետյան	քաղաքապետարանի աշխատող
15	Վարդան Պողոսյան	քաղաքապետ
16	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 19 դեկտեմբերի, 2014

Վայր. Ներքին Գետաշենի գյուղապետարան, Գեղարքունիքի մարզ

Ժամ. 12:30

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պաուեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Ա. Պետրոսյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Սեփականատեր

Ի՞նչ կպատահի, եթե ես չհամաձայնվեմ գույքագրման և ակտիվների գնահատման արդյունքների հետ:

Պատասխան. Ա. Պետրոսյան

Նախ և առաջ թույլ տվեք նշել, որ գույքագրումը և գնահատումը կկատարվի բարձր որակավորված անկախ փորձագետների կողմից: Այնուամենայնիվ, որևէ հարցի շուրջ անհամաձայնության դեպքում դուք կարող եք կապվել բողոքները կարգավորող մասնագետի հետ: Նրա հեռախոսահամարը նշված է ծրագրի գրքույկի մեջ: Կա սահմանված ստանդարտ գործընթաց, որը նաև նկարագրված է ձեզ տրամադրված գրքույկում:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Բենիկ Միերյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
2	Վահագն Թադևոսյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
3	Վարդան Հայրապետյան	ԲԷՑ-ի ճարտարագետ
4	Միքայել Թևոսյան	ԷԱ Էներջի Ըղվայզրի խորհրդատու
5	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
6	Կարո Գևորգյան	քաղաքապետ
7	Յուրա Առաքելյան	փոխքաղաքապետ
8	Ռուբեն Զուլոյան	քաղաքապետարանի աշխատող
9	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ
10	Վաղինակ Հովնիկյան	սեփականատեր

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 19 դեկտեմբերի, 2014

Վայր. «Լիճք» ենթակայանի տարածք, Գեղարքունիքի մարզ

Ժամ. 14:00

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պատեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Ա. Պետրոսյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Սեփականատեր

Եթե գիծը և հենարանները ինձ ինչ որ անհարմարություն պատճառեն, ես չեմ համաձայնվի ու չեմ ստորագրի որևէ արձանագրություն: Ես չեմ հավատում, որ փոխհատուցումը հիմնված կլինի իմ հողատարածքի շուկայական արժեքի վրա:

Պատասխան. Ա. Պետրոսյան

Փոխհատուցումը կլինի նույնիսկ ավելին. ձեր հողի շուկայական արժեքը՝ գումարած 15%.

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Գնել Գրիգորյան	քաղաքապետ
2	Դավիթ Ռևազյան	ԲԷՑ-ի արևելյան մասնաճյուղի վարորդ
3	Պարզև Հոխիկյան	Քաղաքապետարանի աշխատող
4	Հենգել Աբրահամյան	սեփականատեր
5	Վահագն Թադևոսյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
6	Միքայել Թևոսյան	ԷԱ Էներջի Ընկերության խորհրդատու
7	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ
8	Ժորա Խալոյան	սեփականատեր
9	Էդգար Խալոյան	սեփականատեր
10	Զավեն Հարյան	սեփականատեր
11	Ռոմիկ Խաչատրյան	սեփականատեր
12	Մեսրոպ Խաչատրյան	սեփականատեր
13	Ալբերտ Մարդոսյան	գյուղի բնակիչ
14	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրագրանից Շինուհայր միջանցքի էլեկտրահաղորդման գծի վերակառուցման ծրագրի
Վերաբնակեցման գործողության պլանի հրապարակման և խորհրդատվության

Ամսաթիվ. 19 դեկտեմբերի, 2014

Վայր. Վերին Գետաշենի գյուղապետարան, Գեղարքունիքի մարզ

Ժամ. 16:00

Օրակարգ.

- Ծրագրի նպատակները, շահառուները, իրականացման ընթացակարգը և այլ տեղեկատվություն
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Ծրագրի շրջանակում վերաբնակեցման հիմնական խնդիրները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Վերաբնակեցման գործողությունների պլանի իրականացման ընթացակարգը. փուլերը, ժամկետները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Տեղեկատվություն հիմնական իրավական փաստաթղթերի մասին
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման ենթակա իրավունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Փոխհատուցման հիմնական սկզբունքները
Բանախոս՝ Ա. Պետրոսյան
- Հարցեր, պատասխաններ:

Հանրային քննարկումը կազմակերպվել էր Կալպատարու Պաուեր Թրանսմիշն ԼՏԴ ընկերության Հայաստանի մասնաճյուղի կողմից Աղնջաձորի քաղաքապետարանում Վերաբնակեցման գործողությունների շրջանակը հրապարակելու և քննարկելու նպատակով: Քննարկումներին մասնակցում էին ազդակիր անձինք և քաղաքապետարանի աշխատակիցները:

Ա. Պետրոսյանը ներկայացրեց օրակարգի բոլոր հարցերը, որից հետո պատասխանեց առաջացած հարցերին:

Հարցեր և պատասխաններ.

Հարց. Սեփականատեր

Մենք հասկանում ենք, որ Գերակա Հանրային Շահը ազգային ունեցվածք է, բայց մեր հիմնական մտահոգությունը ԱԳ-ու տակ գտնվող հողատարածքներն են: Մենք մեր ընտանիքի ապագայի համար պլաններ ենք մշակել տուն կառուցել մեր երեխաների համար:

Պատասխան. Ա. Պետրոսյան

Մենք հասկանում ենք ձեր մտահոգությունը: Ինչպես նշվել է, ձեզ կառաջարկվի երեք տարբերակ, որոնցից դուք կարող եք ընտրություն կատարել: Դուք ավելի հստակ պատկերացում կունենաք որ տարբերակն ընտրել, երբ ամբողջական չափումներն ավարտվեն:

Պատասխան. Վ. Հայրապետյան, ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ

ԱԳ-ի միջանցքի երկու կողմից էլ սահմանափակումները 25մ է: Միջանցքից դուրս անվտանգ է կառուցել տուն, եթե դուք ցանկանում եք:

Մասնակիցների ցանկը

h/h	Անուն, ազգանուն	Կարգավիճակ/պաշտոն
1	Վրեժ Դավթյան	քաղաքապետ
2	Վիրաբ Դավթյան	սեփականատեր
3	Արմեն Գասպարյան	սեփականատեր
4	Դերենիկ Գևորգյան	սեփականատեր
5	Արայիկ Մնացականյան	սեփականատեր
6	Միքայել Սարգսյան	սեփականատեր
7	Մհեր Ստեփանյան	սեփականատեր
8	Վահագն Թադևոսյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
9	Բենիկ Մհերյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
10	Ռուբիկ Ղուկասյան	քաղաքապետ
11	Վարդան Հայրապետյան	ԲԷՑ-ի ներկայացուցիչ
12	Միքայել Թևոսյան	ԷԱ Էներջի Ըղվայրի խորհրդատու
13	Շուշան Քոչարյան	Ֆինապի ներկայացուցիչ
14	Արմինե Պետրոսյան	ԿՓԹԼ-ի սոցիալական մասնագետ

ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐ
«ԷԼԵԿՏՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ ՀՈՒՍԱԼԻՈՒԹՅՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ
ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ք. Երևան _____ երկու հազար տասնչորս թվական

Ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության և «Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկ»-ի միջև 2011 թվականի հունիսի 1-ին ստորագրված վարկային համաձայնագրով (այսուհետ՝ Վարկային համաձայնագիր) և ՀՀ Կառավարության կողմից _____ -ին ընդունված թիվ _____ որոշումով ստորև նշված Վճարողը մի կողմից և ԱԵԱ-ն մյուս կողմից կնքեցին սույն համաձայնագիրը հետևյալի մասին.

1. ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

1.1. **ԱԵԱ՝** «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ-ի կողմից «Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկ»-ի աջակցությամբ իրականացվող «Էլեկտրամատակարարման հուսալիություն» վարկային ծրագիրը ՀՀ օրենսդրությամբ և Վարկային համաձայնագրով սահմանված կարգով իրականացման հետևանքով ազդեցության ենթարկված անձինք, որոնք նշված են սույն կետում՝

Անուն, ազգանուն	Ծննդյան թիվ, անձնագրային տվյալներ

1.2. **Վճարող՝** «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ

1.3. **Փոխհատուցում (Նպաստ)՝** «Վերակառուցման և զարգացման միջազգային բանկ»-ի կողմից հաստատված «Վերաբնակեցման գործողությունների պլան»-ի դրույթների համաձայն ԱԵԱ-ն կստանա հետևյալ փոխհատուցումները (նպաստները)՝

ա	Վարձակալության դիմաց տրվող փոխհատուցում	դրամ	
բ	Էական ազդեցության նպաստ	դրամ	
գ	Խոցելի անձանց նպաստ	Վերականգնման նպաստ	դրամ
		Էական ազդեցության նպաստ	դրամ
ե	Բերք	դրամ	

Փոխհատուցման (Նպաստի) ընդհանուր գումարը կազմում է _____ ՀՀ դրամ:

2. ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՈՒՄ (ՆՊԱՍՏ)

2.1. Սույնով Վճարողը պարտավորվում է ԱԵԱ-ի և Վճարողի միջև _____թ-ին կնքված «Անշարժ գույքի առուվաճառքի» պայմանագրից բխող պարտավորությունները կատարելուց հետո __ ( ) բանկային օրում ԱԵԱ-ին վճարել 1.3 կետում նշված Փոխհատուցումը (Նպաստը) :

2.2. Սույնով ԱԵԱ-ն հաստատում է, որ համաձայն է սույն համաձայնագրի 1.3 կետում նշված Փոխհատուցման (Նպաստի) գումարի հետ և չունի դրա նկատմամբ որևէ առարկություններ կամ բողոքներ:

2.3. ԱԵԱ-ի համաձայնությամբ սույն համաձայնագրի 1.3 կետում նշված Փոխհատուցման (Նպաստի) վճարումը կատարվում է _____ -ի կողմից ներկայացված _____ բանկում բացված _____ հաշվի համարի վրա:

2.4. Սույն համաձայնագրի 1.3 կետում նշված Փոխհատուցումը (Նպաստը) կայուն է, փոփոխման ենթակա չէ: Հետագայում կողմերը իրավունք չունեն պահանջել ավելացնելու կամ նվազեցնելու նշված գումարը:

3. ԱԵԱ-Ի ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԸ

3.1. ԱԵԱ-ն երաշխավորում է, որ սույն համաձայնագրի 1.1 կետում նշված անձանցից բացի չկան այլ անձիք որոնք ունեն Փոխհատուցումը (Նպաստը) կամ դրա մի մասը ստանալու իրավունք: ԱԵԱ-ն երաշխավորում է, որ երրորդ անձանց կողմից պահանջներ ներկայացնելու դեպքում պատասխանատվությունը կկրի ինքը՝ անկախ դրանց բնույթից, ժամկետից, ծավալից հիմնավորվածությունից,

3.2. ԱԵԱ-ն պատասխանատվություն է կրում իր կողմից տրված կեղծ երաշխիքների, ներկայացրած կեղծ տեղեկանքների և տրամադրված կեղծ տեղեկատվության համար, և պարտավորվում է փոխհատուցել Վճարողին բոլոր տեսակի ծախսերը և վնասները, որը կկրի Վճարողը ԱԵԱ-ի կողմից կեղծ երաշխիքներ տալու, տեղեկատվություն տրամադրելու և կեղծ տեղեկանքներ ներկայացնելու հետևանքով:

3.3. Շինարարական աշխատանքներն իրականացնելու համար տարածքներ և ուղիներ ունենալու անհրաժեշտության դեպքում, ԱԵԱ-ն պարտավորվում է թույլ տալ Վճարողին օգտագործել իրեն պատկանող հողամասը:

4. ԵԶՐԱՓՈՒԿԻՉ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

4.1. Վճարողը պարտավորվում է հատուցել շինարարական աշխատանքների ընթացքում ԱԵԱ-ին պատկանող մշակաբույսերին և ծառերին պատճառված վնասը:

4.2. Սույն համաձայնագիրը ուժի մեջ է մտնում ստորագրման պահից:

4.3. Սույն համաձայնագիրը կազմված է ___ (___) օրինակից, որոնցից մեկական տրվում է յուրաքանչյուր ԱԵԱ-ին և Վճարողի կողմից լիազորված անձին:

5. ԿՈՂՄԵՐԻ ՎԱՎԵՐԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

_____
_____
_____

6. ԿՈՂՄԵՐԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

6.1 Վճարողի անունից՝

«Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» ՓԲԸ -ի անունից համաձայն լիազորագրի հանդես է գալիս _____-ը

ստորագրություն

6.2 ԱԵԱ՝

_____/,որի անունից համաձայն լիազորագրի/կանոնադրության/օրենքի հանդես է գալիս _____-ը/

ստորագրություն

_____/,որի անունից համաձայն լիազորագրի/կանոնադրության/օրենքի հանդես է գալիս _____-ը /

ստորագրություն

ՎԳՊ-ն իրականացնող միավորի կառուցվածքը և աշխատանքի նկարագրությունը

Առաջարկվել է, որ 5 հոգուց բաղկացած մասնագետներ աշխատեն ՎԳՊԻՄ-ում: Միավորը կվերահսկվի Ծրագրի ղեկավարի կողմից:

Պաշտոն	Ներգրավվածություն	Հիմնական պարտականությունները
Խմբի ղեկավար	Լրիվ դրույքով	Իրականացման ծրագրի ամբողջ կազմակերպչական և համակարգման գործողությունները Վերահսկող ընկերությանը, ԲԷՑ-ի ղեկավարությանը և ՀԲ-ին հաշվետվություն ներկայացնելը
Իրավաբան	Կես դրույքով	Իրավական խորհրդատվություն խնդրահարույց դեպքերի համար, Բողոքներին պատասխանելու գործընթացին մասնակցություն Դատարանում ներկայացնելու համար հայցերի կազմում Դատական գործերի ղեկավարում
Տեխնիկական հարցերով օգնական*	Լրիվ դրույքով	Փաստաթղթերի ձևակերպում, ներառյալ ծանուցման գրությունների, նախագծային պայմանագրերի և այլն կազմումը
Որակի մասնագետ	Լրիվ դրույքով	ԱԵԱ հրապարակվող բոլոր փաստաթղթերի որակի ստուգում (պայմանագրեր, գրագրություն), հրապարակման գործընթացի կազմակերպում Բողոքներ քողոքների վերաբերյալ պատասխանների համակարգում ԱԵԱ հետ կապի հաստատում պայմանագրի ստորագրման գործընթացը կազմակերպելու համար, ըստ Խմբի ղեկավարի պահանջի
Վերաբնակեցման մասնագետ*	Լրիվ դրույքով	Տեղանքում պայմանագրի ստորագրման կազմակերպում
Վերաբնակեցման մասնագետ*	Լրիվ դրույքով	Տեղանքում պայմանագրի ստորագրման կազմակերպում
Մասնագետների քանակը կարող է ավելացվել իրականացման գործընթացն արագացնելու նպատակով		

Հիմնական առաջադրանքները, որոնք պետք է իրականացվեն ՎԳՊ-ի իրականացման համար, ներառում, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով՝

1. Պաշտոնական ծանուցումներ
  - a. Արձանագրությունների ստորագրում
  - b. Յուրաքանչյուր հողի սեփականատիրոջը արձանագրությունների ուղարկում
  - c. Ծանուցման գրությունների պատրաստում և ուղարկում բոլոր մասնավոր և համայնքային հողի սեփականատերերին, հենց որ Կառավարության Որոշումը հաստատվի
  - d. Կառավարության Որոշման հրապարակում լրատվամիջոցներին
  - e. Նախագծային պայմանագրերի կազմում, ներառյալ որակի ստուգումը
  - f. Պայմանագրերի նախագծի ուղարկում

2. Պայմանագրի ստորագրում

- a. Յուրաքանչյուր հատուկ դեպքի վերլուծություն և այս դեպքերի համար մանրամասն գործողության պլանի մշակում
- b. Իրականացման գործընթացի ժամանակ ԱԵԱ հետ կապի հաստատում (պարզաբանումներ, հանդիպումների կազմակերպում)
- c. Պայմանագրի ստորագրման համար փաստաթղթի լրակազմի վերանայում փաթեթը ամբողջականացնելու պայմանով
- d. ԱԵԱ համար տեղափոխման կազմակերպում
- e. ԱԵԱ հետ կադաստրում աշխատել
- f. Մահացած և Հայաստանից դուրս սեփականատերերին աջակցություն
- g. Խնդրահարույց դեպքերի հետ կապված գրանցման/վերագրանցման համար կադաստրի հետ համակարգում

3. Օտարում

- a. Դատարանի հաշվեհամարին կամ նոտարի հաշվեհամարին փոխհատուցման գումարի փոխանցման կազմակերպում.
- b. Վերագնահատման կազմակերպում, եթե գործը գնում է դատարան
- c. Գործը ներկայացվում է դատարան

4. Վերահսկման գործընթաց

- a. ԲԷՑ-ի ղեկավարության և ՀԲ-ի համար շաբաթական հաշվետվությունների կազմակերպում
- b. Վերահսկող ընկերությանը ներկայացվող բողոքների հաշվետվության համար փաստաթղթերի պատրաստում

5. Հողի նպատակի փոփոխում

- a. Գործընթացի համար դիմում
- b. Գործընթացին հետևում

6. Բողոքներ

- a. Իրականացման գործընթացի ընթացքում բողոքների փաստաթղթայնացում և փոխանցում ԲԷՑ-ի կոնտակտային անձին
- b. ԱԵԱ պատասխանի փոխանցում

**ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ, ՄՇԱԿԱԲՈՒՑՄԵՐԻ և ԾԱՌԵՐԻ ՏԵՂԱԶՆՆՄԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ**

1. Գնահատողի կողմից հասարակ տեսողական զննությամբ և ԱԵԱ-ներին հարցման ենթարկելու միջոցով լրացվել են հողամասերի և շինությունների հիմնական բնութագրիչները արտացոլող տեղագնման ձևաթերթերը: Հետևյալ նկարագրություններն են ընդգրկվել՝
  - a. Գույքի ընդհանուր բնութագիրը
    - ենթակառուցվածքների առկայությունը, այդ թվում՝ խմելու ջրի, էլեկտրական հոսանքի, կոյուղու, հեռախոսագծերի, բնական գազի և այլնի հասանելիությունը,
    - հիմնական ծառայություններին հասանելիության հնարավորությունը, այդ թվում՝ մետրոյից, առողջապահական հաստատություններից և առևտրային սրահներից հեռավորությունը,
    - ճանապարհի առկայություն, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի գնահատում
  - b. Հողամասի բնութագիրը
    - նպատակային, գործառնական և փաստացի նշանակությունը
    - իրավունքի տեսակը, օր.՝ սեփականություն հանդիսացող, վարձակալված կամ անօրինական կերպով օգտագործվող,
    - լայնությունը, երկարությունը և երկրաչափական կառուցվածքը,
    - տրանսպորտի առկայությունը և երկաթգծին հասանելիությունը,
    - դիրքը, տեղադրությունը, քարքարոտությունը և այլն,
    - բարելավումների առկայությունը և դրանց նկարագրությունը
  - c. Շինությունների և բարելավումների նկարագրություն
    - շինության անվանումը, նպատակային, գործառնական և փաստացի նշանակությունը
    - ենթակառուցվածքի առկայությունը
    - հիմքի, միջհարկային ծածկերի, արտաքին պատերի համար օգտագործված նյութերը,
    - դռների և պատուհանների առկայությունը
    - տեղափոխման ենթակա կահույքի և կենցաղային իրերի առկայությունը և այլն
2. Այս փուլում իրականացվում էր գույքերի ապամոնտաժման ենթակա տարբեր կոնստրուկցիաներ ունեցող շենքեր և շինություններ կամ անշարժ լինելու կարգավիճակի որակումը: Անշարժ են որակվել այն գույքերը, որոնք անհնար է հողամասից անջատել՝ առանց այդ գույքին կամ հողամասին վնաս պատճառելու: Գույքի մնացած մասը հաշվի է առնվել որպես շարժական:.
3. Այս փուլում իրականացվել է հողամասերի, ինչպես նաև արտաքին և ներքին շինությունների ֆոտոլուսանկարումը:

Մշակաբույսեր և ծառեր

4. Որակավորում և փորձառություն ունեցող գյուղատնտեսը հաշվառել է առկա ծառերը և մշակաբույսերը հողամասի ազդեցության ենթակա հողամասերում: Հաշվառվել են բոլոր մշակաբույսերը, թփերը, պտղատու, դեկորատիվ, ինչպես նաև փայտանյութ տվող ծառերը:

Պտղատու ծառեր և թփատեսակներ

5. Պտղատու ծառերի տարիքը որոշվում է փորձառու գյուղատնտեսի փորձագիտական կարծիքի հիման վրա, որից հետո ծառերը դասակարգվում են՝ ըստ հետևյալ խմբերի.

- ա. տնկիներ,
- բ. ոչ պտղատու ծառեր,
- գ. պտղատու/կրող ծառեր

Դեկորատիվ ծառեր, փայտանյութ տվող ծառեր և թփատեսակներ

6. Գյուղատնտեսը չափել է փայտանյութ տվող ծառերի բնի հաստությունը, ինչպես նաև դեկորատիվ ծառերի, գեղազարդ թփերի ու ծառերի, պտղատու թփերի բարձրությունը:

Մշակաբույսեր

7. Մանրամասն չափագրման հետազոտությունների ընթացքում գյուղատնտեսը որոշել է մշակաբույսերի տեսակը՝ հիմնվելով հասարակա տեսողական հետազոտման վրա:

ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ և ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՐԿ

Գործընթացը կարգավորող փաստաթղթեր

8. Փոխհատուցումների հաշվարկի և միավորի գնի հաշվարկի մեթոդաբանությունը մշակվել է՝ ըստ հետևյալ փաստաթղթերի.
  - i. Համաշխարհային Բանկ, ԳՔ 4.12 – Ոչ կամավոր վերաբնակեցում, 2001թ-ի դեկտեմբեր
  - ii. Վարկային համաձայնագիր (էլեկտրաէներգիայի մատակարարման հուսալիության ծրագիր) Հայաստանի Հանրապետության և Վերակառուցման ու Զարգացման Միջազգային Բանկի միջև, (ամսաթիվ 01.06.2011թ.)
  - iii. Վերաբնակեցման Քաղաքականության Շրջանակ (ՎՔՇ)՝ հաստատված Վերակառուցման ու Զարգացման Միջազգային Բանկի կողմից
  - iv. 2005թ-ի հոկտեմբերի 1-ին ընդունված «Անշարժ գույքի գնահատման մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-189-Ն)
  - v. Հայաստանի Հանրապետությունում անշարժ գույքի գնահատման Հայաստանի Հանրապետության ազգային ստանդարտ
  - vi. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 14.01.2008թ-ի «ՀՀ տարածքում կառուցվող շենքերի, կառուցվածքների, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների տեսակների արժեքի խոշորացված ցուցանիշների ժողովածուն հաստատելու մասին» թիվ 09-Ն հրաման:

Գնահատման Շրջանակ

9. Ծրագրի շրջանակներում գնահատվել են՝
  - i. Ազդեցության ենթակա սեփականության իրավունքով տնօրինվող բոլոր հողամասերը, ինչպես նաև այն համայնքային հողամասերը, որոնք վարձակալական հիմունքներով կամ ինքնակամ օգտագործվում են անհատների կողմից: Ազդեցության ենթակա հողամասի օտարվող և ընդհանուր մասի վրա գտնվող շենքը, շինությունները, պարիսպները,

- ii. Ազդեցության ենթակա հողամասի օտարվող և ընդհանուր մասի վրա գտնվող բարելավումները,
- iii. Ազդեցության ենթակա հողամասի օտարվող և ընդհանուր մասի վրա գտնվող մշակաբույսերը, պտղատու, դեկորատիվ և գեղազարդ ծառերն ու թփատեսակները:

10. ՎՔՇ-ի համաձայն, ազդեցության ենթակա հողի դիմաց փոխհատուցում կստանան հողամասի սեփականատերերը, վարձակալները, հողօգտագործողները, որոնց գույքի նկատմամբ համապատասխան իրավունքներն ենթակա են պետական գրանցման և անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով օգտագործողները: Յուրաքանչյուր խմբի համար սահմանվել է փոխհատուցման հաշվարկի հատուկ մոտեցում: Ընդհանրացված տեսքով այն ներկայացված է ստորև՝

Գծապատկեր 1

Գյուղատնտեսական և ոչ գյուղատնտեսական հողերի փոխհատուցում

Սեփականատեր	Հողօգտագործողներ, որոնց գույքի նկատմամբ համապատասխան իրավունքներն ենթակա են պետական գրանցման	Ապօրինի հողօգտագործող (օրինականացման ոչ ենթակա) Վարձակալության անցած տարիների համար
• փոխարինման արժեք+ 15%	• փոխարինման արժեք+ 15% (օրինական կարգավիճակ ստանալուց հետո)	<ul style="list-style-type: none"> • մինչև 1 տարի - (փոխարինման արժեք+15%) *0.05 • մինչև 15 տարի (փոխարինման արժեք+15%) *0.14 • մինչև 25 տարի (փոխարինման արժեք+15%) *0.20 • 25 և ավելի տարի (փոխարինման արժեք+15%) *0.25
Վարձակալներ Վարձակալության մնացած տարիների համար		
<ul style="list-style-type: none"> • մինչև 1 տարի - (փոխարինման արժեք+15%) *0.05 • մինչև 15 տարի (փոխարինման արժեք+15%) *0.14 • մինչև 25 տարի (փոխարինման արժեք+15%) *0.20 • 25 և ավելի տարի (փոխարինման արժեք+15%) *0.25 		

11. Հողի գնահատումն իրականացվել է փոխարինման արժեքով՝ հիմք ընդունելով շուկայական սակագները: Շուկայական սակագները գնահատվել են համեմատական մեթոդի միջոցով, ինչպես սահմանված է կառավարության կանոնակարգերով: Մույն մեթոդի հիման վրա որոշվել է հողի արժեքը՝ հաշվի առնելով միևնույն տեղակայություն և նույն կիրառման նպատակ/հատկանիշներ ունեցող վերջերս վաճառված առնվազն երեք համեմատման ենթակա հողամասերի վաճառքի ճշգրտված միջին արժեքը: Եթե գնահատվող հողամասի նույն վայրում ընդունելի համեմատիչներ առկա չէին, մեկ կամ ավելի համեմատման ենթակա հողամասեր են գծագրվել այլ վայրից: Համայնքային և պետական հողերի համար ընտրվել է կադաստրային արժեքը, համաձայն ՀՀ Կառավարության Որոշման (1746-Ն, 2003թ.)

12. Գնահատվող հողամասի և համեմատման ենթակա հողամասի հատկանիշների/որակի միջև փոքր տարբերություններն արտացոլելու նպատակով համեմատման ենթակա հողամասերի միջին շուկայական վաճառքները ճշգրտվել են՝ ըստ մի քանի համեմատության պարամետրերի և համապատասխան գործակիցների:

13. Հողի գնահատման համեմատական մեթոդը կիրառվել է հետևյալ կերպով.

- i) Համանման անշարժ գույքի շուկաները վերլուծվել են:
- ii) Առնվազն երեք համեմատության միավորներ են սահմանվել:
- iii) Տարբերակվել են համեմատության անհրաժեշտ տարրերը:
- iv) Համեմատության միավորների արժեքը ճշգրտվել է՝ ըստ համեմատության տարրերի և համեմատվող անշարժ գույքի համար միջինացված մի քանի փոփոխված գնային ցուցանիշների:
- v) Ստացված շուկայական արժեքը համեմատվել է կադաստրային արժեքի հետ:
- vi) Սահմանվել է հողի գինը:

1

14. Համանման անշարժ գույքի համար շուկայական իրավիճակը վերլուծելու և վերլուծության համար արժանահավատ տեղեկատվություն ընտրելու նպատակով՝ Գնահատողը օգտվել է հրապարակային աղբյուրներից (մասնագիտական ամսագրեր, կայքեր, արտաքին գովազդներ), անհատական տվյալների բազայից⁷, ինչպես նաև ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ Տեղեկատվական Տեխնոլոգիաների Կենտրոն ՊՈԱԿ-ից ձեռքբերված տեղեկատվությունից: Ստացված տեղեկատվության հիման վրա Գնահատողը օգտագործել է ամենահամադրելի/ համապատասխան տեղեկատվությունը (իր համեմատության տարրերով):

2

15. Սկզբունքորեն համեմատիչ արժեքների աղբյուր են հանդիսացել կատարված վաճառքների արձանագրությունները՝ ստացված ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ Տեղեկատվական Տեխնոլոգիաների Կենտրոն ՊՈԱԿ-ից: Եթե որոշակի հողամասի համար արձանագրությունները չեն ներառել օգտագործելի համեմատիչներ, ապա օգտագործվել են ՀՀ ԿԱ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեից ստացված գույքի ցանկի շուկայական գները կամ հողամասի վաճառքի առաջարկները (տրությունների թերթերում ու կայքերում)՝ համեմատիչների ձևավորման նպատակով: Յուրաքանչյուր գնահատված հողամաս համադրվել է առնվազն (3) երեք համեմատման ենթակա հողամասերով:

3

16. Համեմատման հողամասերի իդենտիֆիկացումից հետո մի քանի այլ լրացուցիչ պարամետրեր նույնպես հաշվի են առնվել՝ գնահատված հողամասերի և համեմատման հողամասերի հարաբերական որակի/հատկությունների համեմատության նպատակով: Գնային ճշգրտումների պարամետրերը և գործակիցները թվարկված են ստորև՝

Վաճառքի պայման և շուկայի վիճակ

17. Սրանք շուկայական գնի փոփոխություններն են, որ տեղի են ունեցել համեմատվող հողամասերի շուկայական վաճառքների և գնահատման ժամանակահատվածի միջև: Գնահատողը նաև հաշվի է առել գույքի՝ տարածամկետ վճարման պայմանով գնվելու հանգամանքը: Քանի որ անշարժ գույքի իրականացված վաճառքների շուկայի ուսումնասիրությունն իրականացվել է թարմ և ճշգրտված տեղեկատվության հիման վրա, և տարածամկետ վճարման պայմանով դեպքեր չեն եղել, կիրառվել է 1,0 գործակիցը:

Նպատակային և գործառնական նշանակությունը

18. Այս տարրերը ցույց են տալիս, թե ինչպես կարելի է օգտագործել տվյալ հողամաս՝ բնակելի կառուցապատման, հասարակական կառուցապատման, գյուղատնտեսական նպատակով և այլն: Գնահատողն ուղղում չի կատարել, քանի որ համաձայն գնահատումն իրականացվում է փաստացի նշանակությունից ելնելով:

Փաստացի նշանակություն

19. Սա ցույց է տալիս, թե ինչպես է օգտագործվում տվյալ հողամասն իրականում՝ անկախ դրա կադաստրային, նպատակային և գործառնական նշանակությունից: Գնահատողն ուղղում չի

կատարել այն դեպքերում, երբ օրինակ գնահատվող հողամասի փաստացի նշանակությունն այգի էր, սակայն հողամասը պաշտոնապես դասակարգվել էր որպես բնակելի կառուցապատում, քանի որ գնահատողը հողամասերը դիտարկել է որևէ բարելավումներից ազատ, ինչպես նաև ծառերից ու մշակաբույսերից: Հողամասի փաստացի նշանակությունն այգի որակելով՝ Գնահատողը ցանկանում է նշել, որ տվյալ հողամասի վրա ծառեր են առկա:

Տեղադրություն և դիրք

20. Գնահատվող և համեմատման հողամասերը ներկայացվել են ըստ թաղամասերի: Գլխավոր ճանապարհից հեռավորությունը նույնպես ցույց է տրվել: Տվյալ դեպքում կիրառվել են 20 % քայլով նվազեցնող կամ բարձրացնող գործակիցներ:

Տրանսպորտի հասանելիություն

21. Սույն գործակիցը բնութագրել է գնահատվող և համեմատման հողամասերի հեռավորությունը տրանսպորտային գլխավոր հանգույցներից: Պարզվել է, որ տրանսպորտի հասանելիությունը նույն էր գնահատվող և համեմատման հողամասերի համար, և որևէ գործակից չի կիրառվել:

Շրջանային մակերեսը

22. Ազդեցության ենթակա հողամասերի ընդհանուր մակերեսն ազդեցություն չի ունեցել հողամասի գնի վրա, քանի որ այն նման էր համեմատման հողամասերի մակերեսներին:

Ճակատային մաս

23. Սա ցույց է տալիս, թե տվյալ հողամասը գլխավոր ճանապարհի վրա քանի մետր ճակատային մաս ունի: Քանի որ ճակատային մասի մակերեսները համապատասխանել են շուկայում ձևավորված չափանիշներին, ուղղիչ գործակից չի կիրառվել:

Ենթակառուցվածքների առկայությունը

24. Բնութագրում է գնահատված հողամասի հեռավորությունը գլխավոր ենթակառուցվածքներից (ճանապարհ, ռոտոման և խմելու ջրատար, էլեկտրական հոսանքի գիծ, գազատար, կոյուղի): Եթե ենթակառուցվածքները մոտ էին հողամասին կամ առկա էին հողամասում, ապա նշվել է, որ տվյալ հողամասին ենթակառուցվածքները հասանելի են կամ հողամասը համալրված է տվյալ ենթակառուցվածքով: Եթե հողամասը գտնվում էր այնպիսի թաղամասում, որտեղ բացակայում էր տվյալ ենթակառուցվածքը, և դրա առկայությունը քաղաքաշինական խնդիր է, ապա նշվում էր, որ հողամասը չունի տվյալ ենթակառուցվածքը: Առաջին համեմատման հողամասը ենթակառուցվածքների առկայության տեսակետից ավելի նպաստավոր դիրք ուներ, և Գնահատողը 15 %-ի ուղղում է կիրառել:

Թեքություն

25. Շուկայի համակարգված դիտարկումները ցույց են տալիս, որ թեքություն ունեցող և չունեցող հողամասերը տարբեր գներ ունեն: Քանի որ գնահատվող և համեմատման հողամասերը հարթ էին, տվյալ տարրի շտկման անհրաժեշտությունը չի եղել:

Գույքային իրավունքներ

26. Կախված նրանից՝ տվյալ հողամասի նկատմամբ իրավունքը սեփականություն է թե վարձակալություն, կամ ընդհանրապես տվյալ հողօգտագործողը որևէ իրավունք չունի տվյալ գույքի նկատմամբ հողամասի գները տարբերվել են: Գնահատողն իրավունքների ճշգրտման գործակից չի կիրառել, քանի որ հողամասերը գնահատվել են որպես սեփականություն:

Բարելավումներ

27. Սա ցույց է տալիս, թե ինչ բարելավումներ ունի տվյալ հողամասը՝ բացի հիմնական շինություններից և ծառերից, օրինակ՝ մետաղական, փայտյա կամ քարե պարիսպ, բետոնապատված կամ ասֆալտապատ տարածք և այլն: Սակայն այս տարրով Գնահատողը ուղղում չի կատարել, քանի որ տվյալ բարելավումների արժեքն առանձին է հաշվարկվում և գումարվում է փոխհատուցման արժեքին:

28. Հողամասերի շուկայական գնի միավորը ճշգրտվել է՝ ըստ թվարկված համեմատության տարրերի: Ճշգրտման տրամաբանությունը ներկայացված է ստորև աղյուսակի միջոցով՝

**Աղյուսակ 1.
Ընդհանուր հողամասի 1 քմ արժեքի հաշվարկը**

Համեմատության տարրեր	Գնահատվող անշարժ գույք	Համանման անշարժ գույք 1	Համանման անշարժ գույք 2	Համանման անշարժ գույք 3
Մեկ քմ գին (ՀՀ դրամ)		300	133	129
Մակարկում (Վաճառքի պայման)		Վաճառք	Վաճառք	Վաճառք
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Ժամանակ (Շուկայի վիճակ)	07.2014	04.2014	02.2014	02.2014
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Նպատակային նշանակություն	Գյուղատնտես.	Գյուղատնտես.	Գյուղատնտես.	Գյուղատնտես.
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Գործառնական նշանակություն	Վարելահող	Վարելահող	Վարելահող	Վարելահող
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Փաստացի նշանակություն	Պողատու այգի	Վարելահող	Վարելահող	Վարելահող
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Տեղադրություն	Լավ	Excellent	Բավարար	Բավարար
Ճշգրտման գործակից		0.80	1.20	1.20
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		-60	26	25
Դիրք	Գերազանց	Գերազանց	Լավ	Լավ
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.20	1.20
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	26	25
Տրանսպորտի հասանելիություն	Լավ	Լավ	Լավ	Լավ
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00

Համեմատության տարրեր	Գնահատվող անշարժ	Համանման անշարժ գույք 1	Համանման անշարժ գույք 2	Համանման անշարժ գույք 3
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Ֆիզիկական մնույթագրեր՝ այդ թվում				
Ընդհանուր մակերես (քմ)	400.0	266.10	300.0	300.0
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Ճակատային մաս (մ)	9.65	14.50	12.0	12.0
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Ենթակառուցվածքների առկայություն	Բավարար	Լավ	Բավարար	Բավարար
Ճշգրտման գործակից		0.85	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		-45	0	0
Թերություն	Հարթ	Հարթ	Հարթ	Հարթ
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Գույքային իրավունքներ	Սեփականութ.	Սեփականութ.	Սեփականութ.	Սեփականութ.
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Բարելավումներ	Առկա չեն	Առկա չեն	Առկա չեն	Առկա չեն
Ճշգրտման գործակից		1.00	1.00	1.00
Ճշգրտումը ՀՀ դրամով		0	0	0
Ընդհանուր ճշգրտում (ՀՀ դրամ)		-105	52	50
Ճշգրտված մեկ քմ գին (ՀՀ դրամ)		195	185	179
Կշռային գործակից		0.33	0.34	0.33
Գնահատվող անշարժ գույքի մեկ միավոր		186		

5

29. Անշարժ գույքի արժեքի վերաբերյալ վերջնական որոշումը սահմանվել է վաճառքների համեմատության միջոցով՝ վերլուծելով անշարժ գույքի համեմատման ենթակա վաճառքների ճշգրտված գները: Գնահատողը երեք համանման հողամասերի ճշգրտված գները միջինացրել է, քանզի գտնում էր, որ բոլոր երեք համանման հողամասերը գնահատվող հողամասին նմանություն ունեն, և տվյալների ստացման աղբյուրներն արժանահավատ են:

6

30. Այս մեթոդով ստացված շուկայական արժեքը համեմատվել է կադաստրային արժեքի հետ: Այն դեպքերում, երբ համեմատական մեթոդով ստացված շուկայական արժեքն ավելի բարձր էր, քան հողամասի կադաստրային արժեքը՝ հիմք են ընդունվել համեմատական մեթոդով ստացված գները:

7

31. Այնուհետև հաշվարկվել է հողամասի շուկայական արժեքը հետևյալ բանաձևով՝

$$Հ_{\text{ս}} = Հ_{\text{տ}} \times Լ_{\text{ս}}$$

որտեղ՝

Հ_ս –ն հողամասի շուկայական արժեքն է,

Հ_տ–ն հողամասի մակերեսն է,

Լ_ս–ն համանման հողամասերի 1 քմ շուկայական ճշգրտված արժեքն է:

/

32. Օտարվող շինությունների համար փոխհատուցումը հաշվարկվել է ինչպես օրինական շինությունների սեփականատերերի, այնպես էլ անշարժ գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքով տիրապետվող և օգտագործվող շինությունների համար: յուրաքանչյուր խմբի համար սահմանում է փոխհատուցման հաշվարկի իր մոտեցումը: Ընդհանրացված տեսքով այն ներկայացված է ստորև նկարում:

Օրինական սեփականատերեր Բնակելի շինություններ	Օրինական սեփականատերեր Ոչ-բնակելի շինություններ
• Փոխարինման արժեք + 15%	• Փոխարինման արժեք + 15%
Օրինականացման ենթակա ԱԵԱ Բնակելի շինություններ	Օրինականացման ենթակա ԱԵԱ Ոչ-բնակելի շինություններ
• Փոխարինման արժեք + 15% օինականացումից հետո	• Փոխարինման արժեք + 15% օինականացումից հետո

/

33. Շենքերի/շինությունների գնահատումն իրականացվել է +15% փոխարինման արժեքով ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարության գնագոյացման տեղեկատվության և հաշվարկման կենտրոնի (ՓԲԸ) կողմից առաջարկված մեթոդաբանության/չափանիշների հիման վրա: Այստեղ փոխարինման արժեքը հասկացվում է որպես ընդհանուր ծախս՝ վերակառուցելու համար այնպիսի շենք/շինություն, որն իր մակերեսով, նյութերով և առանձնահատկություններով համարժեք կլինի փոխարինվող շենքին/շինությանը առանց ամորտիզացիոն մասհանումների և գործառնական ծախսերի: Փոխարինման արժեքի հաշվարկումը հիմնված է հետևյալ գործոնների վրա.

- ա. նյութերի տվյալ պահի շուկայական արժեքը,
- բ. նյութերի տեղափոխման տվյալ պահի արժեքը,
- գ. աշխատուժի ներկայիս արժեքները և
- դ. ազդեցությանը ենթակա շենքերի, կառուցվածքային/գեղագիտական առանձնահատկությունների արժեքը:

34. Հաշվարկները կատարվել են ամբողջ ՀՀ տարածքի համար հաստատված պաշտոնական չափագրման ցուցիչների և ճշգրտման գործակիցների, ինչպես նաև Շինարարական Աշխատանքների համար նախատեսված պաշտոնական ամբողջական ցուցիչներով (ՇԱԳՊ) սահմանված շինարարական աշխատանքների գնահատման ցուցանիշների համապատասխան:

35. Շենքերի և շինությունների փոխարինման արժեքները որոշվել են՝
 ա. համապատասխան մասնագիտացված նորմատիվային տեղեկագրերում (ՇԱԽՑ) ներկայացված կամ հավաստի այլ աղբյուրներից ստացված տվյալների հիման վրա,
 բ. շուկայական պայմաններում նմանատիպ շենքերի և շինությունների կառուցման համար շինարարության պայմանագրերում նշված արժեքի տվյալների հիման վրա:

36. Անշարժ գույքի գնահատման նպատակով շենքերի և շինությունների վերարտադրման (կամ փոխարինման) ծախսերը հաշվարկվում են՝ որպես ուղղակի, անուղղակի ծախսերի և ձեռնարկատիրական (կառուցապատողի) շահույթի հանրագումար: Նմանատիպ օգտակարությամբ և նշանակությամբ անշարժ գույքի 1քմ ստեղծման համար անհրաժեշտ ծախսերը որոշվում են հետևյալ բանաձևով

$$\text{Նօ} = \text{ՈԻօ} + \text{Աօ} + \text{ՁՇ}$$

որտեղ՝

Նօ -ն նամանատիպ օգտակարությամբ և նշանակությամբ անշարժ գույքի 1քմ ստեղծման համար անհրաժեշտ ծախսերն են

ՈԻօ - ն ուղղակի ծախսերի հանրագումարն է,

3	<p>ÞÉð 2009-áðÙ μ»ñíí ³ÝÙÇç³á»è ³È³³ÝÙÝ»ñÇ Í³ñÙ³Ý Ñ»í Í³áí 1 ÛÇ³íñ ÍÈ»ñ ³È³³ñÓ, ÝÙáðÁ»ñÇ ³ñÁ»ù, Ù»ù»Ý³Ý»ñÇ ³ Ù»È³ÝÇ½ÙÝ»ñÇ ß³Ñ³.áníÙ³Ý ³ñÁ»ù, éáó. Ñ³í³óáðÙÝ»ñ, Í³³³ñÙ³Ý ³á³³Ç ³Ñ³ÝÙ³Ý (í»ñ³Ç) ÍÈ»ñ, Í³³³É³éáð Í³½Ù³Í»ñááðÁÙáðÝÝ»ñÇ ß³ÑáðÙÁ (μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙáðÝ)</p>	73,008
<p>ÐÓáðÙ` èí³Ý¹³ñí 6.5 Í»í³, μ., . » . »ÝÁ³Í»í»ñ, ø³Ó. ßÇÝ. Ý³È³ñ³Ç N 05-Ù, 14.01.2008A. Ñ³³Ù³ÝÇ 6-ñ¹ μ³ÁÝÇó 8-ñ¹ μ³ÁÇÝ</p>		
4	<p>ðáÈ³ñÁ»ùÇ -á-áÉáðÁÙ³Ý ·ánííÇó (À/305,0) (μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙáðÝ)</p>	1.334
<p>ÐÓáðÙ` ÞÉð 2009, ÁÝ¹Ñ³Ýáðñ 'ñáðÙÁÝ»ñ 5-ñ¹ Í»í</p>		
5	<p>ì»ñ³ñ³ñÙ³Ý ÍÈ»ñ (3x4) (μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙáðÝ)</p>	97,424
6	<p>¶Ý³Ñ³íáð ³Ýß³ñÁ ·áðÙèÇ Í³éáðóÙ³Ý Á³Ù³Ý³í ù-í³.ánííí ³ ÞÉð 2009-áðÙ μ»ñíí ³ÝÙÇç³á»è ³È³³ÝÙÝ»ñÇ Í³³ñÙ³Ý Ñ»í Í³áí ÍÈÈ»ñáðÙ Ñ³ßíÇ ³éí ßÇÝ³ñ³ñ³Ý ÝÙáðÁ»ñÇ ³È³³ÝÙÝ»ñÇ ·Ý»ñÇ í³ñμ»ñáðÁÙáðÝ ÍÈÈí áníÇó ³/ÍÙ ³³ñííÍáðÁÙ³Ý ³èÇ×³ÝÇó (%)</p>	0
<p>ÐÓáðÙ` è»³í³Ý í»ñÉáðÍáðÁÙáðÝ, Ó³á³-Á´ çÉ»íñáÝ³ÙÇÝ í³ñμ»ñ³í Excel, "tarberutyun", sheet 1</p>		
7	<p>ì»ñ³ñ³ñÙ³Ý ÍÈ»ñ (5+/-6) (μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙáðÝ)</p>	97,424
8	<p>Á³Ù³Ý³ííáñ, Í»Ýó³ÙÇÝ Ýß³ÝÍáðÁÙ³Ý (ß³ñÁ³³Ý ÍÙ Ñ³³ùáíÇ) ß»Ýù»ñÇ ³ ßÇÝáðÁÙáðÝÝ»ñÇ, á³Ñ»èíÝ»ñÇ, Á³Ù³Ý³ííáñ ÇÝÁ»Ý»ñ³Ý ó³Ýó»ñÇ (çÉ»íñ³çÝ»ñ-Ç³, çáðñ, Úáí»óÝáð ×³Ý³á³ñÑÝ»ñ ³ Ñ³ñÁáðÁÙáðÝ»ñ ³ ÒÉÝ) Ç³ñ³Ý³ ÍÈÈ»ñ * (%)</p>	1.83
9	<p>8 íáðÁ μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙ³Ùμ (7*8)</p>	1,783
<p>ÐÓáðÙ` ÐÐ ù³Ó³ù³ßÇÝáðÁÙ³Ý Ý³È³ñ³áðÁÙáðÝ, 21.08.2001Á., ÁÇí 69 §ßÇÝ³ñ³áðÁÙ³Ý Ñ³Ù³ñ Í³éáðóíáð Á³Ù³Ý³ííáñ ß»Ýù»ñÇ ³ Í³éáðóííÙÝ»ñÇ Ý³È³Ñ³ßí³ÙÇÝ ÝáñÙ»ñÇ Ñ³èí³Ù³Ý Ù³èÇÝ! Ñ³³Ù³ÝÇ 3-ñ¹ μ³ÁÝÇ ³ÓÙáðé³í, 24 íáðÇ, 34 íáðÇ ³. ³ μ. Í»í»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áí³μ³Ý³Ý</p>		
10	<p>ßÇÝ³ñ³ñ³Ý ³È³³ÝÙÝ»ñÇ íñ³ ÍÈÇÙ³Ù³Ý³Ý á³ÙÙ³ÝÝ»ñÇ ³½¹»óáðÁÙ³Ý Éñ³óáðóÇá ÍÈÈ»ñ * (%)</p>	1.2
11	<p>10 íáðÁ μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙ³Ùμ (7x10)</p>	1,169
<p>ÐÓáðÙ` ÐÐ ù³Ó³ù³ßÇÝáðÁÙ³Ý Ý³È³ñ³áðÁÙáðÝ, 21.08.2001Á., ÁÇí 68 §ßÇÝ³ñ³ñ³Ý ³È³³ÝÙÝ»ñÇ íñ³ ÍÈÇÙ³Ù³Ý³Ý á³ÙÙ³ÝÝ»ñÇ ³½¹»óáðÁÙáðÝÁ Ñ³ßíÇ ³éÝáð Ý³È³Ñ³ßí³ÙÇÝ ÝáñÙ»ñÇ Ñ³èí³Ù³Ý Ù³èÇÝ! Ñ³³Ù³ÝÇ ³ÓÙáðé³í, 24 íáðÇ, 34 íáðÇ ³. ³ μ. Í»í»ñÇ, ³ÙÝáðÑ»í» Ýßí íáð»ñÇ 1, 2, 3 èÙáðÝÙ³Ý»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áí³μ³Ý³Ý</p>		
12	<p>Ù»ÓííÇ á³ÙÙ³ÝÝ»ñáðÙ ³È³³ÝÙÝ»ñÇ Ç³ñ³Ý³óÙ³Ý ÍÈÈ»ñ (%)</p>	0
13	<p>12 íáðÁ μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙ³Ùμ (7x12)</p>	0
<p>ÐÓáðÙ` EPEP-85 Ááðáí³Íáð</p>		
14	<p>úμÙ»íÝ»ñÇ Ý³È³.Í³Ý³È³Ñ³ßí³ÙÇÝ ³èí³íÁðÁ»ñÇ á³ñí³Çñ ³áñÓ³ùÝÝáðÁÙ³Ý Ñ³Ù³ñ ³ÝÑ³Á»ßí ÍÈÈ»ñ ** (%)</p>	7.94
15	<p>14 íáðÁ μ³ó³ñÓ³Í Ù»ÍáðÁÙ³Ùμ (25x14)</p>	246

<p>ĐỒÁỒÙ ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, 14-ñ¹ μ³ÁÇÝ, ³ÕÙÁĐỀ³Í 4-Ç 1-9-ñ¹ İÁĐ»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áİ³μ³Ý³Ý</p>		
16	ĐÁÙñ İ³ÉÇ BÇÝÙÁÝİ³Á³ÙÇÝ ³BÈ³ÝÙÝ»ñÇ Ñ³Ù³ñ ÝÈ³»ÉİÁĐ Éñ³ÓÁĐÓÇÁ İÈÈ»ñ * (%)	1.5
17	16 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7x16)	1,461
<p>ĐỒÁỒÙ ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, 15-ñ¹ μ³ÁÇÝ, ³ÕÙÁĐỀ³Í 5-Ç 1-3-ñ¹ İÁĐ»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áİ³μ³Ý³Ý</p>		
18	ĐÇÝÙÁÝİ³Á³ÙÇÝ ³BÈ³ÝÙÝ»ñÇ ³ññİÇÓ Ñ»İÁ ·ÁÙ³Óİ (ÁÁ ÁÝÁ³ÓÇİ) ³ÖμÇ İ»Đ³-ÁÈÙ³Ý ³BÈ³ÝÙÝ»ñÇ İÈÈ»ñ * (%)	0.15
19	18 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ(7x18)	146
<p>ĐỒÁỒÙ ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, 16-ñ¹ μ³ÁÇÝ, ³ÕÙÁĐỀ³Í 6</p>		
20	úμÙ»İİÇ İ»ÈÝÇİİ³Ý ÑÈİÁĐÁĐÁÙ³Ý İ³É³ÙÁĐÁÙ³Ý İÈÈ»ñ * (%)	1.41
21	20 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7x20)	1,374
<p>ĐỒÁỒÙ ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, 17-ñ¹ μ³ÁÇÝ, ³ÕÙÁĐỀ³Í 7-Ç 1-7-ñ¹ İÁĐ»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áİ³μ³Ý³Ý</p>		
22	úμÙ»İİÇ Ñ»ĐÇÝ³Ý³ÙÇÝ ÑÈİÁĐÁĐÁÙ³Ý İ³É³ÙÁĐÁÙ³Ý İÈÈ»ñ * (%)	0.5
23	22 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7x22)	487
<p>ĐỒÁỒÙ ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, 18-ñ¹ μ³ÁÇÝ, ³ÕÙÁĐỀ³Í 8-Ç, 1-ÇÝ · 2-ñ¹ İÁĐ»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áİ³μ³Ý³Ý</p>		
24	Û³È³. İ³Ý³È³Ñ³İ³ÙÇÝ ³Éİ³ÁĐÁ»ñÇ ÛB³İÙ³Ý Ñ³Ù³ñ ³ÝÑ³Á»İ İÈÈ»ñ * (%)	3.18
25	24 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7x24)	3,098
<p>ĐĐ ù³Ó³»BÇÝÁĐÁÙ³Ý Ý³È³ñÇ Ññ³Ù³Ý 15.02.2008Á. ÁÇÍ N 19-Ù ù³Đ³»BÇÝ³Ý ³Éİ³ÁĐÁ»ñÇ (İñ³-ñ³ÙÇÝ · ³ññİ³ñ³»İ³BÇÝ³ñ³Ý) ÛB³İÙ³Ý ³BÈ³ÝÙÝ»ñÇ ³ñÁ»ùÇ Ñ³B³ñİÙ³Ý İ³ñ.Á Ñ³Éİ³»ÉÁĐ Û³ÈÇÝ (²ÙÉÁĐÑ»İ ³³Ó. BÇÝ. Ý³È³ñÇ N 19-Ù, 15.02.2008Á. Ññ³Ù³ÝÇ), Ñ³»Éİ³Ç ³ÕÙÁĐỀ³Í 8-Ç 1-13-ñ¹ İÁĐ»ñÇ, ³ÙÝÁĐÑ»İ 1-5-ñ¹ ÈÙÁĐÝÙ³Ý»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áİ³μ³Ý³Ý</p>		
26	ÈÁñÑñ¹İÁĐÁÙÁĐÝÝ»ñÇ, Çñ³İ³μ³Ý³Ý, Ñ³B³³³Ñ³Ý³ · ³ÁĐ³ÇİÁñ³Ý, İ³É³ÙÁĐÁÙÁĐÝÝ»ñÇ İ³ñÝ»ñÇ	0
<p>ĐỒÁỒÙ Èİ³Ý¹³ñİ 7.7.4 μ³ÁÝÇ 1-ÇÝ İ»İÇ μ. »ÝÁ³İ»İ</p>		
27	ĐÇÝ³ñ³ÁĐÁÙ³Ý ÝÇÝ³ÝÉİÁñÙ³Ý Ñ»İ İ³Áİ	0
<p>ĐỒÁỒÙ Èİ³Ý¹³ñİ 7.7.4 μ³ÁÝÇ 1-ÇÝ İ»İÇ ·. »ÝÁ³İ»İ</p>		
28	¶Áİ³/²Ç, BÁĐİ³ÙÇ Û³ñ»ÁÇÝ·Ç · úμÙ»İİÇ İ³×ÉùÇ Ñ»İ İ³Áİ İÈÈ»ñ	0
<p>ĐỒÁỒÙ Èİ³Ý¹³ñİ 7.7.4 μ³ÁÝÇ 1-ÇÝ İ»İÇ ¹. »ÝÁ³İ»İ</p>		
29	Ò»ÉÝ³ñİ³ÇñÁÇ İ³ñ³³Ý³ · ³ÙÉ İÈÈ»ñ	0
<p>ĐỒÁỒÙ Èİ³Ý¹³ñİ 7.7.4 μ³ÁÝÇ 1-ÇÝ İ»İÇ ». »ÝÁ³İ»İ</p>		
30	ÁÝ³È³»Éİ³ İÈÈ»ñ * (%)	3.5
31	30 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7x30)	3,410
<p>ĐỒÁỒÙ ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, ³ÕÙÁĐỀ³Í 1, 1-ÇÝ μ³ÁÝÇ ·, ¹, », ½, 2-ñ¹ μ³ÁÝÇ ³, μ, ·, · ¹. İ»İ»ñÇ ÛÇÇÇÝ Áİ³μ³Ý³Ý</p>		
32	È³ñ»³İÁñÁĐÙÝ»ñÇ ³ñÁ»ù (ù¹³-ÁÈÁĐÁÙ³Ý, Ç»ÉÁĐÓ³Ý · ³ÙÉÝ) (μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙÁĐÝ)	10,000
<p>ĐỒÁỒÙ Đ²ÈĐ 2009, ÁÝ¹Ñ³ÝÁĐñ ¹ñÁĐÁÙÁÝ»ñ, 3-ñ¹ İ»İ 1.1 »ÁÝ³İ»İ</p>		
33	Đ³ñİ»ñ ²²Đ * (%)	20
34	33 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7x33)	19,485
<p>ĐỒÁỒÙ Đ²ÈĐ 2009, ÁÝ¹Ñ³ÝÁĐñ ¹ñÁĐÁÙÁÝ»ñ, 3-ñ¹ İ»İ 1.1 »ÁÝ³İ»İ, ĐỀ³Ù³Ý 16.06.2008Á. ÁÇÍ N 41-Ù, 12-ñ¹ μ³ÁÇÝ, ĐĐ Áñ»ÝÙÁ ³»É³Óİ³ ³ñÁ»ùÇ Ñ³ñİÇ Û³ÈÇÝ, 6-ñ¹ ÑÁİ³Ç 2-ñ¹ İ»İ, 9-ñ¹ ÑÁİ³</p>		
35	Ò»ÉÝ³ñİ³Çñ³Ý ß³ÑÁĐÁ (%)	0
36	35 İÁĐÁ μ³ÓñÓ³İ Û»İÁĐÁÙ³Ùμ (7+9+11+13+15+17+19+21+23+25+26+27+28+29+31+32+34) x35	0
<p>ĐỒÁỒÙ Èİ³Ý¹³ñİ 7.7.4 μ³ÁÝÇ 3-ñ¹ İ»İ, İ»ñÉÁĐÁĐÁÙÁĐÝ</p>		
37	İ»ñ³ñİ³ñÙ³Ý (İ³Ù ³-ÁÈ³ñÇÝÙ³Ý) İÈÈ»ñ (7+9+11+13+15+17+19+21+23+25+26+27+28+29+31+32+34+36)	140,083

41. Տնկիների և հասուն ոչ պտղատու ծառերի դիմաց փոխհատուցումը պետք է տրամադրվի ներդրված գումարի հիման վրա. Գնահատման համար անհրաժեշտ են հետևյալ ելակետային տվյալները
 ա. ծառատեսակ,
 բ. ծառի տարիք,
 գ. ծառի գտնվելու տարածաշրջանը:

42. Տվյալ ծառատեսակի տնկիի գինը հստակեցվել է: Տնկիների շուկայական գինը որոշվել է ՀՀ-ում տնկիների շուկայական միջին գների հիման վրա: Իրականացվել է գների ուսումնասիրությունն Առինջ գյուղի մուտքի մոտ գտնվող տնկիների շուկայում, այնուհետև տեղեկություններ են ձեռք բերվել մի քանի վաճառողներից, ինչի հիման վրա ձևավորվել է միջին գին:

43. Տնկիների գնահատման համար կիրառվում է հետևյալ բանաձևը՝
ՕՏ = ՏՇԱ + ՏՕ
 որտեղ՝
ՕՏ - Տնկիի (կանգուն) շուկայական արժեք,
ՏՇԱ - Տնկիի շուկայական արժեք (առանց տնկելու),
ՏՕ - Տնկիի տնկման ծախսեր:

44. Ոչ պտղատու ծառերի գնահատման համար կիրառվում է հետևյալ բանաձևը՝
Օռգ = Տբս + Պբս x Տբ
 որտեղ՝
Օռգ - Հասուն ոչ պտղատու ծառի շուկայական արժեք,
Տբս - Տնկիի շուկայական արժեք,
Պբս - Հասուն ոչ պտղատու ծառի պահպանման համար անհրաժեշտ տարեկան միջոցառումների ծախսեր,
Տբ - Հասուն ոչ պտղատու ծառի տարիք:

45. Սահմանված ծառատեսակի տնկիի գինը որոշելուց հետո հաշվարկվել են հասուն ոչ պտղատու ծառի պահպանման համար անհրաժեշտ տարեկան միջոցառումների ծախսերը: Այդ ծախսերը սահմանվեցին որպես այդ տարածքում ընդունված ծախսերի միակցություն, ինչն արտացոլված է ստորև աղյուսակում.

#	Գործողությունը	Տարեկան քանակը
1.	Ծառի էտ	1 անգամ
2.	Ծառի բնի սպիտակեցում	1 անգամ
3.	Ոռոգում	3-8 անգամ (կախված տարածաշրջանից)
4.	Պարարտագում	1 անգամ
5.	Կուլտիվացիա	1 անգամ
6.	Ծառի սրսկում	1 անգամ
7.	Բաժակների փխրեցում	1 անգամ

46. Պտղատու ծառերի դիմաց փոխհատուցումը պետք է տրամադրվի այնքան, որքան կազմում է մեկ տարվա եկամտի զուտ շուկայական արժեքը՝ բազմապատկած այն տարիների քանակով, որքան անհրաժեշտ է նոր լրիվ պտղատու ծառ աճեցնելու համար: Պտղատու ծառերի գնահատման համար անհրաժեշտ են հետևյալ ելակետային տվյալները

- i. ծառատեսակ
- ii. ծառի արդյունաբերական բերք տալու տարիք,
- iii. բերքատվությունը,
- iv. բերքի արժեքը,
- v. ծառի գտնվելու տարածաշրջանը:

1 ,

47. Մասնագիտացված հաստատությունների կողմից իրականացված հետազոտությունները, մասնավորապես՝ Հայաստանի ազգային գյուղատնտեսական համալսարանի և մասնագիտական գրականությունը, օգտագործվել են տվյալ ծառի ամբողջական զարգացման համար անհրաժեշտ տարիների քանակը որոշելու համար:

2

48. Մրգատու ծառի տարեկան զուտ արժեքը սահմանվել է որպես շուկայական եկամուտ ծառից ստացված տարեկան բերքից: Այսպիսով՝ որոշվել է տվյալ ծառատեսակից ստացվող 1 կիլոգրամ մրգի գինը: Հաշվարկները կատարելիս հաշվի են առնվել մի քանի գործոններ.

Հայաստանի Ազգային Վիճակագրական Ծառայությունից ստացված Հայաստանի Հանրապետությունում (գյուղատնտեսական ապրանքներ) իրացման միջին տարեկան գների մասին տեղեկատվությունը հրատարակվել է Ագրոլրատու տասնօրյա թերթի⁴ 2014թ-ի բոլոր առակա խնդիրների մեջ: Անհատական հետազոտություն է իրականացվել որոշակի տիպի մրգերի գինը որոշելու համար, քանի որ հնարավոր չէր ճշտել դրանց գները վերը նշված պաշտոնական աղբյուրներից:

3

49. Որոշվել է ծառի բերքատվությունը: Բերքատվությունը որոշվել է՝ հիմք ընդունելով մասնագիտական գրականությունը, ինչպես նաև տարբեր մասնագիտացված հաստատություններին հարցումները (օրինակ՝ Հայաստանի Ազգային Ագրարային Համալսարան):

4

50. Բերքատու ծառերի գնահատման համար կիրառվել է հետևյալ բանաձևը.

$$\text{ՄԲ} = \text{ՏԲ} \times \text{ՏՀԶԵ}$$

Որտեղ՝

ՄԲ – Բերքատու ծառի շուկայական գինը

ՏԲ – Այն տարիների քանակը, որն անհրաժեշտ է նոր ծառը լիարժեք պտղատվության տարիքին աճեցնելու համար

ՏՀԶԵ – Տարեկան շուկայական զուտ եկամուտը

4

«

,
»

51. Փայտանյութ տվող ծառերը պետք է գնահատվեն տարիքի կարգի հիման վրա (տնկիներ, միջին հասունության ծառեր, հասուն ծառեր), ինչպես նաև փայտի որակի ու ծավալի հիման վրա: Փայտանյութ տվող ծառերի գնահատման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալներն են՝

- i. ծառատեսակ,
- ii. ծառի տրամագիծը սմ-ով՝ չափված գետնից 1,3 մ բարձրությամբ, կեղևի հետ միասին
- iii. վերամշակման ենթակա բնի երկարությունը (բարձրությունը) (մ)⁵:

1

52. Ելակետային տվյալների հիման վրա փայտանյութ տվող ծառերը դասակարգվում են՝ ըստ ծավալի և տեսակի (շինարարության փայտանյութ և վառելիքի փայտանյութ): Ծավալը որոշելու նպատակով ծառերը դասակարգվում են՝ ըստ տրամագծի՝

- i. մանր (տնկիներ)՝ 3,0-11,0 սմ,
- ii. միջին (միջին հասունության ծառեր)՝ 12,0-24,0 սմ,
- iii. խոշոր (հասուն ծառեր)՝ 25,0 սմ և ավել բնի հաստություն ունեցող ծառեր:

53. Ծառի դասակարգումը ցույց է տրված ստորև աղյուսակում: Թափոնները որոշվում են՝ որպես հատման մնացորդների և կեղևի ծավալների գումար: Փայտանյութ տվող ծառերի վառելափայտի ծավալը հավասար է կեղևով բնի ծավալից հանած փայտանյութի և թափոնների ծավալները (սյունյակ 3-(7+8)):

54. Եթե ծառը լրիվ վառելափայտ է, բնի ընդհանուր ծավալը սյունյակ 3-ից տեղափոխվում է 9-րդի տակ: Այդպիսի ծառի ծավալը (11) կազմվում է բնի (9) և սաղարթի ծավալի (10) գումարից: Իսկ փայտանյութ տվող ծառի ընդհանուր ծավալը՝ ընդհանուր լիկվիդը՝ (11) կազմվում է 7-րդ, 9-րդ և 10-րդ սյունակների գումարից:

Ծառի բնի չափերը			Հոծ ծավալը խորանարդ մետրերով							
D1,3	H	կեղևի հետ	Փայտանյութ				Թափոններ	Վառելափայտ		
			Խոշոր	Միջին	Մանր	Ընդամենը		Բնից	Սաղարթից	Ընդհանուր լիկվիդ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	15	0,084	-	-	0,03	0,03	0,03	0,02	0,01	0,06
<p>Սյունակ 1- ծառի բնի տրամագիծն է՝ կրծքավանդակի բարձրությունից հաշված. D1,3, այսինքն՝ գետնից 1,3 բարձրությամբ տրամագիծը՝ արտահայտված սմ-ով</p> <p>Սյունակ 2- ծառի բնի բարձրությունն է, H՝ մ-ով</p> <p>Սյունակ 3- ծառի բնի ծավալն է կեղևով՝ V, խորանարդ մետրով</p> <p>Հղում. “Անտառապահի համառոտ ձեռնարկը”, Հայկ Հախիճյան, Վանաձոր, 1996</p>										

2

55. Փայտանյութի շուկայական գինը սահմանվել է գնահատման պահի դրությամբ ՀՀ-ում փայտանյութի շուկայում առկա միջին արժեքի հիման վրա: Կատարվեց Մալաթիա-Սեբաստիա և Էրեբունի համայնքների վառելանյութ հանդիսացող փայտի շուկայական գնի ուսումնասիրություն, և այն միջինացվեց մի քանի տարբեր վաճառողներից ստացված տեղեկությունների հիման վրա:

⁵ Այս տվյալը անհրաժեշտ չէ բնի համար (ենթակա է գործընթացի), որի երկարությունը ավելի քիչ է, քան 1,0մ, ինչպես նաև այն ծառերի համար, որի տրամագիծը ավելի քիչ է, քան 13,0 սմ:

56. Փայտանյութ տվող ծառերի գնահատման համար կիրառվում է հետևյալ բանաձևը՝

$$\Phi\text{ՄՇԳ} = \Phi\text{ԽՇԳ} \times \text{ՇՕՄ} + \text{ՎՄԽ} \times \text{ՎՓՄ}$$

Որտեղ՝

ՓՄՇԳ – Փայտանյութ տվող ծառի շուկայական գինը

ՓԽՇԳ – Շինարարության համար օգտագործվող 1 խորանարդ մետր փայտանյութի շուկայական գինը,

ՇՕՄ – Շինարարության համար օգտագործվող փայտանյութի ծավալը,

ՎՄԽ – Վառելանյութ հանդիսացող 1 խորանարդ մետր փայտի շուկայական գինը,

ՎՓՄ – Վառելանյութ հանդիսացող փայտի ծավալը

57. Մշակաբույսի փոխհատուցումը որոշվում է մշակաբույսի տարեկան զուտ շուկայական արժեքի հիման վրա: Ստորև բերված են գնահատված մշակաբույսի համար օգտագործված անհրաժեշտ ելակետային տվյալները՝

- i. մշակաբույսի տեսակը,
- ii. բերք,
- iii. մշակաբույսի արժեքը,
- iv. այն տարածաշրջանը, որտեղ մշակաբույս կա

1.

58. Մշակաբույսի մեկ տարվա եկամտի զուտ շուկայական արժեքը մշակաբույսից ստացվող մեկ տարվա բերքի շուկայական արժեքն է: Մեկ տարվա եկամտի զուտ շուկայական արժեքի որոշման համար նախ որոշվում է տվյալ մշակաբույսից ստացվող բերքի 1 կգ շուկայական արժեքը: Հաշվարկները կատարելիս հաշվի է առնվել հետևյալը՝

Հայաստանի Ազգային Վիճակագրական Ծառայությունից ստացված Հայաստանի Հանրապետությունում (գյուղատնտեսական ապրանքներ) իրացման միջին տարեկան գների մասին տեղեկատվությունը հրատարակվել է Ազրոլրատու տասնօրյա թերթի⁴ 2014թ-ի բոլոր առակա խնդիրների մեջ: Անհատական հետազոտություն է իրականացվել որոշակի տիպի մշակաբույսերի գինը որոշելու համար, քանի որ հնարավոր չէր ճշտել դրանց գները վերը նշված պաշտոնական աղբյուրներից:

2

59. Բերքը սահմանվում է՝ հիմնվելով հետևյալի վրա՝

- i. մասնագիտական գրականություն,
- ii. միջին հաշվով բերքի ցուցիչներ՝ հրատարակված⁶ Հայաստանի Հանրապետության Ազգային Վիճակագրական ծառայության կողմից, որի վերլուծությունները կատարվել են վերջին 1 տարվա համար, ինչպես նաև
- iii. հետազոտություններ տարբեր մասնագիտացված հաստատությունների հետ, ինչպես օրինակ՝ Հայաստանի ազգային գյուղատնտեսական համալսարանն է: 1 կգ մշակաբույսի շուկայական գինը բազմապատկվում էր բերքի ցուցիչով:

⁶ www.armstat.am

60. Մշակաբույսերի գնահատման համար կիրառվում էր հետևյալ բանաձևը՝

$$ՄՇԳ = ՄՄԶԳ \times Մ$$

Որտեղ՝

ՄՇԳ – Մշակաբույսի շուկայական գինը

ՄՄԶԳ – Մեկ միավորի տարեկան եկամտի զուտ շուկայական գինը

Մ – Մշակաբույսեր ցանելու տարածքի մակերեսը

61. Տրանսպորտային ծախսերը որոշվում էին՝ շուկայում առկա մի քանի բեռնափոխադրող ընկերությունների առաջարկած ծառայությունների միջին գնի հիման վրա: Գներն այնպես էին հաշվարկվում, որ ԱԵԱ-ները կարողանան իրենց գույքը տեղափոխել 20 կմ շառավղի շրջանակներում:
62. Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ նմանատիպ կազմակերպություններն առաջարկում են բեռնատար փոքր մեքենաներ (ԳԱԶԵԼ) և մեծ բեռնատար մեքենաներ (ԳԱԶ-52 կամ ԶԻԼ 131՝ կահույք և կենցաղային իրեր տեղափոխելու համար, ՄԱԶ մակնիշի ավտոկոռունկ և ԿԱՄԱԶ մակնիշի քարշակ՝ ՕԴԱԶ մակնիշի կիսակցորդով՝ ոչ ստանդարտ եզրաչափքեր ունեցող գույք տեղափոխելու համար): Ծառայության արժեքը հաշվարկվել է հետևյալ չափանիշների հիման վրա՝
- i. երթուղիների քանակը,
  - ii. տեղափոխման ենթակա ակտիվների/գույքերի քանակը,
  - iii. բնակարանի հարկը,
  - iv. վերելակի առկայությունը,
  - v. մեկ գույքի չափը:
63. Գործարքին առնչվող ծախսերը հաշվվում են անշարժ գույքի պետական գրանցման իրականացման դրույքաչափերի հիման վրա, որոնք հաստատված են՝ նոտարական գրասենյակներում սահմանված ՀՀ օրենսդրության, վճարումների և պետական պարտականությունների համաձայն: Նաև հաշվի է առնված մի կտոր ակտիվի/գույքի՝ 2-3 մասերի բաժանվելու (ակտիվների/գույքերի մասնակի օտարման արդյունքում) հավանականությունը:

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Կնքման վայրը՝

Գնորդ՝

Ֆիզիկական անձ

անուն *

ազգանուն *

հաշվառման հասցե *

անձնագրի /նույնականացման քարտի/ տվյալներ *

(սերիա, համար, երբ և ում կողմից է տրվել)

Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ի դեմս *

ՀՀ * մարզի * համայնքն՝ ի դեմս *

Իրավաբանական անձ

անվանում *

գրանցման համար *

գտնվելու վայրը *

որի անունից կանոնադրության հիման վրա լիազորագրի հիման վրա հանդես է գալիս՝

անուն *

ազգանուն *

հաշվառման հասցե *

անձնագրի /նույնականացման քարտի/ տվյալներ *

(սերիա, համար, երբ և ում կողմից է տրվել)

Վաճառող՝

 Ֆիզիկական անձ

անուն *

ազգանուն *

հաշվառման հասցե *

անձնագրի /նույնականացման քարտի/ տվյալներ *

(սերիա, համար, երբ և ում կողմից է տրվել)

Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ի դեմս *

ՀՀ * մարզի * համայնքն՝ ի դեմս *

Իրավաբանական անձ

անվանում *

գրանցման համար *

գտնվելու վայրը *

որի անունից կանոնադրության հիման վրա լիազորագրի հիման վրա հանդես է գալիս՝

անուն *

ազգանուն *

հաշվառման հասցե *

անձնագրի /նույնականացման քարտի/ տվյալներ *

(սերիա, համար, երբ և ում կողմից է տրվել)

Սույն պայմանագրով վաճառողը պարտավորվում է սույն պայմանագրով նշված գնի դիմաց գնորդի սեփականությանը հանձնել սույն պայմանագրում նշված անշարժ գույքը:

Պայմանագրի առարկան.

Անշարժ գույքի մակերեսը՝

հողամաս հա

շենք, շինություններ

(ընդհանուր մակերեսի չափը կամ մակերեսների չափերը ըստ առանձին շենք, շինությունների)

Հասցե

Շենքի/շինության օգտագործման նպատակային նշանակությունը

Վաճառողը երաշխավորում է, որ սույն պայմանագրով նախատեսված անշարժ գույքի սեփականատերն է, գույքը վաճառված կամ դատական վեճի առարկա չէ:

Վաճառողը երաշխավորում է, որ

սույն պայմանագրով նախատեսված անշարժ գույքը վարձակալության կամ անհատույց օգտագործման տրված կամ այլ կերպ ծանրաբեռնված չէ, արգելանքի տակ չի գտնվում:

գնորդը տեղեկացված է սույն պայմանագրով նախատեսված անշարժ գույքի՝ այլ անձանց իրավունքներով ծանրաբեռնված լինելու մասին:

Սույն պայմանագրով վաճառողը գնորդի սեփականությանն է հանձնում ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից տրված [ ] թ. N [ ] գրանցման վկայականում նշված անշարժ գույքի միավորը ամբողջությամբ:

Սույն պայմանագրով վաճառողը գնորդի սեփականությանն է հանձնում ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից տրված [ ] թ. N [ ] գրանցման վկայականում նշված անշարժ գույքի միավորի՝ նախօրոք որպես առանձին գույքային միավոր չառանձնացված մասը, որի հատակագիծը կցվում է սույն պայմանագրին և կազմում է դրա բաղկացուցիչ մասը:

Անշարժ գույքի նշանակությունը՝

բնակելի

հողամաս

այլ անշարժ գույքի * [ ]

Գինը

Սույն պայմանագրով նախատեսված անշարժ գույքի գինը կազմում է [ ] ՀՀ դրամ՝ ներառյալ ԱԱՀ, եթե կիրառելի է:

Սույն պայմանագրով նախատեսված անշարժ գույքի գինը՝

վճարվել է ամբողջությամբ,

վճարվելու է * [ ] օրվա ընթացքում:

Անշարժ գույքը գնորդին հանձնելը

Անշարժ գույքի հանձնման ակտը պետք է կազմվի սույն պայմանագիրը հաստատելուց հետո * [ ] ընթացքում:

Անշարժ գույքը սույն պայմանագիրը հաստատելու պահին հանձնվել է գնորդին:

Մույն պայմանագրով չկարգավորված հարաբերությունների նկատմամբ կիրառվում են պայմանագրի կնքման պահին գործող Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը:

Ստորագրություններ`

Գնորդ

_____

(անուն,ազգանուն)

_____

(ստորագրություն)

Վաճառող

_____

(անուն,ազգանուն)

_____

(ստորագրություն)

(Եթե առկա է) **Անշարժ գույքի համատեղ սեփականության մասնակից**

_____

(անուն,ազգանուն)

_____

(ստորագրություն)

Մույն պայմանագիրը կողմերը ստորագրել են իմ` Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի աշխատակազմի _____ սպասարկման գրասենյակի աշխատակից՝ _____ ներկայությամբ: Նրանց (նաև ներկայացուցիչների, եթե պայմանագրի կողմ հանդես են գալիս Հայաստանի Հանրապետությունը, Հայաստանի Հանրապետության համայնքը կամ իրավաբանական անձը) անունը, ազգանունը, ինքնությունը ստուգված են:

_____

(տարեթիվ,ստորագրություն)

Հավելված 8

ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ N _____

Հասցեն՝ _____

Գույքը տիրապետողը _____

(ազգանունը, անունը)

Հ/հ	Շինության չափը և իրավունքը				Զբաղեցրած հողամասի չափը և իրավունքը				Մեփակա- նությունը հաստա- տող փաս- տաթուղթ	
	ընդ- քմ	սեփ	վարձ	կարգ չունի	ընդ- քմ	օտարվող քմ	սեփ	վարձ		կարգ չունի
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.

ՕԲՅԵԿՏԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

1.	Նպատակային նշանակությունը (հուշարձան հանդիսանալու մասին նշումով)	
2.	Մեփականության/վարձակալության վկայականի համարը և տրման ամսաթիվը	
	<i>Վկայականի տրման հիմքը</i>	
3.	Հարկայնությունը, հարկը	
4.	Տանիքը	
5.	Հիմնական պատերը	
6.	Միջհարկային ծածկը	
7.	Հարկի բարձրությունը /մ/	
8.	Շինության հիմքը	
9.	Հարդարման նկարագիրը	
	<i>սանհանգույց</i>	
	<i>դռներ, պատուհաններ</i>	

	<i>հատակ</i>
	<i>առաստաղ</i>
	<i>տարածքի բարեկարգվածություն</i>
	<i>պարհսպ</i>
10.	Բազմամյա տնկարկներ
	<i>Ընդհանուր հողատարածք</i>
	<i>Օտարվող հողատարածք</i>
11.	Խմելու ջուր
	ռոռզման ջուր
12.	Էլեկտրաէներգիա
13.	Կոյուղի
14.	Հեռախոս
15.	Լրացուցիչ նշումներ

ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՏԻՐԱՊԵՏՈՂԻ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԿԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

Հ/հ	Ազգանուն, Անուն	Ծննդյան թիվը	Ազգակցա- կան կապը	Նշված հասցեում հաշվառման թվագիրը	Գույքի նկատմամբ իրավունքը	Անձնագրի (ծննդյան վկայականի) համարը
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

ԿՑՎՈՂ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐ

1. Մեփականության վկայականի հատակագծի պատճենը
2. Լուսանկարներ
3. Այլն

Նկարագիրը կազմեցին՝

(ազգանուն, անուն)		(ստորագրությունը)
(ազգանուն, անուն)		(ստորագրությունը)
(ազգանուն, անուն)		(ստորագրությունը)

Գույքի նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցողներ, փաստացի օգտագործողներ՝

(կարգավիճակը)	(ազգանուն, անուն)	(ստորագրությունը)
(կարգավիճակը)	(ազգանուն, անուն)	(ստորագրությունը)
(կարգավիճակը)	(ազգանուն, անուն)	(ստորագրությունը)
(կարգավիճակը)	(ազգանուն, անուն)	(ստորագրությունը)

Ձեռքբերող՝

(պաշտոնը)	(ազգանուն, անուն)	(ստորագրությունը)
-----------	-------------------	-------------------

« ___ » _____ 20__

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

Օտարվող հողակտորը կազմում է ամբողջ հողակտորի 10%-ից ավելին	Այո	Ոչ

Առանց պետական գրանցման փաստացի օգտագործում	Օգտագործման ընդհանուր ժամկետը
Սահմանված կարգով պետական գրանցում ունեցող վարձակալություն	Վարձակալության մնացած ժամկետը

Ծառերի տեսակը և քանակը

Ծառի տեսակը	Ընդհանուր հողատարածք			Օտարվող հողատարածք		
	Նորատունկ	Դեռ ոչ բերքատու	Բերքատու	Նորատունկ	Դեռ ոչ բերքատու	Բերքատու
1.						
2.						

Աճեցվող բերքի տեսակը և քանակը

Մշակաբույսի տեսակը	Ամբողջ հողատարածքի վրա աճեցվող մակերեսը (քմ)	Օտարվող հատվածի վրա աճեցվող մակերեսը (քմ)
1.		
2.		

Գույքի նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցողների, փաստացի օգտագործողների կոնտակտային տվյալներ՝

Հեռ՝ _____
 Էլ. Փոստ՝ _____

Նկարագիրը կազմեցին՝

_____ (ազգանուն, անուն)	_____ (ստորագրությունը)
_____ (ազգանուն, անուն)	_____ (ստորագրությունը)

Գույքի նկատմամբ գույքային իրավունքներ ունեցողներ, փաստացի օգտագործողներ՝

(կարգավիճակը)

(ազգանուն, անուն)

(ստորագրությունը)

(կարգավիճակը)

(ազգանուն, անուն)

(ստորագրությունը)

Ձեռքբերող՝

(սպաշտոնը)

(ազգանուն, անուն)

(ստորագրությունը)

№	Համայնք	Հենարան	Կարաստորային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վկ/կարաստորի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հաստվածքի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակաբույսերի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	ՏՏ քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
1	Ձորագյուղ	67	05-060-0307-0010	գյուղատնտ.	1	մասն.	11.4	5760	ցորեն	-	2	-
2	Ձորագյուղ	67	05-060-0307-0011	գյուղատնտ.	1	մասն.	312.8	6000	ցորեն	-	1	-
3	Ձորագյուղ	68	05-060-0307-0001	բնակավայր.	2	համայնք	272.5	-	-	-	-	-
4	Ձորագյուղ	69	05-060-0307-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	324.3	-	-	-	-	-
5	Ձորագյուղ	70	05-060-0310-0031	բնակավայր.	2	համայնք	289.2	-	-	-	-	-
6	Ձորագյուղ	71	05-060-0325-0067	գյուղատնտ.	1	մասն.	60.7	7000	-	-	2	1 աղքատ
7	Ձորագյուղ	71	05-060-0325-0047	գյուղատնտ.	2	համայնք	380.7	-	-	-	-	-
8	Ձորագյուղ	72	05-060-0325-0047	բնակավայր.	2	համայնք	240.5	-	-	-	-	-
9	Ձորագյուղ	73	05-060-0327-0116	գյուղատնտ.	1	մասն.	99.5	3100	-	-	2	2 աղքատ
10	Ձորագյուղ	73	05-060-0327-0115	բնակավայր.	1	մասն.	189.8	1680	-	-	3	1 աղքատ
11	Ձորագյուղ	74	05-060-0342-0016	գյուղատնտ.	1	մասն.	186	1290	-	-	3	1 աղքատ; 1 տարեց գլխ.
12	Ձորագյուղ	74	05-060-0342-0001	բնակավայր.	2	համայնք	175.3	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակագրի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագրի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակման տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
13	Ջորագյուղ	75	05-060-0342-0232	գյուղատնտ.	1	մասն.	240.5	4400	-	-	2	2 աղբատ
14	Ջորագյուղ	75	05-060-0342-0001	բնակավայր.	2	համայնք	240.4	-	-	-	-	-
15	Ջորագյուղ	76	05-060-0347-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	441.4	-	-	-	-	-
16	Ջորագյուղ	77	05-060-0437-0001	բնակավայր.	2	համայնք	240.4	-	-	-	-	-
17	Ջորագյուղ	78	05-060-0447-0001	բնակավայր.	2	համայնք	240.5	-	-	-	-	-
18	Ջորագյուղ	79	05-060-0442-0009	բնակավայր.	1	մասն.	265.4	1190	-	-	1	-
19	Ջորագյուղ	79	05-060-1034-0002	բնակավայր.	2	համայնք	55.6	-	-	-	-	-
20	Ծակքար	80	05-045-0217-0102	գյուղատնտ.	2	համայնք	240.5	-	-	-	-	-
21	Ծակքար	81	05-045-0202-0003	գյուղատնտ.	2	համայնք	240.5	-	-	-	-	-
22	Ծակքար	82	05-045-0082-0010	բնակավայր.	1	մասն.	238.2	1200	ցորեն	-	1	-
23	Ծակքար	82	05-045-0082-0011	բնակավայր.	1	մասն.	73.3	1200	ցորեն	-	1	աղբատ
24	Ծակքար	82	05-045-0951-0001	բնակավայր.	2	համայնք	19.9	-	-	-	-	-
25	Ծակքար	83	05-045-0080-0003	բնակավայր.	1	մասն.	233.9	1200	ցորեն	-	1	աղբատ
26	Լիճք	84	05-039-0319-0021	գյուղատնտ.	1	մասն.	209.3	2500	ցորեն	-	1	-
27	Լիճք	84	05-039-0319-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	31.1	-	-	-	-	-
28	Լիճք	85	05-039-0322-0004	գյուղատնտ.	1	մասն.	88.3	1700	ցորեն	-	2	1 աղբատ 1 կին գլխ.
29	Լիճք	85	05-039-0322-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	152.1	-	-	-	-	-
30	Լիճք	86	05-039-0324-0128	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	267	-	-	-	0	-

No	Համանք	Հենարան	Կարաստրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակադասարի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրային հատակագրի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վիճակահանի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
31	Լիճք	87	05-039-0419-0027	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	183.6	-	-	-	0	-
32	Լիճք	87	05-039-0419-0026	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	34.9	-	-	-	0	-
33	Լիճք	87	05-039-0419-0022	գյուղատնտ.	2	համայնք	70.7	-	-	-	-	-
34	Լիճք	88	05-039-0419-0041	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	361.3	-	-	-	0	-
35	Լիճք	89	05-039-0420-0002	գյուղատնտ.	2	համայնք	289.2	-	-	-	-	-
36	Լիճք	90	05-039-0420-0002	գյուղատնտ.	2	համայնք	441.4	-	-	-	-	-
37	Լիճք	91	05-039-0420-0002	գյուղատնտ.	2	համայնք	462.6	-	-	-	-	-
38	Լիճք	1	05-039-0420-0005	գյուղատնտ.	2	համայնք	463	-	-	-	-	-
39	Լիճք	2	05-039-0325-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	441	-	-	-	-	-
40	Լիճք	3	05-039-0326-0018	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	255	-	-	-	0	-
41	Լիճք	3	05-039-0326-0019	գյուղատնտ.	1	մասն.	70	3300	-	-	1	-
42	Լիճք	4	05-039-0328-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	70	-	-	-	-	-
43	Լիճք	4	05-039-0328-0064	գյուղատնտ.	1	մասն.	75	3400	ցորեն	-	3	3 աղքատ
44	Լիճք	4	05-039-0328-0066	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	95	-	-	-	1	-
45	Լիճք	5	05-039-0328-0020	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	289	-	-	-	1	-
46	Լիճք	6	05-039-0340-0028	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
47	Վ.Գետաշեն	7	05-087-0201-0194	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակադրման	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրային հատակագրի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
48	Վ.Գետաշեն	8	05-087-0201-0194	գյուղատնտ.	2	համայնք	289	-	-	-	-	-
49	Վ.Գետաշեն	9	05-087-0201-0194	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
50	Վ.Գետաշեն	10	05-087-0202-0004	գյուղատնտ.	2	համայնք	225	-	-	-	1	-
51	Վ.Գետաշեն	10	05-087-0202-0166	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	16	-	ցորեն	-	1	-
52	Վ.Գետաշեն	11	05-087-0202-0004	գյուղատնտ.	1	համայնք	241	-	-	-	-	-
53	Վ.Գետաշեն	12	05-087-0207-0001	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	234	-	-	-	0	-
54	Վ.Գետաշեն	13	05-087-0205-0022	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
55	Վ.Գետաշեն	14	05-087-0204-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
56	Վ.Գետաշեն	15	05-087-0215-0042	գյուղատնտ.	2	համայնք	235	-	-	-	-	-
57	Վ.Գետաշեն	15	05-087-0215-0005	գյուղատնտ.	1	մասն.	5	3000	-	-	3	-
58	Վ.Գետաշեն	16	05-087-0222-0011	գյուղատնտ.	1	մասն.	10	1350	-	-	1	-
59	Վ.Գետաշեն	16	05-087-0222-0007	գյուղատնտ.	1	մասն.	134	4100	-	-	2	1 աղբատ
60	Վ.Գետաշեն	16	05-087-0223-0012	գյուղատնտ.	1	մասն.	19	1100	-	-	2	-
61	Վ.Գետաշեն	16	05-087-0540-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	126	-	-	-	-	-
62	Վ.Գետաշեն	17	05-087-0219-0118	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
63	Վ.Գետաշեն	18	05-087-0224-0028	գյուղատնտ.	2	համայնք	232	-	-	-	-	-
64	Ն.Գետաշեն	19	05-066-0509-0016	գյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	25	-	-	-	0	-
65	Ն.Գետաշեն	19	05-066-0509-0080	գյուղատնտ.	2	ՀՀ	247	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարաստրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակաթղթի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրային հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
66	Ն.Գետաշեն	20	05-066-0509-0080	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
67	Ն.Գետաշեն	21	05-066-0508-0070	ցյուղատնտ.	2	համայնք	214	-	-	-	-	-
68	Ն.Գետաշեն	21	05-066-0508-0014	ցյուղատնտ.	1	մասն.	66	2560	-	-	2	-
69	Ն.Գետաշեն	22	05-066-0507-0032	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	376	-	-	-	0	-
70	Ն.Գետաշեն	22	05-066-0507-0084	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	65	-	-	-	-	-
71	Ն.Գետաշեն	23	05-066-0507-0047	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	115	-	-	-	1	Տարեց գլխ.
72	Ն.Գետաշեն	23	05-066-0507-0084	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	6	-	-	-	-	-
73	Ն.Գետաշեն	23	05-066-0507-0084	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	153	-	-	-	-	-
74	Ն.Գետաշեն	24	05-066-0507-0041	ցյուղատնտ.	1	մասն.	344	2570	առվույտ	-	3	-
75	Ն.Գետաշեն	24	05-066-0507-0084	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	18	-	-	-	-	-
76	Ն.Գետաշեն	25	05-066-0501-0135	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	221	-	-	-	0	-
77	Ն.Գետաշեն	25	05-066-0501-0151	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	150	-	-	-	-	-
78	Գեղհովիտ	26	05-027-0206-0074	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
79	Գեղհովիտ	27	05-027-0401-0008	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
80	Գեղհովիտ	28	05-027-0401-0008	ցյուղատնտ.	2	համայնք	441	-	-	-	-	-
81	Գեղհովիտ	29	05-027-0401-0008	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
82	Գեղհովիտ	30	05-027-0426-0003	ցյուղատնտ.	1	մասն.	301	2300	-	-	2	-
83	Գեղհովիտ	30	05-027-0426-0004	ցյուղատնտ.	1	մասն.	24	-	-	-	1	-
84	Գեղհովիտ	31	05-027-0435-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակադրման	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրային հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակարարության տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
85	Գեղհովիտ	32	05-027-0435-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
86	Գեղհովիտ	33	05-027-0435-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
87	Գեղհովիտ	34	05-027-0524-0023	ցյուղատնտ.	1	մասն.	152	2500	-	-	1	-
88	Գեղհովիտ	34	05-027-0523-0002	ցյուղատնտ.	2	արանց պետ.գր.	193	-	-	-	1	-
89	Գեղհովիտ	35	05-027-0525-0006	ցյուղատնտ.	2	համայնք	289	-	-	-	-	-
90	Գեղհովիտ	36	05-027-0531-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	289	-	-	-	-	-
91	Գեղհովիտ	37	05-027-0531-0002	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
92	Գեղհովիտ	38	05-027-0531-0002	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
93	Գեղհովիտ	39	05-027-0533-0005	ցյուղատնտ.	1	մասն.	201	2300	-	-	3	1 աղքատ
94	Գեղհովիտ	39	05-027-0533-0006	ցյուղատնտ.	1	մասն.	71	2900	-	-	1	աղքատ
95	Գեղհովիտ	40	05-027-0533-0033	ցյուղատնտ.	2	համայնք	286	-	-	-	-	-
96	Գեղհովիտ	41	05-0027-0546-0001	ցյուղատնտ.	1	մասն.	289	81300	-	-	1	-
97	Գեղհովիտ	42	05-027-0573-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	289	-	-	-	-	-
98	Գեղհովիտ	43	05-027-0573-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
99	Գեղհովիտ	44	05-027-0572-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
100	Գեղհովիտ	45	05-027-0579-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
101	Գեղհովիտ	46	05-027-0579-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
102	Գեղհովիտ	47	05-027-0589-0017	ցյուղատնտ.	2	արանց պետ.գր.	273	-	-	-	0	-
103	Գեղհովիտ	48	05-027-0591-0064	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կադաստրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակադաստրի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրային հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
104	Գեղհովիտ	49	05-027-0591-0051	ցյուղատնտ.	1	մասն.	273	3000	-	-	1	-
105	Գեղհովիտ	50	05-027-0593-0094	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
106	Գեղհովիտ		05-027-0592-0090	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	39	-	-	-	0	-
107	Գեղհովիտ	51	05-027-2105-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	202	-	-	-	-	-
108	Գեղհովիտ	52	05-027-2105-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	273	-	-	-	-	-
109	Գեղհովիտ	53	05-027-2105-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	484	-	-	-	-	-
110	Գեղհովիտ	54	05-027-2102-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	361	-	-	-	-	-
111	Գեղհովիտ	55	05-027-2102-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	289	-	-	-	-	-
112	Գեղհովիտ	56	05-027-2102-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	441	-	-	-	-	-
113	Գեղհովիտ	57	05-027-0238-0018	արդյունաբ. հանքարդյունաբ. և վերամշակմ.	2	ՀՀ	289	-	-	-	-	-
114	Գեղհովիտ	58	05-027-0238-0032	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	441	-	-	-	-	-
115	Գեղհովիտ	59	05-027-0238-0032	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
116	Գեղհովիտ	60	05-027-0238-0032	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
117	Գեղհովիտ	61	05-027-0238-0032	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
118	Գեղհովիտ	62	05-027-2075-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	361	-	-	-	-	-
119	Գեղհովիտ	63	05-027-2075-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	324	-	-	-	-	-
120	Գեղհովիտ	64	05-027-2075-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
121	Գեղհովիտ	65	05-027-2075-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	289	-	-	-	-	-
122	Գեղհովիտ	66	05-027-2093-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	361	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակագրի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագրի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
123	Գեղհովիտ	67	05-027-2096-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
124	Գեղհովիտ	68	05-027-2096-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	273	-	-	-	-	-
125	Գեղհովիտ	69	05-027-2096-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	273	-	-	-	-	-
126	Գեղհովիտ	70	05-027-2098-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	289	-	-	-	-	-
127	Գեղհովիտ	71	05-027-2098-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	361	-	-	-	-	-
128	Գեղհովիտ	72	05-027-2098-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	273	-	-	-	-	-
129	Գեղհովիտ	73	05-027-2098-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	324	-	-	-	-	-
130	Գեղհովիտ	74	05-027-2098-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	241	-	-	-	-	-
131	Գեղհովիտ	75	05-027-2098-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	441	-	-	-	-	-
132	Գեղհովիտ	76	05-027-2050-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	324	-	-	-	-	-
133	Աղնջաձոր	77				համայնք	273		-			
134	Աղնջաձոր	78	10-007-0200-0001	ցյուղատնտ.	2	ՀՀ	324	-	-	-	-	-
135	Աղնջաձոր	79	10-007-0101-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
136	Աղնջաձոր	80	10-007-0101-0003	ցյուղատնտ.	1	մասն.	152	2900	ցորեն	-	1	-
137	Աղնջաձոր	81		ցյուղատնտ.		համայնք	324		-			
138	Աղնջաձոր	82	10-007-0101-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
139	Աղնջաձոր	83	10-007-0101-0028	ցյուղատնտ.	1	մասն.	86	2200	-	-	1	-
140	Աղնջաձոր	83	10-007-0101-0030	ցյուղատնտ.	1	մասն.	98	3710	-	-	1	-
141	Աղնջաձոր	83	10-007-0101-0029	ցյուղատնտ.	1	մասն.	43	-	-	-	1	Տարեց գլխ.
142	Աղնջաձոր	84	10-007-0101-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
143	Աղնջաձոր	85	10-007-0101-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակադրման	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագրի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վիճակադրման (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
144	Աղնջաձոր	86	10-007-0101-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
145	Աղնջաձոր	87	10-007-0101-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
146	Աղնջաձոր	88	10-007-0133-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
147	Աղնջաձոր	89	10-007-0133-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	349	-	-	-	-	-
148	Աղնջաձոր	90	10-007-0134-0038	ցյուղատնտ.	1	մասն.	69	1200	-	-	3	-
149	Աղնջաձոր	90	10-007-0134-0037	ցյուղատնտ.	1	մասն.	292	1900	-	խնձորենի	1	-
150	Աղնջաձոր	91	10-007-0150-0014	ցյուղատնտ.	1	մասն.	38	1220	-	խնձորենի	1	-
151	Աղնջաձոր	91	10-007-0150-0015	ցյուղատնտ.	1	մասն.	199	700	-	խնձորենի	3	1 աղքատ
152	Աղնջաձոր	91	10-007-0150-0016	ցյուղատնտ.	1	մասն.	229	900	-	-	1	-
153	Աղնջաձոր	91	10-007-0150-0018	ցյուղատնտ.	1	մասն.	17	720	-	-	1	-
154	Աղնջաձոր	92	10-007-0144-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
155	Աղնջաձոր	93	10-007-0144-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	441	-	-	-	-	-
156	Աղնջաձոր	94	10-007-0148-0002	ցյուղատնտ.	1	մասն.	273	3050	-	-	3	1 աղքատ
157	Աղնջաձոր	95	10-007-0144-0089	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	361	-	-	-	1	-
158	Աղնջաձոր	96	10-007-0169-0004	ցյուղատնտ.	1	մասն.	187	4590	-	-	3	1 աղքատ
159	Աղնջաձոր	96	10-007-0169-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	94	-	-	-	-	-
160	Աղնջաձոր	97	10-007-0168-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
161	Աղնջաձոր	98	10-007-0168-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
162	Աղնջաձոր	99	10-007-0168-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	484	-	-	-	-	-
163	Թառաթումբ	100	10-024-0104-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	361	-	-	-	-	-
164	Թառաթումբ	101	10-024-0104-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	484	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակադրման	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային կրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
165	Թառաթումբ	102	10-024-0110-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	484	-	-	-	-	-
166	Թառաթումբ	103	10-024-0110-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
167	Թառաթումբ	104	10-024-0109-0057	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
168	Թառաթումբ	105	10-024-0109-0057	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
169	Թառաթումբ	106	10-024-0109-0057	գյուղատնտ.	2	համայնք	441	-	-	-	-	-
170	Թառաթումբ	107	10-024-0109-0057	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
171	Թառաթումբ	108	10-024-0109-0057	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
172	Թառաթումբ	109	10-024-0109-0057	գյուղատնտ.	2	համայնք	484	-	-	-	-	-
173	Թառաթումբ	110	10-024-0108-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
174	Թառաթումբ	111	10-024-0105-0052	գյուղատնտ.	2	համայնք	198	-	-	-	-	-
175	Թառաթումբ	111	10-024-0105-0028	գյուղատնտ.	2	համայնք	126	-	-	-	-	-
176	Թառաթումբ	112	10-024-0105-0052	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
177	Թառաթումբ	113	10-024-0105-0052	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
178	Սալի	114	10-038-0113-0033	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
179	Սալի	115	10-038-0113-0032	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
180	Սալի	116	10-038-0113-0034	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
181	Սալի	117	10-038-0113-0034	գյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
182	Սալի	118	10-038-0113-0034	գյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
183	Սալի	119	10-038-0113-0034	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
184	Սալի	120	10-038-0119-0019	գյուղատնտ.	1	մասն.	39	5220	-	տանձենի	4	1 աղբատ
185	Սալի	120	10-038-0113-0034	գյուղատնտ.	2	համայնք	201	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակագրի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վիճակագրի (քմ)	Առկա մշակման աշխատանքի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
186	Սալի	121	10-038-0114-0036	ցյուղատնտ.	1	մասն.	289	3320	-	խնձորենի, ծիրանենի, դեղձենի	1	-
187	Սալի	122	10-038-0114-0040	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
188	Շատին	123	10-035-0202-0031	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
189	Շատին	124	10-035-0202-0005	ցյուղատնտ.	1	մասն.	260	260	-	-	3	2 աղքատ; 1 աղքատ և տարեց գլխ.
190	Շատին	125	10-035-0210-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
191	Շատին	126	10-035-0228-0138	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
192	Շատին	127	10-035-0228-0138	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
193	Շատին	128	10-035-0228-0131	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	280	-	-	մարգախնձոր	0	-
194	Շատին	128	10-035-0632-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	289	-	-	-	-	-
195	Շատին	129	10-035-0228-0138	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
196	Շատին	130	10-035-0247-0010	ցյուղատնտ.	1	մասն.	324	2425	-	խնձորենի (տնկիները ներառյալ), դեղձենի	2	1 աղքատ
197	Շատին	131	10-035-0249-0012	ցյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
198	Շատին	132	10-035-0231-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	441	-	-	-	-	-
199	Շատին	133	10-035-0231-0001	ցյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարգադրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակագրի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա մշակաբույսերի տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
200	Շատին	134	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	273	-	-	-	-	-
201	Շատին	135	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	484	-	-	-	-	-
202	Շատին	136	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	289	-	-	-	-	-
203	Շատին	137	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
204	Շատին	138	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
205	Շատին	139	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	361	-	-	-	-	-
206	Շատին	140	10-035-0231-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
207	Շատին	141	10-035-0242-0001	գյուղատնտ. ջրային	2	համայնք	441	-	-	-	-	-
208	Շատին	142	10-035-0242-0001	գյուղատնտ. ջրային	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
209	Շատին	143	10-035-0242-0001	գյուղատնտ. ջրային	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
210	Շատին	144	10-035-0242-0001	գյուղատնտ. ջրային	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
211	Շատին	145	10-035-0242-0025	գյուղատնտ.	1	մասն.	273	10000	-	-	1	Կին գլխ.
212	Շատին	146	10-035-0233-0002	գյուղատնտ.	1	մասն.	241	71000	-	-	1	-
213	Շատին	147	10-035-0233-0002	գյուղատնտ.	1	մասն.	361	71000	-	-	-	-
214	Շատին	148	10-035-0233-0001	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
215	Գետափ	149	10-014-0166-0060	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-
216	Գետափ	150	10-014-0166-0060	գյուղատնտ.	2	համայնք	324	-	-	-	-	-
217	Գետափ	151	10-014-0166-0060	գյուղատնտ.	2	համայնք	241	-	-	-	-	-

No	Համանք	Հենարան	Կարաստրային ծածկագիր	Նպատակային նշանակությունը, ըստ սեփականության վիճակաթղթի	Փաստացի Օգտագործում 1. Օգտ. 2. Չօգտ.	Գույքային իրավունքի տեսակը	Օտարվող մակերես (քմ), ըստ չափագրողի հատակագծի	Ընդհանուր մակերես ըստ սեփականության վկայականի (քմ)	Առկա սնունդային տեսակը	Առկա ծառերի տեսակը	SS քանակը	Խոցելիության կարգավիճակը
218	Գետափ	152	10-014-0166-0077	ցյուղատնտ.	1	մասն.	289	27700		-	1	-
219	Գետափ	153	10-014-0166-0060	ցյուղատնտ.	2	համայնք	441	-		-	-	-
220	Գետափ	154	10-014-0104-0016	ցյուղատնտ.	1	մասն.	187	2780		-	3	1 աղքատ
221	Գետափ	154	10-014-0104-0015	ցյուղատնտ.	1	մասն.	174	2956.4		-	4	1 աղքատ
222	Գետափ	155	10-014-0109-0002	ցյուղատնտ.	2	համայնք	484	-		-	-	-
223	Գետափ	156	10-014-0092-0001	բնակավայր.	1	մասն.	261	1540		-	1	-
224	Գետափ	157	10-014-0112-0006	ցյուղատնտ.	1	մասն.	103	3140		-	1	Աղքատ և կին գլխ.
225	Գետափ	157	10-014-0112-0005	ցյուղատնտ.	2	առանց պետ.գր.	120	-		-	0	-
226	Գետափ	157	10-014-0112-0004	ցյուղատնտ.	1	մասն.	262	2600		-	2	Տարեց գլխ.
227	Գետափ	158	10-014-0095-0024	ցյուղատնտ.	2	համայնք	441	-		-	-	-
228	Գետափ	159	10-014-0095-0024	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-		-	-	-
229	Գետափ	160	10-014-0094-0028	ցյուղատնտ.	2	համայնք	324	-		-	-	-
230	Գետափ	161	10-014-0094-0028	ցյուղատնտ.	2	համայնք	241	-		-	-	-
231	Եղեգնաձոր	162	10-001-0386-0001	անտառ	2	ՀՀ	324	-		-	-	-
232	Եղեգնաձոր	163	10-001-0041-0001	անտառ	2	ՀՀ	324	-		-	-	-